DERİMODERENKÖY DERİMODANKARA
DERİMODSAHİLYOLU DERİMODOSMANBEY
DERİMOD

13 EYLÜL 1987 YIL: 5 SAYI: 36 700 TL.(KDV dahil)

nokta

SAHTE TAHVİLLERE DİKKAT!

HUMEYNİCİLİK TÜRKİYE'DE TUTAR MI?

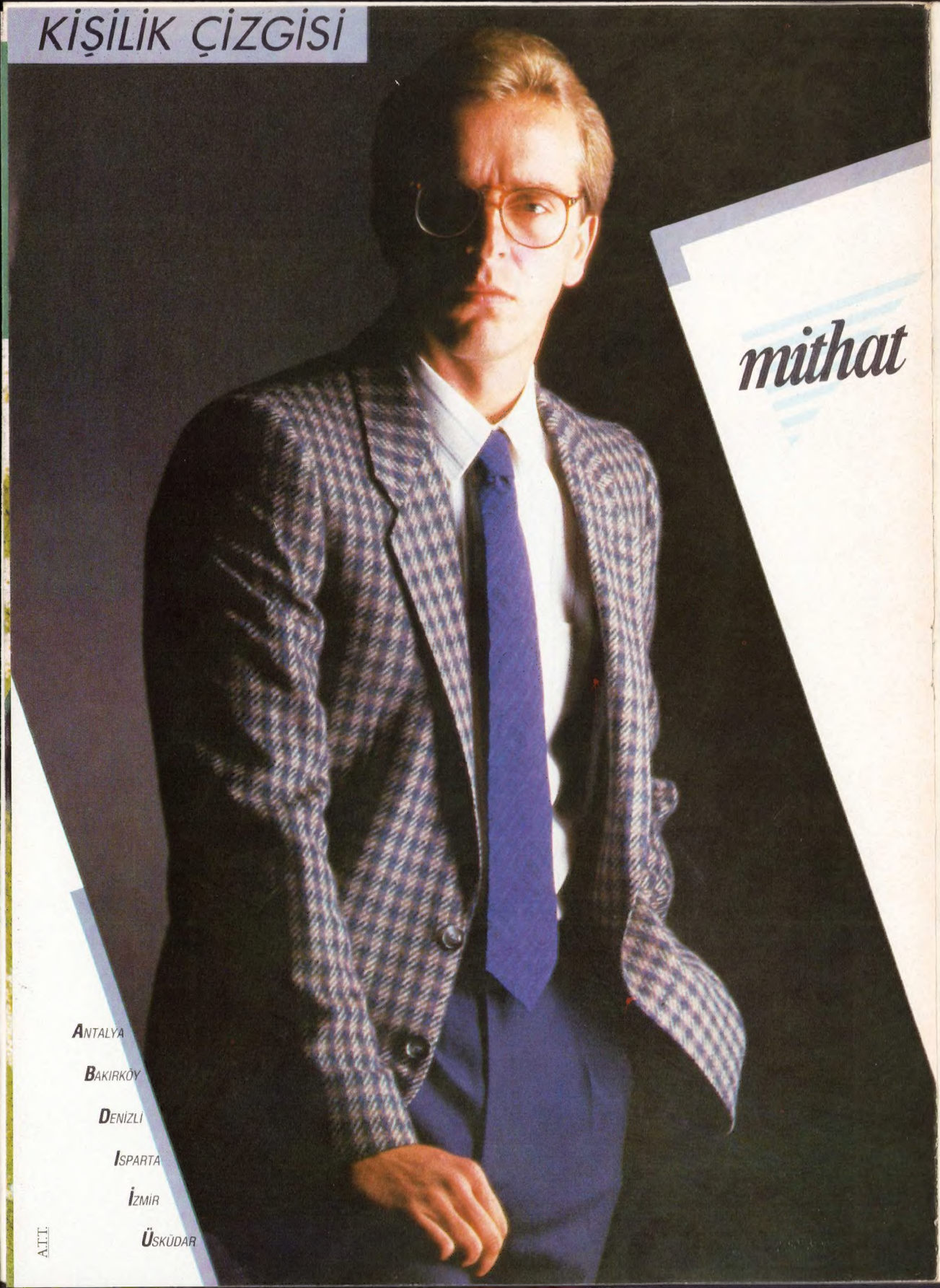

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Türkiye, İran olur mu? 12
Söyleşi / Taha Akyol 14
Söyleşi / Ercüment Özkan 16
Söyleşi / Cengiz Çandar 20

TÜRKİYE

Sahte hisse senedi 22
Bir direnişçinin ölümü 24
Söyleşi / Ata Aksu 30
Kim hırsız kim polis? 32

DÜNYA

Yunanistan Arnavutluk ittifakı 36
Bir hapishane işgali 38
Onassis'in mirası 44

EKONOMİ

Soytaş yargı önünde 48

TOPLUM

Reklamlarda cinsellik 52
Erkek hizmetçiler 55
Rize'de boğa güreşi 60

KÜLTÜR SANAT

Tarihe sansür 62
Söyleşi / Ali Özgentürk 66
Kitap / Bir atılım 68

İZLENİMLER

Onları da vururlar 73

SPOR

Avrupa Basketbol Şampiyonası 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 8
Panorama / Türkiye 34
Panorama / Dünya 46
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Türkiye İran olur mu?

Nokta, son yılların en sık sorulan sorusunun yanıtını araştırdı. Bilim adamları, gazeteciler, önde gelen İslamcılar, politikacılar, işadamları şeriat düzeninin Türkiye'ye gelip gelmeyeceğini tartıştılar.

(Sayfa 12)

KAPAK İLLÜSTRASYONU: ŞAHİN ERKOÇAK

Borsa'da büyük tehlike

Yüzbinlerin umudu bir avuç sahtekârın insafına terk edilmiş durumda... Uzmanlar uyarıyor: "İsteyen piyasadan kâğıt alıp istediği senedi bastırabilir. Her an bir felaket yaşanabilir."

(Sayfa 22)

Direnişçinin ölümü

1976'da kardeşinin tutuklanmasıyla bir "tutuklu yakını" olan; sonraki 11 yılını, cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesine adayan Didar Şensoy'un ölümüne yol açan olayların ilk kez yayımlanan fotoğrafları, Şensoy'un ağzından 11 yılın öyküsü...

(Sayfa 24)

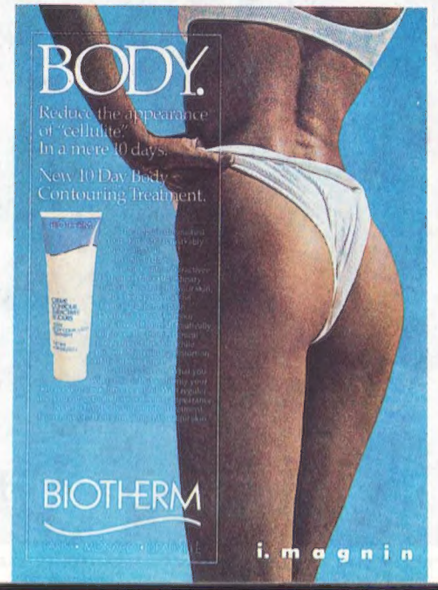

Tarihe sansür

Araştırmacılar belge peşinde koşarken 100 milyona yakın tarihi belge kasalarda saklanıyor. Uzmanlar hükümeti işine gelen belgeleri yayımlamakla suçlarken, Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp gibi yazarlarımız da sansür makasından nasiplerini alıyorlar...

(Sayfa 62)

Erotik reklamlar

Reklamın ilk hedefinin tüketicinin ilgisini çekmek olduğunu söyleyen uzmanlar, bu açıdan erotizmin tartışılmaz etkisine dikkat çekiyorlar.

(Sayfa 52)

Türkiye İran olabilir mi? Humeyni rejimi, ya da şeriat kanunları gelir, yerleşir ve Türkiye'yi pençesi altına alabilir mi?..

Son birkaç yıl içinde, başta dış basın olmak üzere pek çok çevrenin merak ettiği soruların başında bunlar geliyordu. Türkiye'de İslami alandaki gelişmeler gözle görülür bir biçimde artıyor, Kuran kursları, tarikatlar basının gündeminden düşmüyordu. Ama, acaba Türkiye'de gerçek anlamda bir şeriat devleti kurulabilir miydi?.. Ya da en azından böyle bir devletin tohumları atılmış mıydı?.. Kısaca, İslam ülkelerine "devrim ihraç etmeyi" amaçlayan İran, bu isteğinde başarılı olabilecek miydi?

Nokta, bu hafta kapak sayfalarında bu önemli konuyu inceledi, soruşturdu ve sonunda ortaya şu aydınlık tabloyu çıkarttı: "Türkiye'de Humeyni rejimi tutmayacaktı. Şeriat düzeni boş hayaldi..." Ayrıca Humeyni çizgisi ile, sol kesimden daha çok,İslamcıların büyük çoğunluğu ve sağcılar mücadele ediyorlardı. Bu kesimlerde yaygın olan düşünce, radikal İslamcıları abartmanın, onların ekmeğine yağ sürmekle aynı anlama geldiğiydi. Bu konuda, "kara ses" olarak nitelenen Cemalettin Kaplan en belirgin örnekti. Kaplan, tam "İran ağzı" ile konuşup, tüm taraftarlarını kaybettiği bir sırada basın ve iletişim araçları sayesinde bir anda üne kavuşup olay haline gelmişti.

İşin en ilginç yanlarından biri ise bu soruşturmayı yaptığımız sırada ortaya çıktı. Bundan önce her türlü yayın organına, akla gelebilecek her konuda görüş veren bazı İslamcı çevrelerin ileri gelenleri, bu olayın çok "hassas" olduğunu vurgulayarak, konuşmaktan kaçındılar. Bunların bir kısmı Humeyni'ye hâlâ bir ölçüde sempati duyuyorlar, bu nedenle yasalardan ve gelenekçi İslamcıların, yani tarikatçıların tepkisinden çekiniyorlardı. Diğer bir kısmı ise, tam tersine, İran'a sempati duyan kesimlerle aralarının açılmasını istemedikleri için, eleştirilerini dile getirmiyorlardı. Kısaca, bu konuda bir kavram kargaşası vardı ve bu kargaşayı Prof. Hüseyin Hatemi şu cümleleriyle vurguluyordu: "Her şeyden önce açık ve belirli kavram ve terimlere sahip olmalı ve yöntemli düşünmeliyiz. Tartışmalarımız da bu şartlar içinde olmalı. Aksi takdirde, mesela, şimdi benim için de söz konusu olduğu gibi, kasten veya kasti olmayarak yanlış anlaşılacak endişesini taşıyan kişiler, düşüncelerini açıkça söylemek yerine, yuvarlak laflarla idare etmeyi tercih ederler..."

Gerçi Prof. Hatemi, laflarını yuvarladığını söylüyordu ama, o da, Türkiye'nin İran gibi olamayacağını açıkça belirtiyordu.

★ ★ ★

Bu sayfanın okurları, bu sütunlara bir kaç kez konuk olman Alman ARD televizyonu muhabiri Gabriele Ohl ve onun traji komik öyküsünü anımsayacaklardır. Erzurum'da bir otelde, erkek arkadaşı ile birlikte, aynı odada kaldıkları için önce karakola, oradan da cinsi münasebet testine gönderilen Ohl'un öyküsünü yazdıktan sonra, Turizm Bakanlığı yetkililerine sormuştuk: "Olayın sorumluları hakkında ne yapacaksınız?"

Birkaç hafta geç de olsa yanıt, sonunda Turizm Bakanı Mesut Yılmaz'ın kendisinden geldi. Bakan Yılmaz, 31 Ağustos günü Gabriele Ohl'u telefonla arayarak olayı bir de kendisinden dinlemiş, konuyu takip edeceğini söylemiş. Ertesi gün, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan iki görevli, Alman TV muhabirine giderek soruşturmayı resmen başlattıklarını söylemişler.

Şimdi Gabriele Ohl soruşturmanın sonucunu merakla bekliyor... Biz de...

Mesut Yılmaz'ın attığı bu olumlu adım, ülkemiz adına bizi umutlandırdı. Sonucu yine size bildireceğiz...

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk

ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu

GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan

SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar

İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Hüseyin Şentürk (Ankara)

DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail

EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahıroğlu.

TOPLUM Levent Tayla

KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu

SANAT Sungu Çapan

HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç

REDAKSİYON Alper Görmüş, Ahmet Turan Altıner

ARAŞTIRMA Ergun Hiçyılmaz

GÜNLERİN GETİRDİĞİ Itır Şahingiray

TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan

BÜROLAR İstanbul: Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın.

Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Erdal Kılıçoğlu, Ayşe Sazak, Nuray Şirin.

Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam.

RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Ali Aydın.

FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Ayşegül Evren, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel.

TEKNİK ŞEFLER Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)

KATKIDA BULUNANLAR: Pertev Atasay, Levent Boyacıoğlu, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Mahmut Kurtoğlu, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kâmil Yavuz, UBA.

ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510

REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80

ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008

İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79

SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay

BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret AŞ

DAĞITIM Hürriyet Holding AŞ

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

YENİLENME VE KADRO POLİTİKASI, Mihail Gorbaçov, Bilim ve Sanat Yayınları, Haziran 1987, İstanbul, 104 sayfa.

Bu küçük kitap 'glasnost' şiarıyla, Sovyetler Birliği'n de sistemin bütününü ilgilendiren köklü reformlara giden Gorbaçov'un, 87 Ocak ayında yaptığı bir konuşmayı içeriyor. Gorbaçov'un reformcu politikasının nereye kadar varacağı, bütün dünyada merakla izleniyor, konuyla ilgili çeşitli düzeylerde fikir yürütülüyor. Bu aşamada özgün kaynaklar daha ilgi çekici olabiliyor. Konuyla yakından ilgilenenler için gerekli bir kitap.

GEÇEN YILLARI DÜŞÜNDÜKÇE, Anılar, Sami Öngör, Tekin Yayınevi Mayıs 1987,221 sayfa .

Coğrafya alanındaki araştırma ve inceleme kitaplarıyla tanınan Sami Öngör'ün anılarını topladığı bu kitapta yedi bölüm var. Her bölüm bir kentimizin adını taşıyor: Ordu, Trabzon, İstanbul, Balıkesir, Çanakkale-Gelibolu, Edirne, Ankara. Yazar, hayatının çeşitli dönemlerini geçirdiği bu kentleri anlatırken, coğrafyacı titizliğini, tarihle, gündelik hayatla, yaşanan hayatın somut sıcaklığıyla, insanlarla birleştirmiş. Bir solukta okunan **Geçen Yılları Düşündükçe,** meraklıları için belgesel nitelikler de taşıyor.

Dünya bir düş mü?

SIRÇA FANUS, Sylvia Plath, çev. Handan Saraç. Can yayınları. Ağustos 1987. 271 sayfa. "Gecelerden hayır yok, öyle bitkin oluyorum ki, beni ancak müzik ve konyak paklıyor." Böyle yazıyordu ama kimseye de artık herşeyden umudunu kestiğini belli etmiyor, olağanüstü şiirler yazmayı sürdürüyordu Sylvia Plath. Sonra 1963 yılının şubatında bir gün başını havagazı fırınına uzatarak yaşamına son verdi. Şair olarak ünlenmiş olan Plath'ın tek romanı **Sırça Fanus** ölümünden sonra ABD ve İngiltere'de geniş bir okuyucu kitlesi bulmuş, 60'ların sonlarında bir Plath modasına yol açmıştı. Roman genç bir üniversite öğrencisinin çevresiyle ilişkilerini, bunalımlarını anlatırken Mc Carthy döneminin de değişik bir panoramasını çiziyor. Yaşamlarının bir evresinde olsun, "sırça fanusun içinde tıkanıp kalmış" ve dünyaya "kötü bir düş" gibi bakmış edebiyatseverlerin görmezlikten gelemeyecekleri, ince bir duyarlık ve mizah duygusuyla örülmüş bir roman.

KİŞİLİK, Leo Buscaglia, Çev: Nejat Ebcioğlu, deneme, İnkılap Kitabevi 1987. Son dönemin kitapları en çok satan yazarlarından Buscaglia'dan yaşam üzerine yeni bir öğüt kitabı daha çıktı. Güney Kaliforniya Üniversitesi Eğitim Fakültesi profesörü olan Buscaglia, ülkesinde ve birçok ülkede sevgi üzerine yazdıkları ve söylediklerileriyle alabildiğine popülerleşmişti. Dilimize en son çevrilen kitabı **Kişilik'**te de, yazar, ünlü kişilerden aktardığı vecizelerden ve anılarından hareketle "tümüyle insan olabilme sanatı" konusunda okuyucusuna yardımcı olmaya çalışıyor. Kitabın en ilginç bölümlerinden biri değişik dinlerin kişilik olayına nasıl yaklaştıklarını ele alan sayfaları. Yazarın "ölümlerinden önce kendi kendileriyle savaşmaya hevesli olanlara" adadığı bu kitabın da çok satması mümkün.

MATERYALİZM ÜZERİNE ÜÇ DENEME, G. V. Plehanov, Kaynak Yayınları, Ocak 1987, İstanbul, 225 sayfa.

Plehanov kitabında 1 Ocak 1986 tarihinde yazdığı önsözde şöyle diyor: (...)

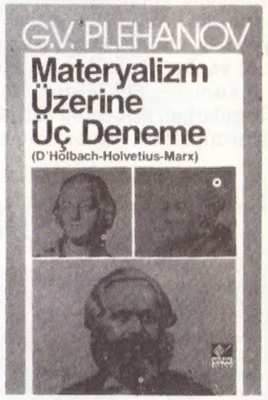

"Karl Marx'ın materyalist tarih görüşünün anlaşılmasına, açıklanmasına yardımda bulunmak istiyorum." Plehanov bunu XVIII. yüzyıl Fransız materyalizmini, çağdaş materyalizmle karşılaştırarak yapmaya çalışmış. D'Holbach ve Helvetius'tan Marx'a uzanan bir çizgide materyalizmin gelişimini incelemiş. Hem bugün de etkisini sürdüren siyasal oluşumların felsefi yapısı hakkında fikir sahibi olmak, hem de felsefe tarihinin önemli bir gelişimini izleyebilmek için gerekli bir kitap.

En çok satan kitaplar

1. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (1)
2. **Kim Kazandı Kim Kaybetti,** Osman Ulagay, Bilgi Yayınları (15)
3. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (7)
4. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (3)
5. **Neden Sosyalizm,** Mehmet Ali Aybar, BDS Yayınları (8)
6. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (3)
7. **Hoşçakal Umut,** Ayla Kutlu, Bilgi Yayınları (9)
8. **Hepinizi Öpüyorum,** Daniel Cohn-Bendit, Metis Yayınları (10)
9. **Biz Devrimi Çok Sevmiştik,** Daniel Cohn-Bendit, Afa Yayınları (11)
10. **Ku-de-ta-2** anlatı, Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınları (—)
11. **Bir İhtilal Daha Var,** Örsan Öymen, Milliyet Yayınları (15)
12. **THKPC Doğuşu ve İlk Eylemleri,** Kaynak Yayınları, (12)
13. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan yayıncılık (14)
14. **Direniş, Ölüm ve Yaşam,** belge, inceleme, Haziran Yayınları (—)
15. **Kırk Oda,** Murathan Mungan, Remzi Yayınları (4)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

PAN AM'DAN
DAHA FAZLA KONFOR
BEKLİYORSUNUZ.
HAKLISINIZ.

Konfor.

Hatırladınız mı? Havayollarında neredeyse unutulmaya yüz tutmuş bir kavram oldu konfor. Pan Am için değil. Bu yıl Pan Am'ın sunduğu yeni konforlar hakkındaki haberlerin ardı arkası kesilmeyecek.

First Class'ta daha fazla konfor.
Clipper® Class'ta daha fazla konfor.
Economy Class'ta daha fazla konfor.

First Class'ta yepyeni Sleeperette® koltuklarımızda konforun âlâsını yaşayacaksınız.

Clipper Class'ta aynı sırada sekiz değil, şimdi altı koltuk var. İstediğiniz gibi ayaklarınızı uzatıp dinlenebileceğiniz, dilerseniz çalışabileceğiniz çok daha geniş, çok daha şık, çok daha rahat koltuklar.

Pan Am sizi yepyeni halılarıyla, daha ferah bir dekor içinde, daha mükemmel aydınlatma düzeniyle, yeni elektronik kulaklıklarıyla, daha zengin, daha yaratıcı menüleriyle ağırlayacak.

Dahası var. Uygulayacağımız yeni rezervasyon sistemiyle bilet işlemleri büyük hız kazanacak, havaalanında uzun kuyruklar oluşmayacak.

Ve nereye giderseniz gidin, dünyaca ünlü Pan Am hizmeti yine emrinizde olacak.

Konfor istiyorsanız, gelin bizimle uçun. Konforun keyfini yaşayın.

PAN AM'DA DAHA FAZLASINI BULACAKSINIZ.

HİLTON METHALİ 80223 / Harbiye - İstanbul
Tel.: (1) 131 23 39 / 40 / 41 / 42 - 131 23 43 / 44 / 45 / 46; Teleks: 22 694

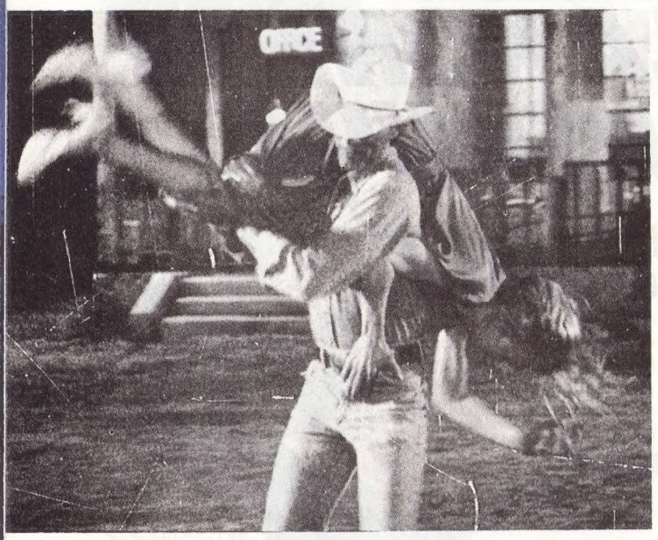

Aşk Delisi usta işi bir film

Nathalie Baye cesur fahişe rolünde

SİNEMA

AŞK DELİSİ. Usta yönetmen Robert Altman'ın geçen yıl sinemalarda izlenen 1986 yapımı filmi Ortaköy Sanat Merkezi'nde yeniden gösterime giriyor. Son yılların sarışın bombası Kim Basinger ve yakışıklı kovboy Sam Shepard, **Aşk Delisi**'nin başrollerindeler. Ayrıca OSM bu sezon 15 Ekim'e kadar abone kart sistemi uygulayacak. Ücret normal biletin yarısı kadar olacak.

ÜNLÜ YÖNETMENLER VE POLİSİYE FİLMLERİ. Beyoğlu Emek Sineması'nda bu hafta da ilginç bir toplu gösterim var. Pazartesi John Casavetes'in **Gloria** (Gene Rowlands), Salı Sidney Lumet'in **Serpico** (Al Pacino, Barbara Young), Çarşamba Claude Miller'in **Korkunç Şüphe (Garde A Vue,** Lino Ventura, Romy Schneider), Perşembe J.P. Melville'in **Gecelerin Adamı (Un Flic,** Alain Delon), Cuma S.Pollack'ın **Yanlış Karar (Absence of malice,** Paul Newman, Sally Field), Cumartesi Truffaut'nun **Siyah Gelinlik (La Mariee Etait en Noir,** Jeanne Moreau), Pazar Bob Swaim'in **Sokakların Kanunu (La Balance,** Nathalie Baye, Richard Berry) filmleri gösterilecek.

ÜNLÜ YÖNETMENLER VE FİLMLERİ. Kadıköy Reks Sineması da bu hafta çok ilginç bir listeyle sezonu açıyor. Listede özellikle Perşembe günü gösterilecek E.Scola'nın **Özel Bir Gün**'ü **(Una Giornale Particolare,** Sophia Loren, M.Mastroanni) dikkati çekiyor.

TİYATRO

ŞEHİR TİYATROLARI ANKARA'DA. Uzun yıllar sonra yeniden turne geleneğini canlandıran İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları, bu ay Ankara'ya 3 oyununu götürüyor. 7 Eylül'den başlayarak ilk olarak A.Çehov'un **Vişne Bahçesi** adlı oyunu Büyük Tiyatro'da sahnelenecek. Sahneye koyan Sovyet yönetmen Leonid Heifets. Oyunda Arsen Gürzap, İsmet Ay, Savaş Dinçel konuk sanatçı olarak yer alıyorlar. Daha sonra sahnelenecek yapıtlar Sam Shepard'ın **Vahşi Batı**'sı ve Heinrich Böll'ün **"Katharina Blum'un Çiğnenen Onuru"**.

Vişne Bahçesi'nden bir sahne

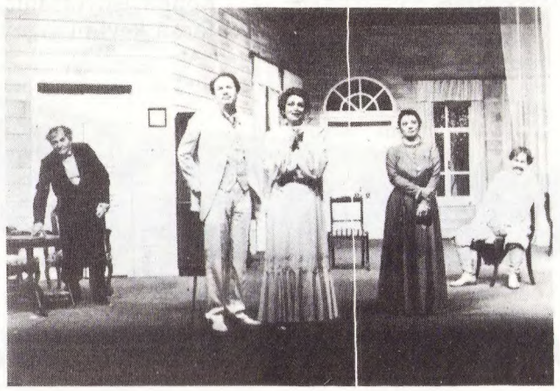

KASET

AĞRI DAĞI EFSANESİ, caz ve destan. Tayfun. Timur Selçuk, Cemal Reşit Rey, Ruhi Su ve ABD'de Bernhard Heiden gibi hocaların öğrenciliğini yapmış, 1982'den bu yana da çalışmalarını Batı Berlin'de sürdüren besteci ve piyanist Tayfun'un **Ağrı Dağı Efsanesi** adlı bestesi piyasaya kaset ve plak olarak sunuldu. Kapakta "Yaşar Kemal'in romanından 6 'müzikli tablo' ve 1 uvertür" olarak tanıtılan yapıtın kayıt ve miksajı B. Berlin'de yapılmış. Meral Taygun ve Hürdem Gürel'in anlatıcı olarak katıldığı çalışmada Lennart Aberg soprano saksofon, Süleyman Erguner ney, H. Hartmann kontrbas, Okay Temiz vurmalı çalgılar, Talip Özkan cura çalıyor. Klavyelerde Tayfun var. Yapıtın sözlü bölümleri bir ölçüde Rick Wakeman ve Vangelis soundlarını anımsatırken, özellikle 2. yüz Türk ezgilerinin renklendirdiği olgun bir caz anlayışının ürünü olarak dikkati çekiyor. Abidin Dino'nun roman tiplemelerini yansıtan desenlerinin yer aldığı ilginç kapak kompozisyonu Emre Senan'ın.

6 EYLÜL Pazar

TV1

12.00 Açılış
12.01 Haberler
12.15 Voltron
12.45 Pazar Sineması ➡
14.05 Sohbet
14.15 Fresno
15.00 Müzik Demeti
15.20 Tayland'a Yolculuk-1
15.50 Televizyon da Sinema ➡

17.10 Dünya Atletizm Şampiyonası
20.30 Haberler
21.15 Akif Bey-1
22.00 Referandum Haberleri
23.15 Akif Bey-2
23.00 Referandum Haberleri
23.15 Spor
24.00 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Ticky-Tocky
20.15 Hava Kurdu
21.00 Müzik
21.30 Haberler
21.50 İngilizce Haberler

22.00 Mac Gyver -10
22.45 Pazar Eğlencesi

7 Pazartesi

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 He—Man
19.40 Yaz Okulu "Coğrafya" - Son
20.00 Turizm Köşesi
20.30 Haberler
21.15 Karanlığın Eşiğinde -1
22.10 Ekonomi Dünyası
23.00 Otel-9
23.50 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Galtar-11
20.15 Balta Ailesi - 4
21.00 Bin Türlü Mavi Akar Boğaziçi'nden -5
21.30 Haberler
22.00 Berlin Alexandre Meydanı-9
22.45 Konser "Mustafa Sağyaşar"

8 Salı

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.30 Küçük Prenses-5
19.40 Yaz Okulu "Computer"
20.00 Üretimde ve Tüketimde Kayıplar -3
20.30 Haberler
21.15 TV Dergisi
22.20 Dikkat
22.30 Televizyon da Sinema ➡
00.10 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Gelişen Dünya
20.15 Haftanın Dizisi "Bir Garip Üçlü" -1 ➡
21.00 Hobiler
21.30 Haberler
22.00 Eğlence-2
22.45 Çalıkuşu-5-

9 Çarşamba

TV1

19.00 Açılış
19.00 Haberler
19.15 Temel Reis
19.40 Yaz Okulu "Fizik" - Son
20.00 İzmir Türküleri
20.30 Haberler
21.15 Karanlığın Eşiğinde -2
22.10 İzmir'in Kurtuluşu
23.00 Dedektiflik Bürosu -9
23.50 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Küçümenler Köyü
20.10 Spor
20.25 Müzik Köşesi
20.45 Hafta Ortası
21.30 Haberler
22.00 Televizyonda Sinema "Çok Şey Bilen Adam" ➡

10 Perşembe

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Yıldızlar Hâkimi -6
19.40 Yaz Okulu "Computer"
20.00 İnanç Dünyası
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.10 Televizyonda Sinema "Komedi Sanatından" ➡
00.10 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Müzik Bahçesi
20.15 Haftanın Dizisi "Bir Garip Üçlü" -2
21.00 Sanat-Festival
21.30 Haberler
22.00 Sohbet
22.45 Aşk Gemisi -11 (2. Bölüm) "Ege Adaları Gezisi"

11 cuma

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Polyanna
19.40 Henderson Kardeşler
20.30 Haberler
21.15 Karanlığın Eşiğinde-3
22.10 Gösteri
23.00 Kazablanka-3
23.50 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 TRT Hafif Müzik ve Caz Orkestrası
20.15 Süper Tren "Mirasçı"
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.00 Sinema "Brannigan" ➡

12 cumartesi

TV1

14.00 Açılış
14.01 Haberler
14.05 Küçük Nell
14.30 Vahşi Hayat -9
15.15 Görünmez Adam - 5
16.00 Bulmaca
16.25 Televizyonda Sinema ➡

17.55 Süpervizyon
18.45 Dünyanın Büyük Demiryolu Seyahatleri -3
19.30 Çevre Harekâtı- 9
20.10 Silahlı Kuvvetler Saati
20.30 Haberler
21.15 12 Eylül Harekâtı
21.55 Kamera-2
23.00 Televizyonda Türk Sineması "Rüzgâr" ➡
00.15 Haberler

TV2

19.50 Açılış
19.51 Komedi Dünyasından
20.15 Haftanın Dizisi "Bir Garip Üçlü" -Son
21.00 Belgesel "Mezar Taşları"
21.30 Haberler
22.00 Opera "Der Freischutz"

TELEVİZYON

TV1 AİLEDEKİ KAHRAMAN (Hero in the Family). Pazar sabahlarının "aile sineması"nda bir aile filmi. Bir uzay araştırması sırasında kişiliklerini değiştiren bir astronotla, deney hayvanı olarak kullanılan şempanzenin dünyaya dönüşlerinde başlarına gelenleri izleyeceğiz. Astronotun küçük oğlu ne yapıp edip sonunda babasının eski haline dönmesini sağlayacaktır... Yönetmen Paul Schneider, ABD'nin tanınmış folk şarkıcısı John Denver'le, TV dizileriyle adını duyuran Cindy Williams başroldeler. **Önemsiz bir film.**

6 Eylül Pazar

Romantik jön Rock Hudson kovboy filminde ne arıyor?

TV1 KANUNSUZLAR KRALI (Lawless Breed). TRT pazar günleri bir Western göstermeyi gelenek haline getirdi. Bu kez eski moda bir Western örneğinde, Vahşi Batı'nın adına türküler düzülmüş, yaşamı dilden dile dolaşmış efsanevi kişiliklerinden John Wesley Harding'in öyküsü anlatılıyor. Hollywood'un eski döneminin ustalarından sayılan Raoul Walsh'ın yönettiği film, kuşkusuz Walsh'ın birinci sınıf yapıtlarından değil. Ama meraklılarına çiçeği burnunda bir Rock Hudson'ın, başrolde çıkardığı oyun ilginç gelebilir. Öteki

oyuncular Julia Adams, John McIntire, Dennis Weaver ve Hugh o'Brian. **Yalnızca bu türü sevenler için.** 1952 ABD yapımı, 83 dakika.

6 Eylül Pazar

TV2 BİR GARİP ÜÇLÜ (These Three) ''Haftanın Dizisi'' programında Amerikan sinemasından bir ustanın yapıtı yer alıyor. Yönettiği ''Hayatımızın En Güzel Yılları'', ''Korkunç Koleksiyoncu'', ''Ben Hur'', ''Roma Tatili'' gibi filmleriyle sinemaseverlerin tanıdığı William Wyler'ın bu filmi üç bölüm halinde ekrana gelecek. Büyükannelerinden kalan evde bir özel okul açan iki kızkardeşin yaşamları, şımarık bir öğrencinin inanılmaz yalanlarıyla altüst olur.

1930'lar Hollywood'unun yıldızları: Merle Oberon, Miriam Hopkins.

Başrollerde dönemin parlak adları var: Merle Oberon, Miriam Hopkins, Joel Mc Crea, Alma Kruger. Modası geçmiş bir konu ama **sinemaseverler izlemeli.** ABD 1936 yapımı. 93 dakika.

8 Eylül Salı
10 Eylül Perşembe
12 Eylül Cumartesi

TV1 KANBAĞI (Bloodline) Dev bir ilaç şirketinin yönetim kurulu başkanı Sam Roffe dağcılık sevdasının bedelini hayatıyla öder. Ama bu bir kaza değil de, cinayetse yerine geçen kızı Elizabeth de tehlikede demektir. 70'lerin ünlü bestseller yazarı Sidney Sheldon'un romanından filme aktarılan **Kanbağı**'nın rol dağıtımı gözalıcı. Başrolde orta yaşlı, biraz yorgun olmakla birlikte kendine özgü alımlılığını sürdüren Audrey Hepburn var. Öteki oyunculara gelince, yok yok: Ben Gazzara, James Mason, Omar Sharif, İrene Papas, Claudia Mori, Michelle Phillips. Onlara küçük rollerde Romy Schneider ve Maurice Ronet de katılıyor. **Kanbağı,** yine Sheldon'un romanından uyarlanmış ve bizde de epey seyirci toplayan ''Gece Yarısının Ötesi'' kadar sürükleyici değil. Çok çabuk çözülen gerilim, artık suyu çıkmış bir entrika anlayışı, Terence Young'ın yönettiği filmin vasatın üstüne çıkmasını önlüyor. Yine de **oyalayıcı nitelikte ve oyuncuları için izlenebilir bir film.** 1979 ABD yapımı, 117 dakika.

8 Eylül Salı

1940 ve 50'lerde sinema dünyasının en sözü edilen gülüşü Fernandel'inkiydi

Audrey Hepburn ve Ben Gazzara Kanbağı'nda.

TV2 ÇOK ŞEY BİLEN ADAM (The Man Who Knew Too Much) Eylül ekranındaki ikinci Hitchcock yapıtı, yönetmenin iki kez çevirdiği bir film. TRT, filmin ilk çevriminin kopyasını sunacak. Ama TRT bu, bir bakmışsınız son dakikada ilkinin gördüğü ilgi üzerine 1956'da yeniden çekileni ekrana gelmiş! İsviçre'de turistik bir gezi yapan İngiliz karı koca birdenbire uluslararası bir casusluk kargaşasının içine düşer. Gizli servislere göre, çok şey öğrenen bu çifti susturmanın tek yolu çocuklarını kaçırıp şantaj yapmaktır. Baba bu şantaja boyun eğmeyecek ve olaylar hızla büyüyecektir. Görünürdeki sükûnetin altında her insanı bekleyen tehlikeyi, art arda gelen şoklarla anlatan, insanların sonuna kadar güven içinde yaşayamayacaklarını sezdiren, her şeyi yerli yerinde bir Hitchcock filmi. Oyuncular Leslie Banks, Edna Best, Peter Lorre. Bir ölçüde TV oyununu andırsa da, **etkileyici bir film. Hitchcock ve gerilimseverler kaçırmamalı.** 1934 İngiliz yapımı, 84 dakika. Siyah-beyaz.

9 Eylül Çarşamba

Ekranda sevimli bir şapşal

TV1 MUTFAKTA AŞK (La Cusine au Baurre) Upuzun, kederli bir yüz. Ama gülerken alabildiğine sevimli bir şapşal. Utangaç mı utangaç ama muzırlık yapmaktan da geri duramıyor. Yıllarboyu ülkesi Fransa'nın simgesi olmuş. O kadar ki, gün gelmiş Life dergisi Fransa'yı ''bir çırpıda özetleyiverdiği'' savıyla kapağına onun kocaman bir portresini yerleştirmiş. Kim bu, 40 yıl sinemada başa güreşmiş benzersiz komedyen? Elbette Fernandel. Ya da yüzü gibi uzun adıyla Fernand Joseph Desire Contandin. TRT'nin ''Komedi Sanatından'' dizisinde bu kez Fernandel ekrana gelecek. Film Almanlara esir düşmüş ve on yıl sonra Marsilya'ya geri dönen Fernand'ın karşılaştığı tatsız sürprizi anlatıyor. Fernand'ın karısı savaş sırasında gelen ölüm haberi üzerine başkasıyla evlenmiştir... Fernandel'in ülkesindeki ününün yarısını artık Bourvil ve Louis de Funes'e kaptırıp, kendine ABD'de sevenler bulduğu dönemin ürünü. Başrolü de zaten bir başka büyük komedyen olan Bourvil'le paylaşıyor. Ancak **Mutfakta Aşk** Fernandel'in yaptığı 150'ye yakın film içinde **en başarılı bir kaç örnekten biri. Hem ekran karşısında ''şöyle bir gülsek'' diyenler, hem de komedi sanatını ciddiye alanlar için.** 1963 yapımı. **10 Eylül Perşembe**

Yılların kovboyu John Wayne bu kez gangster kovalıyor.

TV2 BRANNİGAN. John Wayne hep şerif olacak değil ya, 68 yaşındayken kalkıp ABD'den İngiltere'ye gangster kovalamaya giden bir polis müfettişi, Brannigan rolünü üstlenmiş. ''Gandi''nin ünlü yönetmeni, yılların oyuncusu Richard Attenborough ise Amerikalılara yardımcı olan Scotland Yard dedektifini oynuyor. Mel Ferrer, John Vernon ve Judy Geeson öteki oyuncular. Yaşları nedeniyle mi bilinmez, biraz ağır kalıp, ağırdan alan oyuncularına karşın, **ince eleyip sık dokumayanların hoşlanacakları, esprili bir polis-gangster öyküsü.** 1975 İngiliz yapımı, 111 dakika.

11 Eylül Cuma

TV1 KÖRDÜĞÜM (Hanky Panky) Bir iş için New York'a gelen Michael, kendi halinde taşralı bir mimardır. Takside tanıştığı genç kadından aldığı paketi postaya verir ve ardından başına gelmedik şey kalmaz. Adam kaçırma, cinayet, yüksek askeri sırlar ve binbir türlü karanlık iş... Sinirli, sıkıntılı, tedirgin ama komik bir tip çizmekte çok başarılı olan Gene Wilder **Kördüğüm**'de de yeteneğini sergiliyor. Kadın oyuncu Gilda Radner. Yönetmene gelince, hani şu ''sevgili öğretmenim'' Sidney Poitier **Kördüğüm,** aşırı uzun kaçıp kovalamaca, takip sahneleri biraz tadını kaçırıyorsa da, **hoş vakit geçirtecek bir serüven filmi.** 1982 ABD yapımı, 110 dakika.

12 Eylül Cumartesi

TV1 RÜZGAR. Bir gazinoda şarkıcılık yapan Emel'in kocası Bekir'in her karanlık işte bir parmağı vardır. Bekir arazisine fabrika yapılmasına karşı çıkan Davut'u pusuya düşürür. Sonra da intikam kavgası başlar. Davut elbette Cüneyt Arkın'dır. Öyküde Emel'in yeri nedir diyenler için işte yanıt: Emel, Emel Sayın'dır ve şarkı söyler. Cüneyt Arkın'ın oyunculukla yetinmeyip yönetmenliğini de yaptığı **Rüzgar**'da ille de ilginç bir yan aranırsa, akla Emel Sayın'ın ilk kez soyunup Arkın'la yatağa girdiği sahneler geliyor. Tabii onlar da kırpılıp ekrana getirilmeyecekler. **Şarkılı, vurdulu kırdılı yerli filmleri sevenler için.** 1981 yapımı.

12 Eylül Cumartesi

New York cangılında Gene Wilder'in başına gelmedik şey kalmaz.

Cüneyt Arkın, Emel Sayın Rüzgâr'da.

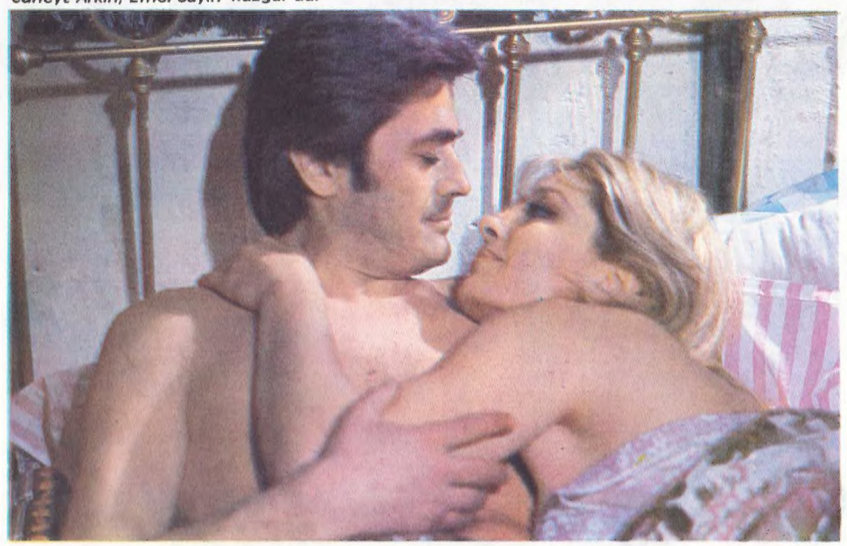

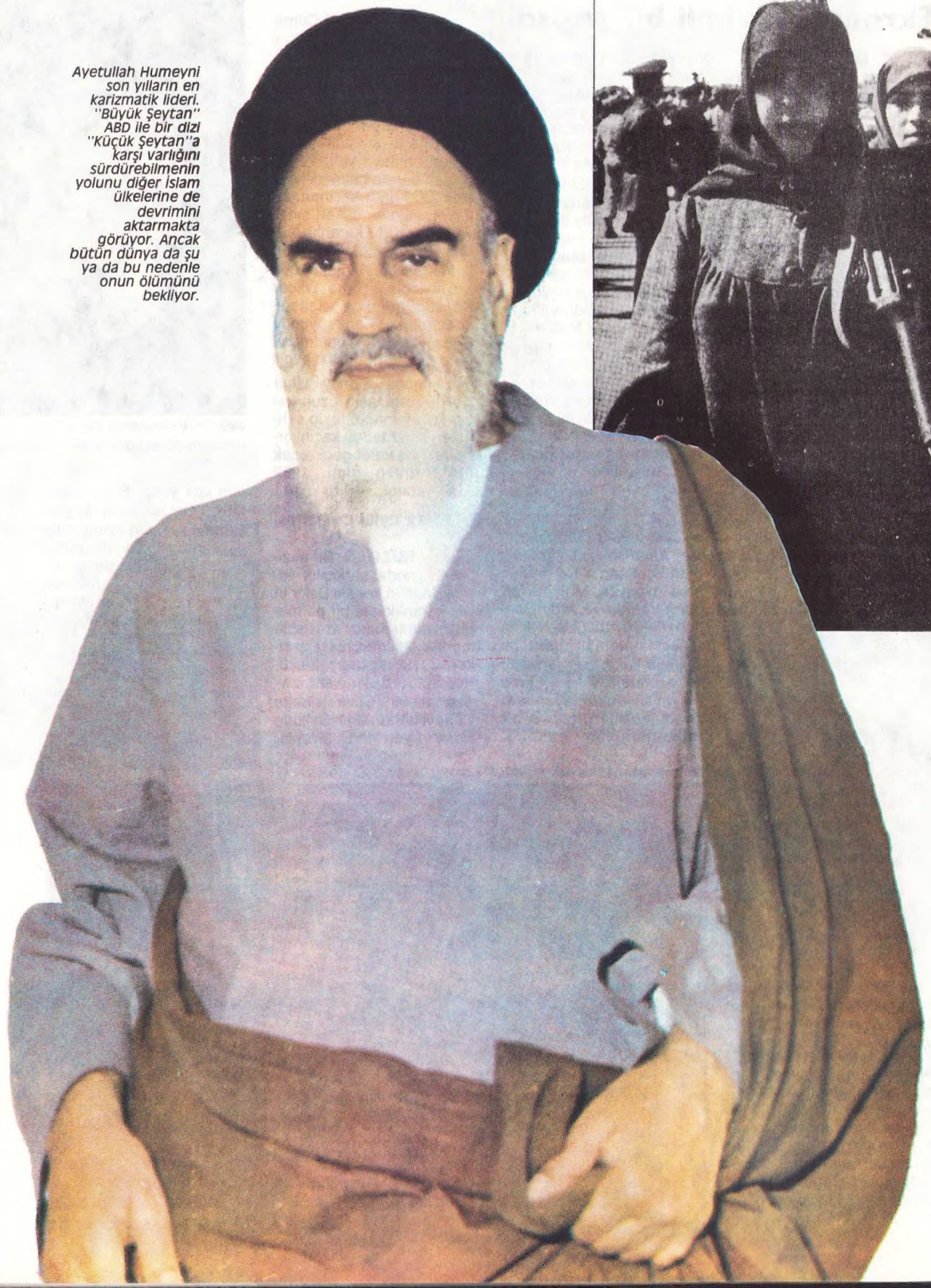

Ayetullah Humeyni son yılların en karizmatik lideri. "Büyük Şeytan" ABD ile bir dizi "Küçük Şeytan"a karşı varlığını sürdürebilmenin yolunu diğer İslam ülkelerine de devrimini aktarmakta görüyor. Ancak bütün dünya da şu ya da bu nedenle onun ölümünü bekliyor.

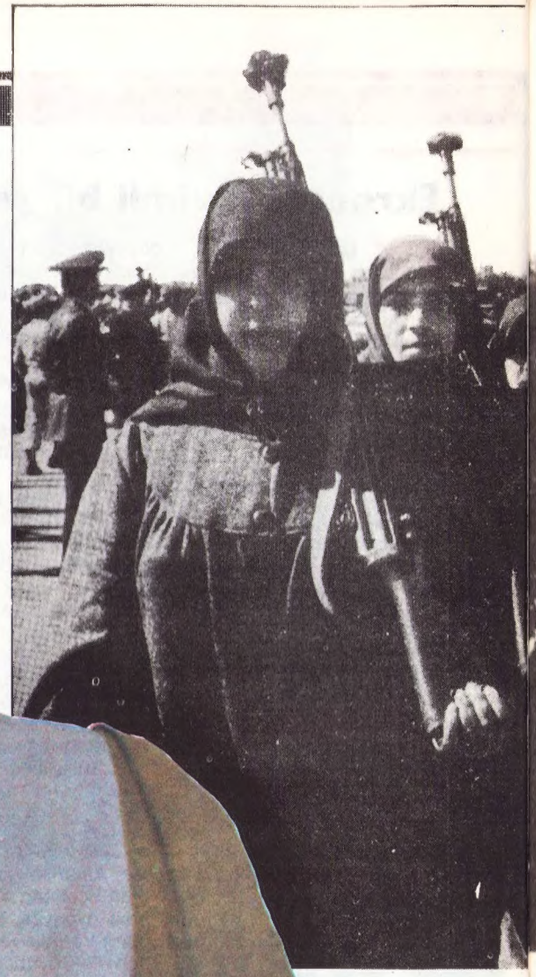

Devrim ve özellikle savaş sonrası İran'ından alışılmış bir görüntü. Kadın-erkek eşitliğinin ender görüldüğü anlardan da biri

DİN / TÜRKİYE İRAN OLUR MU?

BOŞ BİR HAYAL: ŞERİAT DÜZENİ

Başta basın olmak üzere, yerli ve yabancı çevreler hep aynı soruyu soruyor: "Türkiye yeni bir İran mı olacak?" Nokta'nın görüştüğü bilimadamları, gazeteciler, politikacılar, işadamları ve değişik İslami eğilimlerin temsilcileri bu sorunun yanıtını net bir biçimde veriyorlar: Humeyni çizgisi Türkiye'de tutmaz.

İşte bir perşembe akşamı daha gelmiş, işyerinin hafta boyunca onu bezdiren boğucu havasından bir günlüğüne kurtulmuştu. Mecidiyeköy'ün arka sokaklarında bulunan işyerinden çıktıktan sonra, akşam karanlığının düştüğü geniş, kadınsız cadde boyunca biraz yürüdü. Kısa yürüyüş, umduğu gibi can sıkıntısını atmaya yetmemişti. Bir an önce evine ulaşmak için bindiği otobüste sıkıntısı bir kat daha arttı. Erkekler bölümü kımıldayamayacak kadar kalabalıktı. Tek bir kadının bulunmadığı öbür kısımda çok sayıda oturacak yer vardı ama, oraya girmek imkânsızdı.

Aksaray'daki küçük evine ula-

Türkiye neden İran olamaz?

Nokta'*nın görüştüğü İslami grup temsilcileri, bilimadamları, gazeteciler, işadamları ve politikacıların altını çizdikleri Türkiye ile devrim öncesi İran arasındaki farklılıklarının başlıcaları şöyle:*

- Türkiye'de halkın büyük çoğunluğu Sünni, İran'da ise Şii.
- Türkiye'de İslami kesimde tarikatlarda ağırlık taşıyan İran'da aynı ölçüde tasavvuf yok.
- Türkiye'de devlet geleneği yüzyıllar öncesine dayanıyor. İran'da devlet geleneği aynı ölçüde istikrarlı değil.
- Türkiye'de din adamları devlet memuru, İran'da mollalar serbestler, ayrıca halktan topladıkları zekâtlarla ekonomik açıdan çok güçlüler.
- Türkiye'de din eğitimi büyük ölçüde devlet denetiminde, İran'da ise mollaların denetiminde özerk medreseler var.
- Türkiye'de kesintilere uğramakla birlikte çok partili yaşam var, devrim öncesi İran'da ise Şah'ın monarşik diktatörlüğü.
- Batılılaşma ve Batı ile ilişkilerde Türkiye, Şah İran'ına göre oldukça ilerde.
- Türkiye'de İslamcı-sol işbirliği İran'daki gibi olanaklı değil.
- Türkiye'de gelenekçi İslami kesimler sağ partiler aracılığıyla devletle uzlaşabiliyorlar.
- Türkiye'de devlet-halk karşıtlığı giderek ortadan kalkıyor.
- Türkiye'de politik alanda birçok alternatif ortaya çıkabiliyor.
- Türkiye'den bir Humeyni çıkması olanaksız.

şınca içini bir ferahlık kapladı. Hiç değilse burada kimse ne yaptığını göremezdi. İçeri girer girmez karısına ve çocuğuna "merhaba" bile demeden gidip sokağa bakan pencerenin kalın perdelerini çekti. Evin içinde yalnızca şortla dolaştığının ihbar edilmesinden sonra bu tedbiri hiç elden bırakmıyordu. Sonra televizyonun düğmesine dokundu. İşte gene "Çağrı" filmi vardı ekranda. Birbirinin neredeyse aynı olan bu filmleri ezberlemişti ama, birkaç hafta önce başlayan devrim mahkemesi haberlerini izlemek için kapatmadı. Bu gece, "küfür düzeni sırasında önemli görevlerde bulunan" 50 kişi hakkında açılan bir dava ve bu davada "suçlarını kabul eden" çok sayıda Müslüman gelecekti ekrana. "İtiraflar"ı izlerken, uzun zamandır korktuğu için gerçekleştiremediği bir şeyi yapmaya karar verdi. Yarın, yakın arkadaşlarında bulunan o kasetlerden birini alacak, aylar sonra ilk kez konusu din olmayan bir film izleyecekti. Ertesi sabah, planladıkları gibi "biraz gezmek" için ailece evden çıktılar. Aksaray'daki bütün eğlence yerleri kapalıydı. Açık olan tek sinemada ise bir Hz. Ali filmi vardı. Yürüyerek Beyazıt'a çıktılar. Meydana geldiklerinde üniversite bahçesinden taşmış büyük bir kalabalıkla karşılaştılar. Aklına o zaman geldi. Bugün, Ankara'dan "Emir" gelecek, cuma namazını ülkenin bu 1 numaralı yöneticisi kıldıracaktı. Hemen ara sokaklardan birine daldılar. Arkadaşlarından biri namaza gitmediğini görürse hiç de iyi olmazdı. "İstanbul'un göbeğinde böyleyse, başka yerlerde nasıldır acaba?" diye geçirdi içinden. Hem daha İslam devriminin üstünden yalnızca üç ay geçmişti. Üç yıl sonra nasıl olacaktı acaba?

İslamcılar Tahran'a. Acaba bazılarına tatlı bir düş, bazılarına da bir kâbus gibi gelen böylesi bir tablo Türkiye'de yaşanabilir mi? Yaklaşık on yıldır Türkiye'nin önemli konularından biri olan şeriat düzeninin olanaklı olup olmadığı tartışmaları iki boyutta seyrediyordu:

N. Erbakan'ın etkisi hep var ama sesi pek duyulmuyor

İran tipi, din adamları ya da entelektüeller öncülüğünde İslami bir devrim olanaklı mıdır? İslamcılar, devleti aşağıdan yukarıya toplumsal dönüşümler yoluyla ele geçirebilirler mi?

Bundan yaklaşık bir yıl önce İslamcı şair İsmet Özel "Dünya komünist hareketinde Moskova'nın yeri ne oldu ise, çok kısa zamanda Tahran'ın yeri de o oldu" demişti. Gerçekten de İran, başta Körfez ülkeleri, Lübnan ve Irak olmak üzere birçok ülkedeki radikal İslami hareketlerin yönlendiriciliğini yapıyordu. Örneğin bu hareketlerin büyük kısmı sürgündeki liderleri tarafından Tahran'daki bürolardan yönetiliyordu. Ayrıca İran bu hareketlere sağladığı maddi destekleri gizlemeye gerek bile duymuyordu.

C. Kaplan'ın etkisi pek yok ama sesi hep duyuluyor

Olayın Türkiye'yi ilgilendiren yönünde, İran radyosunun Türkçe yayınları, Propaganda Bakanlığı'nın Türkçe yayınları ve Almanya'da örgütlenmeye çalışan Cemalettin Kaplan ve küçük grubu göze çarpıyordu. Ancak **Nokta**'nın görüşlerine başvurduğu İslami grupların temsilcileri, gazeteciler, bilimadamları, işadamları ve politikacılar büyük çoğunlukla Türkiye'de İran tipi bir devrimin olamayacağı görüşünde birleşiyorlardı.

Radikalizme karşı gelenek kalkanı. Olası bir İslam devriminin her şeyden önce yönetici kadrolara ve kitlelere ihtiyacı vardı. Ancak İran Devrimi'nin coşkusunu ta derinden hisseden bir avuç gençten ve aydından başka kimse ortalarda pek görünmemişti. Nurcuların çıkarttığı Yeni Nesil gazetesinin başyazarı Safa Mürsel, kendilerinin ve diğer köklü İslami grup ve tarikatların tavrını şöyle anlatıyordu: "Türkiye'de İran Devrimi genelde bir tasvip görmedi. Şah'a olan tepki gibi

Çarşaflı kadınların artması İran gibi olmaya yeterli neden mi?

"Radikallere karşı gelenekli İslam"

İran Devrimi'ne baştan karşı tavır alan Tercüman'ın Genel Yayın Müdürü Taha Akyol'a göre, İran'ı kendine Türkiye'de model alanlar "Bir avuç köksüz, yurt dışında okumuş enteller." Yeni-muhafazakâr akımın önemli temsilcilerinden olan Akyol, "Radikal İslamcılara" karşı "Gelenekli İslami" gruplara güveniyor. Yani tarikatlara, Nurculuk, Süleymancılık gibi dini ekollere.Türkiye ve dünyada Sünniliğin hiçbir zaman "ihtilalci" olmadığını söyleyen Akyol,* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

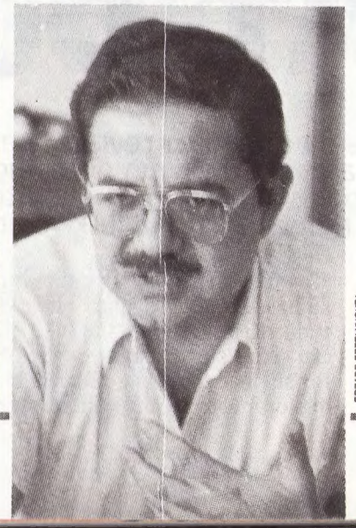

ERDAL ERTEM/NOKTA

Nokta: İran'ın devrim ihracı politikası içine sizce Türkiye de dahil mi?

Akyol: İran'ın böyle bir niyeti olduğuna yüzde yüz eminim. Çok çaba sarf ediyorlar. Yalnız Türkiye'ye değil, hatta daha çok Körfez ülkelerine, Suriye'ye,Irak'a, G.Yemen'e. Şia'nın Kerbela kültüne uygun bir kan tutkusuyla motive edilmiş adamı tarlada, fabrikada çalıştıramazsınız, savaşması gerekir. Bu politika, Hitler'in 'hayat sahası', Stalin'in 'dost ülkeler ' teorilerine benziyor. Tüm devrimlerin kaderi bu. Ama Türkiye'de devletin rejiminden emin olduğunu sanıyorum. Dış politika nedeniyle İran'a hoşgörülü davranıyor, bu doğru da. Zaten Türkiye'de netice alamazlar, demokrasi yerleşmiştir. Şehirleşme bir kimlik krizi olmaktan çok, sosyal bir kriz olmuştur artık. Ama laiklik jakoben bir tarzda anlaşılır da din ve vicdan hürriyetini kısıtlarsanız, radikallerin "bu devlet kâfirdir" şeklinde propogandalarını beslemiş olursunuz. Tıpkı türban yasağında olduğu gibi.

Nokta: İhtilalci çizgi dışında kalan dönüşümler yoluyla şeriata varma çizgisinin gücü sizce nedir?

Akyol: O dönüşümcü üslup hep bütün tarikatların temeli oluşturmuştur. Ben dönüşümcü grupların devrimci anlamda politize olduklarını sanmıyorum. Bunlar dün AP'yi desteklemişlerdi. Bugün DYP ve ANAP'ı destekliyorlar. Genel prensipleri, sosyal demokratların iktidara gelmeleri halinde din duygusunun kalkacağı şeklinde. Partilere egemen olup iktidara gelmek amacı gütmüyorlar. "Bize dokunulmasın, serbestiyet içinde irşad vazifemizi yapalım" diye düşünüyorlar.

Nokta: Özellikle Mısır'da Müslüman Kardeşler profesyoneller aracılığıyla halka devletin ulaşamadığı alanlarda hizmet götürerek toplum katında yaygınlaşıyorlar. Benzer bir süreç Türkiye'de de gözlemlenebilir mi? Örneğin vakıflar aracılığıyla yapılanlar.

Akyol: Bunu ben de müşahade ediyorum. Dini hareketler eskiden oturup zikir çektirirlerdi şimdi sosyal faaliyetlere yöneliyorlar. Ancak bunları yasaklayarak tatmin ettikleri sosyal ihtiyaçları patlamaya itmek yerine onlara hürriyet verip, bu hürriyetin ancak demokrasilerde olacağını kendilerine anlatmak gerekir. Önemli olan bu insanların rasyonalize olmalarıdır. Ben uzun vadede gelenekli yapıların hepsinin Türkiye'nin lehine olduğu görüşündeyim. Türkiye'de sosyal, ekonomik, kültürel açıdan gayrı-memnun zümrelerin çılgınca bir şiddete, devrim girişimine mani olmaları bakımından bu yapılar emniyet supabıdırlar. Ayrıca öğrenci yurdu yönetmek, tarikat şeyhliği ile aynı hadise değildir. Bilançosunu yapacaktır, organizasyonunu yapacaktır, rasyoneldir. Bazıları "şeriatçılar ticaretle uğraşıyor" diye feryat ediyor. Bu radikal laik çıkışlar komik. Bırakalım ticaretle uğraşıp rasyonelleşsinler. Korkulacak olan radikallerdir. Onların önündeki set de gelenekli İslam'dır.Radikaller bu set karşısında etkisiz kalmaya mahkûmdurlar, bu sebeble kaygılı değilim.

"Devrim ihracı, İran'ın hakkı"

Kendi deyimiyle yaklaşık otuz senedir İslami hareketin içinde olan Ercüment Özkan birçok kez soruşturmaya uğramış, yargılanmış, Hizb-üt Tahrir örgütü yöneticisi olmakla suçlanmış. İran Devrimi'nin ardından ilk fırsat bulduğunda "olayı yerinde izlemek için" İran'a giden Özkan, orada Ayetullah Şeriatmedari ve sonradan ülkeyi terk eden Cumhurbaşkanı Beni Sadr ile görüşmüş. Uzun süreden beri aylık İktibas dergisini çıkartan Özkan İslami çevrelerde "geleneksel İslam"a karşı alabildiğine sert eleştirileri ve İran Devrimi'ne duyduğu sempatiyle tanınıyor. Özkan,* Nokta*'nın sorularını yanıtlarken bu yönlerinin bir kez daha altını çizdi.

AYŞEGÜL EVREN/NOKTA

Nokta: İran Devrimi Türiye'deki İslami çevrelerde nasıl bir etkiye yol açtı?

Özkan: Çok güçlü bir ay çekimi, med olayı düşünün. İran İslam Devrimi dünya İslam denizinde bir yükselme meydana getirdi. Bu başlangıçta epeyce fazlaydı, fakat geleneksel kültürün etkisiyle hâlâ sürmesine rağmen normal seyrine girdi. Yarın da etkileyiciliğini sürdüreceğine inanıyorum. Tabii asırlardır uygulamasız kalmış bir dünya görüşünü birdenbire bütün detaylarıyla uygulamaya koyamamanın sıkıntılarını çekiyorlar. Geleneksel kültür yapıları onların en büyük engelini teşkil ediyor.

Nokta: Türkiye'de İran'a duyulan sempati azalmışa benziyor.

Özkan: Bence değil, başlangıçtaki coşku, duygusallık normaldi. Nasıl sel geldiğinde insanlar heyecanlanırsa öyleydi. Ama her gün sel gelmez, Şimdi daha istikrarlı. Ağustos ayında bile akan, kurumayan bir çay...

Nokta: İran'ın devrimini, ihraç politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Özkan: Bir fikre sahipseniz o fikir sizden iktidar, güç talep eder. Bugün bütün dünya SSCB'nin kendi rejimini başka ülkelere ihraç etme çabasına şahit değil mi? İhraç yapmadığı yer kalmamasına rağmen demokrasi ihracı için hâlâ uğraşmıyor mu? Peki, bu herkese hak da neden İslam'a değil? ABD 20 bin km. öteye demokrasi ihraç edecek, burnunuzun dibindeki kapı komşunuza kendi pişirdiğiniz yemekten bir kap olsun, tatsın diye bile vermeyeceksiniz. Bu olacak iş mi?

Nokta: İran konusunda Sünni-Şii ayrımı ne derece rol oynuyor?

Özkan: Batı, Müslümanlar birleşmesin istiyor. Özellikle bu ayrımla gelenekçileri kullanıyor. Her şey onların hükmü altında, bir İran hükümlerinden çıkmış, başka yerlere sirayet etmesin istiyorlar. Ben bir Müslüman olarak Sünniliğe de Şiiliğe olduğum kadar karşıyım. Allah'ın katında Hz. Muhammed'in getirdiği kitap ne Sünnidir, ne de Şii.

Nokta: Yani siz mezhepsiz misiniz?

Özkan: Hayır, hayır. Hz. Peygamber mezhepsizse ben de mezhepsizim. Ben Müslümanım. Müslüman olmayı Allah bize yeterli görmüşken ona ilaveler yapmak durumunda değiliz.

nedenlerle bazı İslami kesimler tarafsız kaldılar. Neticede tasvip eder konumda da bulundular. Ama heyecan geçtikçe hareket gerçek vechesiyle tanınmaya başlanınca diğer kesimler de bu hareketin İslami olamayacağını gördüler. Biz Nur talebeleri ise bu olaya baştan beri karşı çıktık."

Tarikatlar ve Nurculuk, Süleymancılık gibi İslami grupların İran Devrimi'ne karşı çıkması veya en azından soğuk durmasının en önemli nedeni kuşkusuz Sünnilik ve Şiilik arasında yüzyıllardır süren ayrılıklardı. Birçok kez kanlı çatışmalara da dönüşmüş olan bu ayrılıkların bir çırpıda kalkabileceğine kimseler inanmıyordu.

Tercüman Gazetesi Genel Yayın Müdürü Taha Akyol da gelenekçilerle radikaller arasındaki ayrımı şöyle yorumluyordu: "Radikaller yurt dışında tahsil yapmış, İslami gelenekle ilgisi olmayan, İslam'ı tıpkı herhangi bir ideolojiyi benimser gibi benimseyen köksüz aydınlardır. Yaygın olan gelenekçi Müslümanlar ise medrese ve tarikat kültüründen aldıkları ilmihal bilgisiyle İslam'ı anlarlar. Radikallerin peşinden sürüklenmezler." Aynı yorum bir başka kişiden daha geliyordu. İslami çevrelerde İran'a olan sempatisiyle tanınan İktibas dergisi sahibi Ercüment Özkan da gelenekçileri "Mızraklı İlmihallerle yetiniyorlar. Kendilerini gerçekten, cevherden, asıl kaynaktan uzaklaştırıyorlar" diyerek eleştiriyordu. Yani İslam'ı bütünlüklü bir ideoloji olarak algılamamakla...

İslami radikalizmin sancılı doğumu. "Bu iş seçimle filan olacak iş değil..." Yıl 1977. MSP seçimlerden büyük ölçüde oy ve milletvekili kaybıyla çıkmıştı. Ufukta yeni koalisyonlar yine vardı ama tek başına iktidara gelmenin olanaksızlığı kafalara dank etmişti. İşte tam bu sıralarda piyasaya çıkan Şura dergisi "bu iş"in ne olduğunu Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez açık açık ilan ediyordu: Şeriat. 12 Eylül'ün ilk günlerinde Diyarbakır'da uçak kaçıran grubun lideri eski ülkücü Yılmaz Yalçıner'in çıkarttığı dergi geniş yankı uyandırmış, bir kısım gencin sempatisini toplamıştı. Hemen hemen tüm sayıları mahkeme kararıyla toplatılan derginin çıkışları çok keskindi ama bir türlü yeterli güvenceyi veremiyordu.

Radikallerin imdadına tam tıkanma anında İran Devrimi yetişmişti. Humeyni'nin İslam Fıkhında Devlet kitabının basılması, İran'daki gelişmelerin anında izlenmesi, devrimci İranlıların işgal ettiği elçilikler ve kültür merkezlerine yapılan ziyaretler, İran radyosunun yayınları İslami gençlerdeki heyecanı giderek artırıyordu. Türkiye'de de bir şeylerin yapılması zamanı gelmişti onlara göre. Bu arada önder durumuna yakın kimseler sık sık İran'a gidiyor, yeni yöneticilerle görüşüyorlardı. Artık büyük şehirlerde, Anadolu'da dar ya da kapalı toplantılarda İran tartışılıyordu. Ve illegal örgütlenmeler gündeme getiriliyordu. Artık duvarlara "Tek Yol İslam" yazılıyor, mitinglerde "Allahu Ekber, Humeyni Rehber" sloganları atılıyordu. Ama bir türlü istenen noktaya gelinemiyordu. Yılların Sünni geleneğini değiştirmek çok zordu. Örneğin illegal olarak Hizb-ül İslam adlı bir örgüt kurma girişimi olmuştu. Ancak kendilerine çağrı yapılan güvenilir isimlerden bazıları, "Yazdığınız tüm kitapları okuyayım. Benimsersem katılırım" şeklinde görüş belirtince, örgüt daha pratiğe başlayamadan kendini feshetme yoluna gitmişti. Çünkü ortada birkaç çeviri kitaptan başka 20. yüzyılın son çeyreğinde Türkiye'de nasıl bir İslami çizgi izlenmesi gerektiği üzerine yazılmış tek bir kitap yoktu. Şura'nın ardından daha geniş katılımlarla çıkartılan Tevhid, Hicret gibi dergiler ise belli bir okuyucu kitlesinin ötesine gitmeyi bir türlü becerememişlerdi...

Batılılaşmanın neresindeyiz? Derken 12 Eylül gelmiş, sokağa dökülen, dökülmeyen tüm politik örgütlenmelerin başına gelen radikal İslamcıların da başına gelmişti. Sağ ve sol eylemciler kadar uzun süreli olmasa da, onlar da tutuklanıp yargılandılar. Yakın bir zamana kadar ise sesleri fazla duyulmaz oldu. Ancak sapla samanı birbirine karıştıran kimseler her İslamcıyı "Humeynici" olarak adlandırdıkları için Türkiye'de hep "İran gibi mi olacağız?" sorusu soruldu durdu.

Türkiye'nin en çok satan İslami dergisi olan İslam'ın Yazışleri Müdürü Hacı Ahmet Özdemir, günümüzdeki İran eğilimli hareketleri şöyle değerlendiriyordu: "Şu an İran eğilimli olan birtakım şahısların bulunması mümkündür, fakat bunlar şahıs planında kalmıştır. Organize bir çalışmadan bahsetmek zordur. Bunların sayısı sanıldığının aksine çok çok düşüktür."

İran Devrimi'nin önderi olan mollaların zekâtların beşte biri sayesinde edindikleri ekonomik gücün önemine dikkati çeken Sadık Albayrak, Türkiye'nin bir başka özelliğine daha parmak basıyordu: "Türkiye'de daha Batılı bir hayat var. Değişik alternatiflerin kavgası bizde daha etkili. Ayrıca devrim öncesi İran'da mollalar komünist ve solcularla birlikte hareket ettiler. Bizde bu imkânsız." Milli Gazete'nin eski başyazarı Albayrak'ın siyasi yaşamın çeşitliliği üzerine söylediklerine benzer değerlendirmelerde sosyolog Doç.Nilüfer Göle de

İmam yanılmazsa...

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden Dr. Süleyman Uludağ Sünnilik ile Şiilik arasındaki en temel ayrılıkları* Nokta*'ya anlattı:

"Şiiliğin çeşitli kolları olmakla birlikte bazı özellikler tüm Şiilere mahsustur. Bunların başında imamlara bağımlılık gelir. İmamlar yanılmaz kişilerdir, bir imamın arkasından gözü kapalı gidebilirsiniz. Onu eleştirmeye, değerlendirmeye gerek yoktur, çünkü o Allah'tan aldığı bilgiyle, kudretle doğru yolu tayin eder ve yanılmaz. Bunlara rehber denir. Sünnilerde ise yalnızca peygambere mahsustur yanılmazlık.

Şiiler inanırlar ki, Hz. Muhammed ölmeden önce ümmetin idaresini Hz. Ali'ye bırakmıştır. Bunu da Allah'tan aldığı emirle yapmıştır. Hz. Ali'den sonra oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin... Böylece 12. imam Mehdi'ye kadar gelinmiştir. Hicri 260'lı yıllarda Mehdi kayboluyor, ama Şiilere göre ölmemiştir. İlk zamanlarda kendisiyle cemaat arasında dört sefir yaşamış. Sonra bu işi Şii din adamları Mehdi'nin vekili, naibi olmak suretiyle, ondan aldıkları emirlerle, onun tavsiyeleriyle Şii cemaatini yönetmişlerdir.

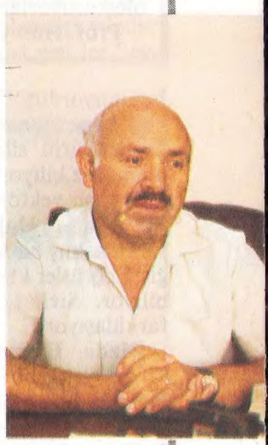

Şiiler hep halifeliğin kendilerine ait bir hak olduğunu iddia ve talep etmişlerdir. Emevi ve Abbasilere karşı isyan düzenlemişlerdir. Çoğunda mağlup olmuşlar, önderlik yapan imamlar da zalimce katledilmiştir. Bunların en meşhuru Kerbela olayıdır. Şiiler kendilerini ezilmiş, haksızlığa uğramış olarak görürler. Bir ıstırap, bir elem, bir matem psikolojisi egemendir Şiilerde. Istırap çekip ölmek arzulanan bir şeydir. Sünnilik'te ise çekilen işkencelerin, dertlerin devam ettirilmesi caiz değildir."

Şiilerde ıstırap ve elem psikolojisi: Her an şehitlerle birlikte

Aleviler ve İran

Hz. Ali

Anadolu Alevileri ile İran'ın resmi Şii mezhebi olan Caferilik hareket noktaları aynı olmakla birlikte bugün birbirlerinden tamamıyla uzak durumdalar. Her iki kesim de Hz. Ali ve onun ailesi (Ehl-i Beyt) taraftarı. Ancak Aleviler göçebe toplulukların birçok özelliklerini bünyelerinde taşıyorlar. Örneğin dini inanışlarında Şamanizm'in derin izleri var. Ayrıca göçebeliklerinin dayatması sonucu namaz, oruç gibi İslam'ın temel zorunluluklarını da yerine getirmiyorlar. Halbuki Caferiler ibadette Sünnilere oldukça yakınlar. İslam'ın şartlarına uymak konusunda alabildiğine titizler.

Öte yandan Anadolu'da yüzyıllar boyu azınlık olarak kaldıkları için Aleviler bir dini topluluktan çok siyasi topluluk özellikleri taşıyorlar. Bunun aksine Caferiler İran'da uzun süredir çoğunluğu oluşturuyorlar.

Prof. Hüseyin Hatemi Alevilerin İslami hareketlere bakışını şöyle yorumluyor: "Türkiye'deki Alevi topluluk, tarihi şartların ve gelişimin farklılığı dolayısıyla, İran'daki Şii toplumdan farklı ve bir "teori" olamayan gelenekçi değer yargılarına sahiptir. İran'daki Şii çoğunluk ve Sünni topluluklar, İslam içinde asgari müştereklerde daha kolay birleşebilirler. Türkiye'de nüfusun oluşumu bakımından bu birleşme daha zordur."

bulunuyordu: "Türkiye'de devlet-halk karşıtlığının bitmesi Türkiye'de her türlü silahlı ayaklanmayı olanaksız kılıyor. İran'da muhalefet tek bir vektör üzerine oturmuştu: İslam. Halbuki Türkiye'de farklılaşmış bir siyasi yapı var, değişik görüşler kendilerini ifade edebiliyor. Sivil toplum da giderek farklılaşıyor."

Bizde Humeyni çıkar mı? "Türkiye'de böyle bir hareket olamıyorsa bizim bir insan etrafında toplanıyor olamayışımızdandır." İlahiyatçı Dr.Süleyman Uludağ tanıdığı bazı radikal İslamcıların sık sık böyle yakındığını söylüyordu. Gerçekten de herkes Türkiye'de bir Humeyni bulmanın derdine düşmüştü. Kimisi şeriat özlemlerini gerçekleştirebilecekleri devrimin başına geçmesi için, kimileri de bir türlü yorumlayamadıkları İslami gelişmeye kısa yoldan bir kulp takabilmek için. Sonunda bulundu da! Gazeteci Cengiz Çandarbu trajikomik durumu şöyle anlatıyordu: "Birtakım Humeyni'ler icat ediliyor, birisi Almanya'da. Bu, hem o kişileri gereğinden fazla abartmak, hem de Humeyni'yi küçültmektir."

Türkiye'de Humeyni arayanlar tabii ki Humeynici de arayacaklardı. İşte Humeyni'nin kitabını ve İran Anayasası'nı Türkçeye çevirdiği ve kendisi de İran'ın resmi mezhebi Caferiliğe bağlı olduğu için sık sık Humeynici olmakla suçlanan Prof. Hüseyin Hatemi şöyle diyordu: "ABD'nin Ortadoğu politikasına karşı İran'ı haklı görmenin adı Humeynicilik ise, bu adlandırmayı yapanlar da göğüslerini gere gere kendilerini Reagancı ya da Fahdçı olarak adlandırmalıdırlar."

"İmam yanılmaz. Onun ardından gözler kapalı gidilir"

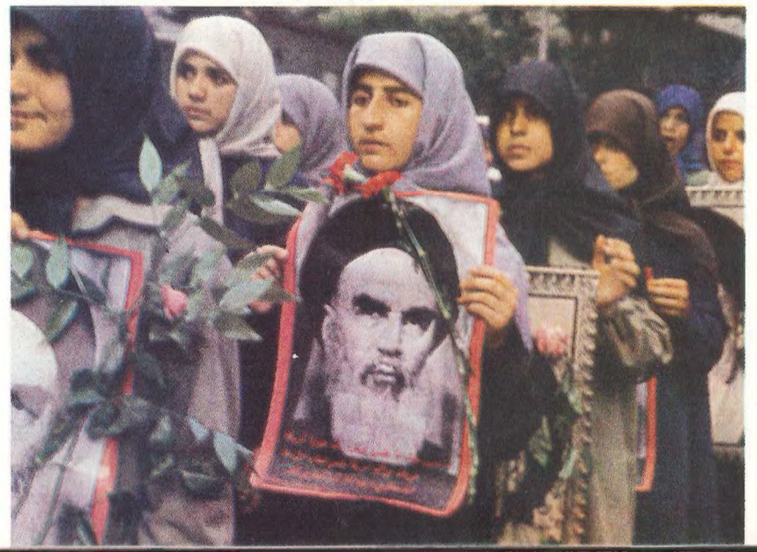

Diplomasinin incelikleri. Türkiye'deki birçok İslamcının yanlış yere Humeynici olarak adlandırılmalarının en önemli nedeni Prof.Hatemi'nin belirttiği gibi bu kesimlerin en azından İran-Irak Savaşı'nda İran'dan yana tavır almalarıydı. Ancak İsrail ve ABD'den silah alınması, SSCB'yle son günlerde düzelen ilişkiler de eleştiri konusu oluyordu.

Esas önemlisi, devrimin ilk yıllarında İran'a oldukça sıcak bakan Müslüman Kardeşler gibi uluslararası Sünni örgütlerin giderek Humeyni yönetimine tavır almasıydı. H.Ahmet Özdemir bunun gerekçesi olarak İran'ın ülke içindeki Sünni din adamlarına karşı tavırları hakkında çıkan dedikoduları ve Afgan mücahitlerine pek içten davranmamasını gösteriyordu. Ancak İran'ın gözden düşmesine Suriye'nin Hama kentinde 1981-82 arasında ayaklanan Müslüman Kardeşler'in Hafız Esad yönetimi tarafından katledilmeleriydi. İran, Suriye ile olan diplomatik ilişkilerini bozmamak için ayaklanmacıların yardım teklifini geri çevirmişti. Ardından uçak ve ağır silahlar karşısında tutunamayan yüzlerce İslamcı, İran Devrimi'ni kendilerine model olarak almanın bedelini canlarıyla ödemişlerdi.

Aşağıdan yukarıya şeriat. Türkiye'de silahlı bir İslami ayaklanmanın olanaksızlığını dile getirenlerin açıklamak zorunda kaldıkları en önemli nokta son yıllarda yaşanan İslami hareketlilikti. Gelenekçi gruplar, radikallerin önünde engeldiler engel olmasına ama onlar şeriatı hiç mi istemiyorlardı? İstiyorlarsa nasıl bir strateji takip ediyorlardı? Yoksul öğrencilere sağlanan maddi kolaylıklar, özellikle yayıncılık alanındaki yoğun hareketlilik, ticari şirketler ve hatta holdingler, pıtrak gibi biten vakıflar ne anlama geliyordu? Bu yoğun kurumlaşmanın amacı neydi?

ABD'deki Berkeley Üniversitesi'nde Siyasal Bilgiler Fakültesi Ortadoğu kürsüsünde görevli Soli Özel, bu aşamada Türkiye'nin İran'la değil Mısır ile kıyaslanmasının daha yerinde olacağını belirtiyordu: "Mısır'da da gerektiğinde tokat atmayı bilen güçlü bir devlet geleneği var. Ancak Türkiye'deki kadar otoritesini yaygınlaştırabilmiş değil. 60 yıldır örgütlenen Müslüman Kardeşler devletin yetişemediği alanlarda doktor, avukat, öğretmen gibi profesyoneller aracılığıyla halkın sağlık, konut, yiyecek, eğitim sorunlarına el atıyorlar. Tam bir cemaat bilinci içinde toplumu kuşatma durumu var. Şu anda rejime talip değiller. Bunun belki de bir nedeni Mısır'ın kendi kendisine yetmemesi. Yılda 2,5 milyar dolar ABD yardımı alması."

AYŞEGÜL EVRENKOKTA

RP'li Ulucak "Şeriat referandumu" öneriyor

İşadamlarının içi rahat. Nokta'nın Türkiye'de şeriat düzeninin olanaklı olup olmadığı konusundaki görüşlerini aldığı on bir tanınmış işadamı açık ve net konuşuyordu: "Kesinlikle mümkün değildir." İşadamları şeriatın önündeki engel olarak 65 yıldır uygulanan laikliği ve Atatürk devrimlerini gösteriyorlardı. İshak Alaton "Şeriat bizim aramıza giremez. Tek yol Avrupa" derken Ali Koçman düzenin en büyük teminatı olarak orduyu gördüğünü belirtiyordu. Can Has, İranlıların Şah'tan kaçarken Humeyni'ye tutulduğunu, Türk halkının bunun bilincinde olduğunu söylüyordu. Numan Esin ise şeriat isteyenleri önemsiyordu: "Tedbirli olmak gerekir. Tedbirlerde hata yapılmazsa güçler dengesi şeriatçı düşüncenin aleyhinedir."

Erbakan faktörü. Tek parti dönemi boyunca yeraltına çekilme zorunda kalan İslamcılar, tarikatlar çevresinde sürdürdükleri çalışmalarının meyvelerini çok partili dönemde toplamasını bilmişlerdi. Bu arada tarikatların yanısıra Nurculuk, Süleymancılık gibi akımlar da doğmuş, geniş bir etki alanı elde etmişlerdi. Bu dönemde büyük sağ partiler destekleniyor, tepkiler Komünizme Karşı Mücadele Dernekleri'nde sola yöneltiliyordu. 1961 Anayasası'nın sağladığı özgürlükçü ortamda ise, İslamcılar da sol gibi yoğun bir çeviri etkinliğine girmişti. Özellikle Mısır kaynaklı Müslüman Kardeşler ve Pakistan kökenli Cemaat-i İslami hareketlerinin önderlerinin yapıtları Türkçeye çevriliyordu. Gelenekçi yapılar hep güçlüydüler ama gençler Sey-

Windsurf sporunu sevenler... bu spor dalındaki becerisini değerlendirmek isteyenler!

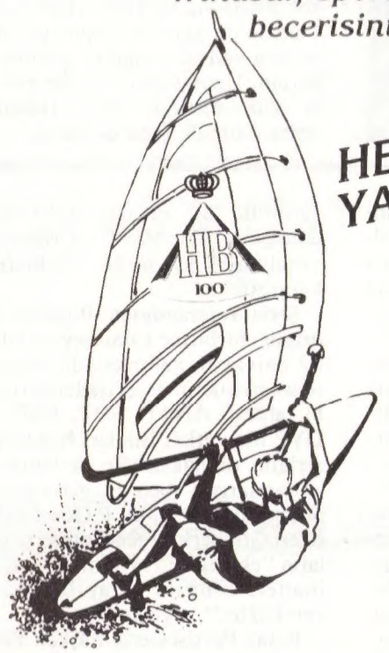

HB SİGARALARININ WİNDSURF YARIŞMASINA KATILIN,

HEM ÖZEL BİR GÜN YAŞAYIN HEM DEĞERLİ ARMAĞANLAR KAZANIN.

HB Sigaralarının II. Windsurf Yarışları 13 Eylül 1987 Pazar günü Yeşilyurt Spor Kulübü'nde yapılacaktır.
Yarışma günü iki ünlü dünya şampiyonu Pete Cabrinha ve Nathalie Le Lievre de HB Sigaralarının özel konuğu olarak birer gösteri sunacaklardır.
Yarışmalar bütün Windsurf sporunu sevenlere açıktır.

Başvuru ve ayrıntılı bilgi için:

1) 12 Eylül 1987 Cumartesi günü saat 12.00'ye kadar: PENAJANS 131 11 62 - 148 80 61 'den Bn. Güneş Kurtulan'a

2) 13 Eylül 1987 Pazar günü saat 11.00'e kadar: Yeşilyurt Spor Kulübü Yarışma Sekreterliği 573 05 29 - 573 73 74 'ü aramanızı rica ederiz.

"Bu sorunsal Batı kaynaklı"

İran Devrimi'ni ve ardından gelen İran İslam Cumhuriyeti'ni başından beri yakından izleyen gazeteci Cengiz Çandar, kısa bir süre öncesine kadar da Körfez bunalımı gelişmelerini izlemek için yine İran'daydı. Çandar, İran ile dünyadaki İslami hareketler arasındaki ilişkiler konusunda arkadaşımız Hüseyin Şentürk'ün sorularını yanıtladı:

Nokta: Türkiye'de İslami hareketliliğin gelişmesinde İran Devrimi'nin etkisi olduğuna katılıyor musunuz?

Çandar: Bu doğru. İran Devrimi dünyada bütün İslam devrimleri için bir ivme, bir İslami uyanış, silkiniş nedeni oldu. Bunun izdüşümü Türkiye'de de elbette olacaktır.

Nokta: Sadece bir etkilenme mi, yoksa İran'ın devrim ihracı politikasının da etkisi var mı?

Çandar: Tarihin elle tutulmaz, gözle görülmez dinamikleri vardır. İslam dünyasının her yerinde aynı olgu var. Aslında Türkiye'de bu olgu geri plandadır. Mısır, Fas, Irak, Libya gibi ülkelerde büyük kitleler gösteri yapıyor, programları var. Türkiye'de bu hareket hâlâ direnme safhasında, "törelerimize karışmayın" talebi var. Taarruz noktasında değiller, yalnız sesleri daha fazla çıkıyor.

Nokta: İran devrim ihraç politikasını nasıl uyguluyor?

Çandar: Dünyanın her yanındaki sempati duydukları radikal İslami gruplara lojistik destek sağladıkları düşünülebilir. Ama, Türkiye'nin gündemin ön sırasında olduğunu sanmıyorum. Birkaç radyo yayını dışında ipucu da yok. Ön sırada Lübnan ve bazı Körfez ülkeleri var.

Nokta: Türkiye'de güçlü bir İslami örgütlenme olsa İran'dan yardım alabilir mi?

Çandar: Sanıldığının aksine İran reel politika konusunda son derece gerçekçidir. Örneğin Suriye ile ilişkileri bölge politikaları için çok önemliydi, bu yüzden oradaki İslami harekete destek vermediler. Bu nedenle Türkiye'de böyle bir hareketlenme olursa mutlaka İran'dan destek alacaktır diye bir denklem kurulamaz.

Nokta: Humeyni'nin ölümü halinde İran'da bir parçalanma olabileceği söyleniyor...

AYSEGÜL EVREN/NOKTA

Çandar: Şii toplumunda her Ayetullah kendi "içtihadına" sahiptir. Dolayısıyla her biri başka ekolleri temsil eder. Toplumun yapısında zaten Ayetullahlar arasındaki çelişki vardır. Fakat Humeyni "imam" niteliğine sahip olduğu için dengeleyici bir otoritedir. Bu yok olduğu anda Ayetullahlar arası uzlaşma da kalkabilir. Humeyni'den sonra en güçlü lider Rafsancani ama bir iş bölümü yok.

Nokta: Türkiye'nin ikinci bir İran olup olmayacağı yolundaki soruları nasıl yorumluyorsunuz?

Çandar: Bütün bu sorunsal biraz da Batı'dan kaynaklanıyor. Batılılar İran'ın kaybından sonra acaba sıra Türkiye'de mi sorusunu birazda safça sordular. Bu sorunun en doğru cevabını da ilericilerde buldular. Türk ilericileri toplumun en safdil ve siyasi sorunları en az kavrayabilen kesimi Bu iki unsurun birleşmesiyle abartılı bir "irtica hortluyor" kampanyası başladı. Batı böylece Türkiye'nin sadakatını ölçüyor. Ayrıca İslam faktörü abartılarak, Türkiye'nin AET'ye tam üyeliğinin engellenmesi için haklı gerekçeler oluşuyor. Humeyni türü olsun olmasın Türkiye'de İslami bir rejimi yakın ve orta vadede mümkün görmüyorum. Uzun vadede ise her türlü rejim olabilir. Bence İslami rejim ihtimali daha da fazla.

yid Kutup, Mevdudi gibi yazar ve eylem adamlarının görüşlerinden hareketle bağımsız bir politik kimliğin peşine düşmüşlerdi bir kez. Özellikle Anadolu'dan büyük şehirlere okumaya gelen muhafazakâr ailelerin çocukları, İmam Hatip ve İlahiyat öğrencileri giderek radikalleşiyorlardı.

70'li yılların başı ise İslami hareket için tam bir dönüm noktası olmuştu. Milli Nizam Partisi ve onun kapatılmasından sonra kurulan Milli Selamet Partisi bazı tarikatları olduğu kadar radikalleri de etrafında toplamayı bilmişti. MNP ve MSP'nin diğer bir önemi gelenekçilerle radikalleri ilk kez ortak bir kurumda biraraya getirmesiydi. Milli Türk Talebe Birliği ve Akıncılar Derneği MSP'nin gençlik kolları işlevini görüyordu. Buralarda gençler radikalliklerinden pek taviz vermiyorlardı ama bütün yollar eninde sonunda MSP ve Necmettin Erbakan'a çıkıyordu. 1973 seçimlerinde çıkartılan milletvekili ve ardından gelen koalisyonlar tüm İslamcıları oldukça heyecanlandırmıştı. "Önce ahlak ve maneviyat" olarak özetlenen temel görüşler bu heyecanla daha da keskinleşiyordu. Ne var ki 1977 seçimleri bir öncekine kıyasla tam bir hezimet olmuştu. Umutlar kırılmıştı. Pazar fileleri ve baklava tepsileriyle yapılan politik şovlar kafaları karıştırıyordu. Hele Necip Fazıl Kısakürek'in gürültülü bir biçimde MSP'den desteğini çekip MHP'nin yanında yeralması ortalığı birbirine katmıştı.

Şeriat referandumu. Bugünlerde ortalığı birbirine katan şey ise İslami hareketin gelişmesiydi. Ancak siyasi partilerin de içi işadamları gibi rahattı. ANAP, SHP, DSP ve DYP'nin yetkili isimleri **Nokta**'ya şeriatın olanaksızlığını anlatırken işadamlarıyla benzer gerekçeleri öne sürüyorlardı. DYP Genel Sekreteri Gökberk Ergenekon şeriatçıların "ekmeğine yağ sürmemek için ibadete baskı yapılmaması gerektiğini" söylüyordu.

Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Rıza Ulucak ise ilginç bir öneride bulunuyordu: Şeriat için referandum: "İslami ve İslami olmayan görüşün eşit şartlarda halka anlatılması lazımdır. Bunun sonucunda yapılacak referandumla sonuç belli olacaktır. Şahısların İslami bir idare istediklerini açıklamaları mevzuat yönünden mümkün olmadığına göre bu konuda bir şey söylemek falcılık olur."

Hep irşad mı yapacaklar? Nakşibendiliğin en önemli isimlerinden İskender Paşa Cemaati Şeyhi ve İslam dergisi Başyazarı Prof. Mahmut Esad Coşan bir yazısında şunları yazmıştı: "Bugün bir uyanma, kendine gelme, toparlanma sürecinin başlangıcındayız. Sorumluluk şimdi gelmiş bizim omuzlarımıza çökmüştür. Evvelce olduğu gibi bugünün tüm Müslümanlarının da asli görevi dini yaymak, İslam toplumlarını ve nesillerini korumak, cihan halkını irşad etmek, herkesi İslam'a göre terbiye eylemek, eğitmek ve yetiştirmektir."

Acaba İslamcılar ömür boyu "tebliğ ve irşad" faaliyetleri ile yetinmek durumunda mıydılar? Sadık Albayrak'ın şu sözleri başka bir anlama gelmiyor muydu? "Eğer kötülükler ayyuka çıktığında Müslümanlar zayıfsa içlerinden buğz

Doç. Nilüfer Göle: "Artık irticadan söz edilemez"

ederler. Bu dönem atlatıldıktan sonra dilinle söylersin. Sanıyorum şu anda Müslümanlar yalnızca sözle bozuk düzeni ortaya koyuyorlar. Haliyle daha geniş kitlelerle, daha çileli yollardan geçtikten sonra kötü olan şeyleri elleriyle düzeltecekler." Taha Akyol ise şeriat özlemlerini bir ütopya olarak adlandırıyordu: "İnsanları ütopyalarından dolayı, nihai özlemlerinden dolayı suçlamak yanlıştır."

Ortak yaşamın sancıları. Bir tarafta gelişen İslami hareketler ve onların uzun vadede şeriat özlemleri; diğer tarafta silahlı bir İslami devrimin, hatta aşağıdan yukarı bir şeriata geçişin olanaksızlığı üzerine değerlendirmeler... Bir yanda ütopyalar, bir yanda ütopyaların masumluğu... Doç. Nilüfer Göle Türkiye'de son yıllarda yaşananları şöyle yorumluyordu: "Artık Türkiye'de Batı ile İslam arasındaki Çin Seddi giderek ortadan kalkıyor. Toplumun tüm kesimleri birlikte yaşamaya başladı. Batılılaşmış aydınlar yıllar öncesinin Müslüman imajının değiştiğini görünce dehşete kapılıyorlar. İslam ile Batı arasındaki alışveriş arttıkça aynılaşma başlıyor. Türbanlıyla, mini etekli aynı anfide derse giriyor. İslamcıların görüşlerinde pozitivizmin Batılı söylemlerin daha fazla yer aldığını görüyoruz. Artık 1920'lerde değiliz. Batılılaşmışlar tek gerçekliğin kendilerininki olmadığını gördüler, İslamcılar da öyle. Bugünün Türkiye'sinde irticadan söz edilemez. Sorun İslamcıların farklılaşmış toplumu ne derece kabul edeceklerdir. Radikal İslamcıların en çok çekindikleri nokta ise toplumsal yaşamdaki bu aynılaşma..."

Ruşen ÇAKIR

KAŞ TATİL SİTESİ'NE GELİN. YAŞAMINIZI YENİ GÜZELLİKLERE AÇIN!

KAŞ TATİL SİTESİ sizi, hiçbir zaman huzuru ve doğal güzellikleri bozulmayacak, büyülü bir masal dünyasında yaşamaya davet ediyor.

Bu imkândan yararlanmak için acele edin. Çünkü, üye sayısı 250'yle sınırlandırılmıştır.

Ayrıntılı bilgi için:

S.S. KAŞ MÜHENDİSLER TATİL SİTESİ YAPI KOOPERATİFİ

- Nisbetiye Cad. Tören Sokak Tümer Ap. B Blok D.16 1. Levent/İst. Tel.: 169 65 22
- Mesihpaşa Cad. İktisap Ağası Sokak Kutay Ap. D.2 Aksaray/İst. Tel: 522 22 05-519 32 42
- Ali Çetinkaya Cad. Bayram Alkan İşhanı Kat 2 No: 11 Antalya Tel.: 9 (311) 24295

BORSA / SAHTE HİSSE SENETLERİ

Borsa'da büyük tehlike

Türkiye'de henüz yeni gelişmeye başlayan Borsa'yı ve "ilgilileri"ni bekleyen büyük bir tehlike var: Sahte hisse senetleri. Hiçbir önlemin alınmadığı bu piyasada umut çok, ancak güvence hiç yok. Her şey sahtekârların insafına terk edilmiş.

"Haydi Kordsa var, Kepez var, Kartonsan var" sesleri ufak ufak duyulmaya başlamıştı artık. Şirket hisse senetlerinin sesleriydi bunlar. Ve bunlar bir zamanların "Kent var, Marlboro var, Camel var" seslerine benzemiyor muydu?

İstanbullu hemen ve anında çakıverirdi sigaranın sahtesini, orijinalini. Naylonundan, bandrolundan, şeridinden tanırdı. Küçücük bir ayrıntıdan anlayıverirdi yerli ve yabancı sigaranın iyisini, "keleğini." Ama bu hisse senetleri ne yenirdi, ne içilirdi. Sahtesi, orijinali nasıl anlaşılırdı ki? Ne poşeti vardı, ne kurdelası ne de kırmızı şeridi. Bir uzman şöyle konuşuyordu: "Bizdeki gibi binbir çeşit hisse senedinin elden ele dolaştığı bir borsa sistemini ben bilmiyorum. Belki Afrika'da bir yerde vardır."

Sahtecilik ihtimali gırla. "Borsa'ya hücum"la birlikte hisse senetlerinin basıldığı kâğıtların da kalitesi düşmüş, ortadirek usulü olmuştu. Nerdeydi o eski zenit veya gofre kuşeler, kaymak gibi beneksiz 200 gram Avusturya kuşe kartonları? Şimdi kıtlıktan çıkmış gibi basılıyordu hisse senetleri, SEKA birinci Hamur 90 veya 100 gram kâğıda. Özel sektöre ait hisse senedi ve tahvillerin yüzde 70'lik bir bölümünü basan İstanbul'daki Güzel Sanatlar Matbaası sahibi Ergun Baskan, "Hisse senedi ve tahvil gibi kıymetli evrak olarak nitelenen kâğıtların basımındaki başıbozukluk pek yakında sahtecilik ve taklitçilik kâbusunu bir kara bulut gibi borsa üzerine indirecektir" diyor, filigranlı kâğıt kullanılmasını ve ayrıca kâğıt üzerinde ultraviyole ışığa hassas elyaf bulunmasını öneriyordu. Baskan'a göre Giyos denen desenler taklit edilmesi zor tiplerden seçilmeliydi. Numara baskısı için özel karakterli numaratörler kullanılmalıydı. Maliye Bakanlığı'ndan müsaadeli olacak matbaaların bastıkları her kıymetli evrağın bir örneği borsaya teslim edilmeliydi. Oysa bugün milyarlarca lira tutarındaki hisse senedinin basımı herhangi bir yerde yapılabilirdi. Üstelik, herhangi bir kıstasa tabi olmadan, denetimsiz bir şekilde. Uygun olmayan kalitede kâğıda basılmış, çırakların bile rahatlıkla taklit edebileceği, milyarlarca liralık hisse senedi ve tahvil piyasada elini kolunu sallaya sallaya fütursuzca dolaşıyordu. Eczacıbaşı Yatırım AŞ'nin Genel Müdürü Atila Nizamoğlu, daha bundan birkaç yıl önce başlarına gelen ve menkul kıymet pazarının içler acısı durumunun en vurucu örneği olan olayı şöyle anlatıyordu: "Tahvilleri özel bir matbaada bastırıyorduk. Matbaada tahviller basıldıktan sonra artık ve özürlü olanlar imha edilmemiş ve hurda kâğıt alan bir adama satılmış. Buradan da başka bir kişiye gitmiş. O da gelmiş bizden para istiyor. Az daha ödeniyordu. On milyon liralık tahvil bunlar. Tahvilleri son bulan da doğal olarak bize geliyor."

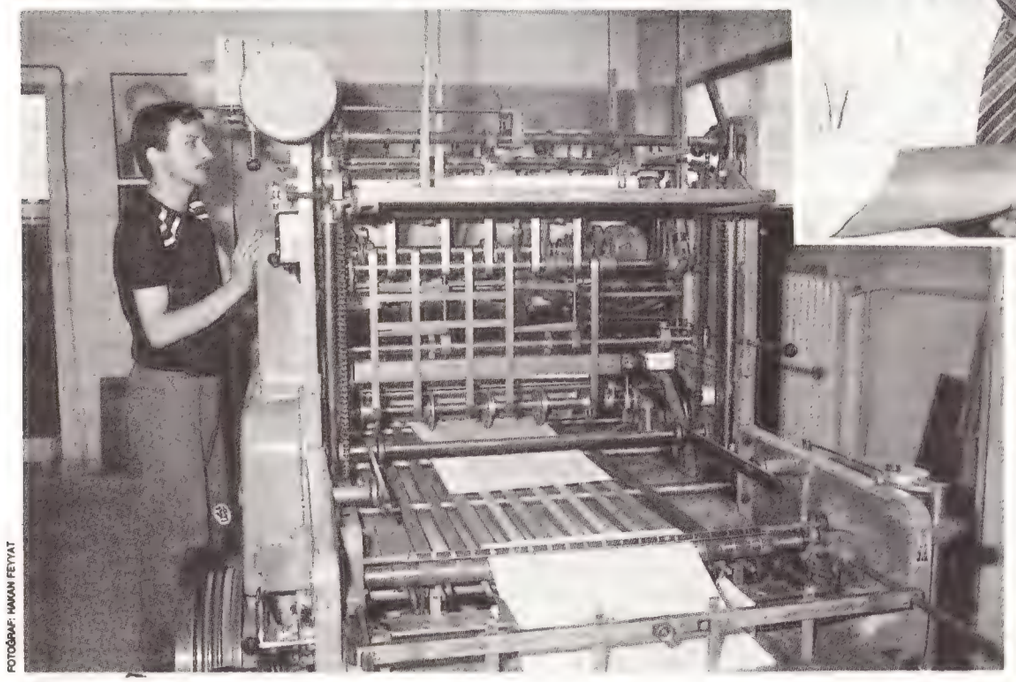

Özel sektöre ait hisse senedi ve tahvillerin önemli bölümünü basan Güzel Sanatlar Matbaası Sahibi Ergun Baskan sahteciliğe karşı uyardı

FOTOĞRAF: HAKAN FEYYAT

Keçi ve kasap. "Öncelikle şu bilinsin, hisse senedi ya da tahvil sahte çıkarsa daha ilk başta bunu alan yanar" diyordu Reha Poroy. Senet veya tahvil sahte çıkarsa başı yanacak kişi açısındandı bu bakış. Bir de öbür taraf vardı: Her gün 50 ile 100 milyarlık hisse senedi tedavüldeydi. Bunun yüzde onu piyasaya sahte olarak sürülse, değil banker, çaplı bir banka bile batar giderdi. "Hisse senedi çok titizlik ister" diyordu APA Ofset Basımevi Genel Müdür Yardımcısı Cem Apa. "Ama şirketler tavır olarak buna dikkat etmiyor. Hisselerde sahteciliğe kolay değil gibi görülüyor. Ama biz Türk'üz bunun da üstesinden geliriz, evvelallah. Onun için yetkililer bu işi sağlama alırsa faydalı olur."

Genç borsayı sahteciler tehdit ediyor

ERZADE ERTEMKOTA

İstanbul Borsası, binanın ikinci katındaydı. Bond çantalı senet tahvil simsarları daha sokakta karşılıyordu insanı. Zaten çekingendi, bilgisizdi vatandaş. Bina girişini borsa sanıp İstanbul'a artist olmaya gelmiş taşra kızı gibi genellikle şapa oturuveriyordu. Kimi senet diye tahvil alıyor kimi temettü kuponsuz hisse senedi satın alıyordu. Bir bilgisizlik bir telaş gırla gidiyordu. Bankerlik faciasındaki mevduat sertifikası olayında yaşananlar tekerrür edebilirdi sanki.

Önlemler sonradan gelecek. Şikâyet muhtelif, çözüm önerileri çeşitliydi. Kimine göre Ürdün modeli bırakılmalı daha modern bir anlayış getirilmeliydi. "Hisseler kasada kalsın makbuz dolaşsın, Amerika'daki gibi" diyordu Citibank Menkul Kıymetler sorumlusu Sinan Aslaner. "Yurt dışında bizim kuşak daha fiili olarak hisse senedini görmemiştir. Şirket kasasından hisse senedi çıkmaz. Bankerler makbuzlarla satış yaparlar. İstanbul'da bırakın hisse senetlerinin kasalarda tutulması gereğini, koçanlar bile ortada dolaşıyor hatta satılıyordu. "Bankacılıkta bile bir takas odası sistemi varken bu olay borsa için gündeme getirilmemiş" diye eleştirilerini sürdürüyordu Sinan Aslaner.

Kuşkusuz bunların hepsine çözümler bulunacaktı. İstim gibi önlemler de sonradan gelirdi Türkiye'de. Namus kriterlerine göre düzenlenmiş bakkal usulü ticaretten çağdaş dürüstlük kategorisine geçmek, ilkellikten kurtulup yere tükürmeden yürümeyi öğrenebilmiş kentli birey haline gelebilmek kadar zordu belki de.

Hakan FEYYAT, Ahmet Turan ALTUNER

Bako işi devlet tahvili

Hisse senedi piyasası sahtekârların tehdidi altındayken devlet tahvilleri sahtecilikte ilk darbeyi Bako'dan yiyordu. Ziraat Bankası Kurtuluş Şubesi'nde Besa adlı bir şirket tarafından teminat olarak yatırılan devlet iç borçlanma tahvilleri diğerlerine pek benzemiyordu. Bu tuhaf tahviller Merkez Bankası'na gönderilince durum anlaşılacaktı. Tahviller sahteydi. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı bir araştırmada Besa adlı şirketin altından tanıdık bir isim çıkacaktı. Banker Bako namıyla tanınan Baki Cengiz Aygün. Banker Bako'nun ve şirketteki diğer yöneticilerinin yapılan sorgulamalarında 6 milyar liralık sahte devlet tahvili karşılığında 4.5 milyar liralık kredi kullandıkları belirleniyordu. Bu arada Ziraat Bankası'nın yanı sıra Halk Bankası'nın Kurtuluş Şubesi'nde de Besa adına yatırılmış sahte tahviller ortaya çıkıyordu. İki bankanın şube müdürlerinin olaya karıştıkları savıyla haklarında 12 yıla kadar hapis isteniyordu. Baki Cengiz Aygün ve diğer şirket yöneticilerinin yargılanmasına ise salı günü başlanacak. Sonu yargı önünde bitecek gibi görünen bu olay yine de sahteciliğin kitabına uydurulduğunda pek o kadar zor olmadığını ortaya koymak açısından oldukça ilginç bir öyküydü.

Didar Şensoy, Hasan Şensoy ve anneleri Lütfiye Şensoy, artık birlikte kısacık açık görüş mutluluğu da yaşayamayacaklar...

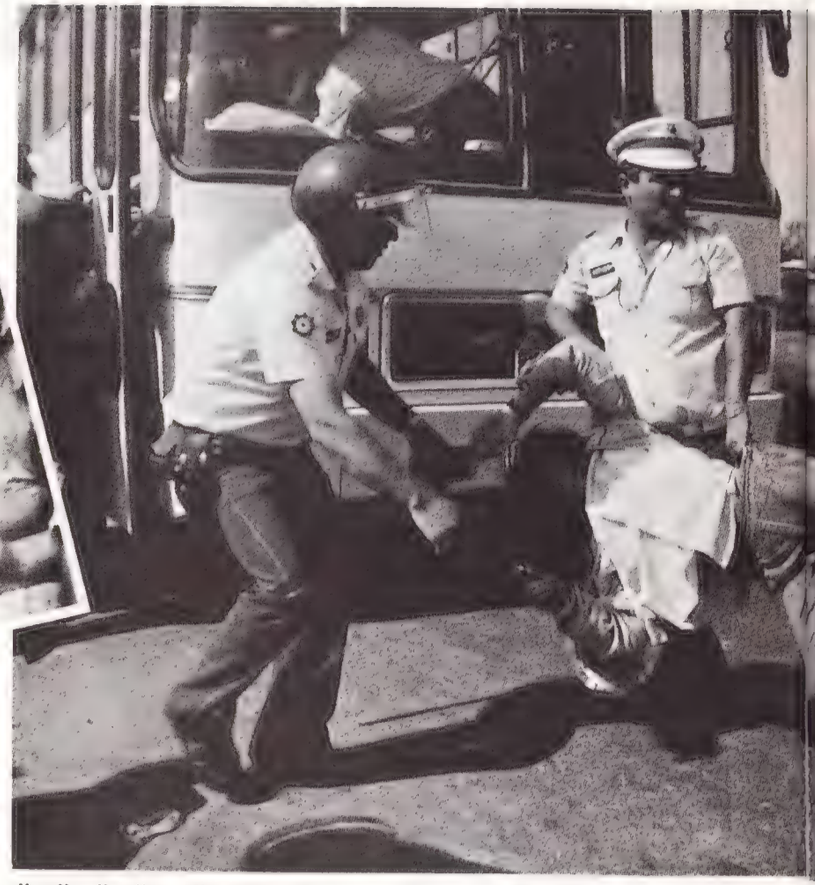

Polis özellikle aileler içindeki gençlere yöneltmişti saldırısını

Cenaze İstanbul'a olayın yorgunluğu ve üzüntüsü içindeki ailelerce getirildi ve diğer tutuklu yakınları tarafından karşılandı

BÜLENT KIRANOKTA

Ali Tevfik Berber polis tarafından dövülürken arkadaşımız Alican Değer her şeyi göze alarak bu fotoğrafı çekiyor ve dergiye ulaştırmayı başarıyordu

FOTOĞRAF ALICAN DEĞER

TUTUKLU YAKINLARI / BİR YÜRÜYÜŞÜN ÖYKÜSÜ

Direnişçinin ölümü...

İstanbul'dan 2 otobüsle Çanakkale - Eskişehir üzerinden Ankara'ya giden ve TBMM Başkanı ile görüşmeye çalışan tutuklu ve mahkûm yakınları, siyasi dergi temsilcileri ve gazeteciler, Ankara girişinde polis tarafından tartaklandı. Gazetecilerin fotoğraf makineleri kırıldı, filmleri alındı. Polis tarafından dövülen ve sonra siyasi şubede "Bir yanlışlık olmuş" denilerek bırakılan arkadaşımız Alican Değer'in polisin elinden kurtardığı fotoğrafları bu olayın, belgeleri olarak yayınlıyoruz. Ayrıca tartaklamadan sonra fenalaşarak hastanede ölen Didar Şensoy'un arkadaşımız Neyyire Özkan'a anlattığı yaşamından kesitleri de ilk kez* Nokta *yayınlıyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde oturan tutuklu yakınlarından Huriye Güler, "Her tarafıma, bütün afedersinlik yerlerine kadar, kasıklarıma, belime ayaklarıma hep vurdular. Zaten ameliyatlıyım, karnıma da tekme vurdular" diyordu. Bu arada esmer, hafif toplu ve perişan görünüşlü bir başka kadın söze karışıyordu: "Bizi tartakladılar, gözaltına aldılar ama olsun başardık. Varsın sürüklesinler, önemli değil" diyor ve ötekilere moral vermeye çalışıyordu. Bu sözleri söyleyen kadın biraz sonra fenalaşıp yere yığılacak ve hastaneye kaldırılacaktı. Bir süre sonra da Meclis bahçesinde, ajans teleksle-rinde ve gazete bürolarında Didar Şensoy'un ölüm haberi bir fısıltı sessizliğiyle yankılanacaktı...

Bu ölümün ardından TBMM Başkanı Necmettin Karaduman 3 kişilik heyeti kabul ediyor ve temsilcilerden İnsan Hakları Derneği Merkez Yönetim Kurulu üyesi Leman Fırtına, baştan sona polis saldırısını ve iletmek istedikleri sorunları Meclis başkanına anlatıyordu.

"N'olur benim başımı yakmayın." Yürüyüş geçtiğimiz pazar günü sabahı Sultanahmet Meydanı'nda başlamıştı. Çoğunluğu beyaz başörtülü tutuklu ve hükümlü annelerinin oluşturduğu topluluk, isteklerinin "cezaevlerindeki baskı ve işkencelerin son bulması, açlık grevlerine yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması" olduğunu söyleyerek Ankara'ya yürüyüş kararı almışlardı. Kendilerini destekleyen, grevci işçiler ve hukukçularla beraber yola koyulmuşlar, Çanakkale - Bursa - Eskişehir'de konaklamış, kısa mesafelerle de olsa bu kentlerde yürümüşler ve basın toplantılarıyla eylemlerinin amacını vurgulamışlardı. Eskişehir - Ankara karayolunun sonlarına yaklaşıldığında bir benzin istasyonunda mola vermişlerdi. Havanın gergin olduğu, bu benzin istasyonunda kendilerini bekleyen emniyet görevlilerinin tavrından belliydi. Olanları Leman Fırtına, şöyle aktarıyordu: "Biz bir benzinlikte tuvalet ihtiyacımızı karşılamak için durduk. Bunu bile çok gördüler bize. Hatta Didar Hanım, 'Şeker hastasıyım, şuradan su almak istiyorum' dedi. Benzinci,N'olur, benim başımı yakmayın. Buradan bir şey istemeyin' dedi. Bizi halletmek için plan önceden kurulmuştu. Alelacele bindik. 1-2 km gitmemiştik ki yine yolumuzu kestiler. Niçin durdurulduğumuzu öğrenmek için birkaç kişi inmişti ki polisler hücum etti. Bizde arabadan inip sürüklenen çocukları almak istedik. Hepimizi kordon altına aldılar. Didar Hanım yere düştü. Onu yerde sürüklemeye ve tekmelemeye başladılar."

Gazeteciler de nasiplerini alıyor. Sayıları yüzü aşkın tutuklu ve hükümlü yakınının maruz kaldığı bu saldırıdan, olayları görüntülemeye çalışan gazeteciler de nasiplerini alacaktı. **Nokta** muhabiri Alican Değer, Cumhuriyet muhabiri Ali Tevfik Berber ve Güneş gazetesi muhabiri Mehmet Coşkun Deniz polis tarafından yumruklanıyor, makineleri taşlara vurularak kırılıyordu. Ardından da bir kısım tutuklu ve hükümlü yakını, 4 Deri-İş üyesi ve 8 öğrenciyle birlikte bu gazeteciler de gözaltına alınıyorlardı. **Nokta** muhabiri **Alican Değer** şunları söylüyordu: "Zorla bir minibüse tıkıldık. Ali Tevfik Berber'in sağ gözü tamamiyle kapanmış, diğer gözü kan çanağına dönmüş, patlayan kaşından kan sızıyordu. Bense aldığım darbelerden iki büklüm olmuştum. Minibüs kısa bir yolculuktan sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün önünde durdu. Asansörle 7. kata, siyasi şubeye çıkarıldık. Getirilen diğer tutuklu ve hükümlü yakınları da itilip kakılıyor, polislerin küfürleri birbirini izliyordu." Gözaltına alındıktan bir süre sonra ise **Nokta** muhabiri Alican Değer ve Cumhuriyet muhabiri Ali Tevfik Berber, Siyasi Şube Müdürü Hasan Eryılmaz tarafından çağ-

2000 c.c. geldi!

SOL ŞERİDİ BOŞALTIN!

SOL ŞERİT FORD TAUNUS'UN

Sol şerit yalnız sollamak için kullanılır.
Bu kuralı unutmamak gerek. Özellikle şimdi.
Çünkü artık yollarda **Ford Taunus** 2.0 GLS'ler var. Hızlıdırlar.
Yollarını kesmeyin.

2000 santimetreküplük (cc), 112 beygir gücündeki motorları bir geri,

beş ileri vitesli. Güçlü, seri, ekonomik.

Ford Taunus 2.0 GLS'nin herşeyi daha hızlı gitmek için. Mesela lastikler. 185 SR 13 radyal. Geniş taban. Yolu daha iyi kavrıyor.

Halojen farlar, çift. Spor dizayn. Ön tampon dizaynı da değişik. Aerodinamik. Sürati artırmak için.
Arka tampon blok. Ani sadmelerde emniyet sağlıyor. Üstelik çok şık.

Yine emniyet için arka koltuklarda da başlık var. Koltuklar, bütün **Ford Taunus**'lardaki gibi geniş. Rahat. Yaylı değil, blok süngerden. Çökmüyor.

Ford Taunus 2.0 GLS, isterseniz otomatik vitesli. Hatta air-condition'lı. Tabii bütün kıymetli şeyler gibi, az sayıda üretiliyor. Lütfen görmek için bir **Ford Taunus** satıcısına gelin. Gördükten sonra, tercih sizin:

*Ya siz de bir **Ford Taunus** alacaksınız,*
ya da sol şeridi boşaltacaksınız!

FORD TAUNUS 2.0 GLS

Otosan TÜRKİYE GENEL DİSTRİBÜTÖRÜ
Nasoto PAZARLAMA A.Ş.
Ford

Koç

FOTOĞRAF: ALİCAN DEĞER

Ankara'ya girişte polisin engeliyle karşılaşan aileler yerlerde sürüklenecek, gözaltına alınacaktı

rılıyor ve kendilerine, "Yanlışlık olmuş çocuklar, işi büyütmeye gerek yok" denilerek serbest bırakılıyorlardı.

Bu arada aralarında Didar Şensoy'un da bulunduğu tutuklu ve hükümlü yakınları TBMM'nin önünde buluşuyorlardı. Buradaki bekleme esnasında Didar Şensoy birden fenalaşıyor ve kaldırıldığı hastanede ölüyordu. Doktorlar şeker koması ve kalp yetmezliği teşhisi koyarken, Hacettepe Hastanesi'nden Dr. Tülay İşbaşar'ın hazırladığı raporda Didar Şensoy'un "sırt, kol ve bacak alt kısımlarında, uyluk önyüzlerinde ve göğüs üst kısımlarında darp izleri bulunduğu" belirtilecekti.

İstanbul'da çarşamba geceyarısı otomobil konvoyuyla cenazesi karşılanan Didar Şensoy, haftasonunda toprağa verilecekti.

Kimdi Didar Şensoy? Kardeşi Hasan Şensoy 1976 yılında tutuklandığında ilk kez "tutuklu yakını" olmuştu Didar Şensoy. Cezaevi kapılarını o zaman tanımış, sorunları o zaman öğrenmeye başlamıştı. "Sevgili kardeşi" Hasan Şensoy için başlattığı bu mücadele maratonu, 11 yıl içinde onu yalnızca "Hasan Şensoy'un ablası Didar Şensoy" olmaktan çıkarmış ve tüm siyasi tutuklu ve hükümlülerin hak arayıcısı Didar Şensoy yapmıştı. Bu zaman içerisinde tek başına dilekçeler yazmış, imzalar toplamış; cezaevlerinin, sıkıyönetim komutanlıklarının, Genelkurmay'ın, Millet Meclisi'nin, hükümetin, partilerin en üst makamlarıyla görüşmeler yapmıştı.

Nitekim partili yaşama geçildiğinde SHP'ye üye olacak ve Af Komisyonu'nda aktif bir biçimde çalışacak, ardından da İnsan Hakları Derneği Kurucu üyesi olarak yeni bir sıfat daha kazanacaktı.

Evet Didar Şensoy'un 11 yıl önce evinden, evinin sıcaklığından sessizce çıkarak başlattığı bu mücadele maratonunun çeşitli kilometre taşlarını kendisi şöyle anlatmıştı:

"1981 yılının eylül ayıydı. Metris'te açlık grevi vardı. Bir çözüm bulmak için sıkıyönetime gittik. Ben ve Hasan Bayoğlu görüşmeye girdik. Biz görüşürken kapıda bulunan tutuklu yakınlarını polis dağıtmış, bazılarını almış. Çıkınca polis bizi de minibüse bindirip Selimiye Karakolu'na götürdü. Orda üç gece kaldıktan sonra ikinci şubeye götürüldük. Biz de fişlendik. Ordan da Metris'e götürüldük, 16 gün gözaltında tutulduk."

"Ailece gözaltına alınmıştık. Suçumuz savaş hali hükümlerini çiğnemekmiş. Suçumuz da ona yer göstermek, yiyecek vermek, himaye etmek. Üç gece tutmuşlardı o zaman."

"Öyle anlar oldu ki haftada üç kez Ankara'ya gittim. Sabah akşam cezaevi kapısında bekledim."

"Bülent Akarcalı ile odasında 60 kişi birlikte o güne kadar yapılan işkenceleri dile getirdik. Akarcalı, 'Geçmişi bırakın bugün olanları söyleyin' dedi. O zaman ben de 'Kaç kişi işkencede, kaç kişi ölüm orucunda öldü' dedim ve parlamenterlerden, doktorlardan oluşan bir heyetin cezaevlerinde incelemeler yapmasını istedik."

"Şeker bayramıydı. Binlerce kişi kapıda. İçerde sürekli gaz bombası atılıyordu. Sesi kapıdan duydukça feryatlar yükseliyor. Bu arada Tümen komutanı geldi, yoluna çıkıp, 'çocuklarımız ölüyor içeride' dedim. Dinlemek istemedi."

"Ankara'ya gitmiştik. İstihbarat Dairesi ikinci Başkanı Tümgeneral Fuat Şener ile görüştük. Hemen hemen 10 günde, 15 günde bir hücrelerin ve hücre cezasının kalkması için, normal koğuşta kalmaları ve havalandırmaya uzun çıkarılmaları için görüşüyorduk. 'Peki' dedi bize, 'Böyle gencecik insanlar nasıl olur da havalandırmaya çıkarılmaz. İnsan idam cezası da alsa, 30 yıl da alsa yaşadığı sürece insanca yaşamaya hakkı var. Biz sorunlarınızla ilgileneceğiz,' dedi."

"1982 yılında yine açlık grevi vardı. Metris en kötü günlerini yaşıyordu. Önce her zamanki gibi İstanbul'da yetkililere başvurduk, sonra da Ankara'ya, Çankaya'da o zaman MGK Genel Sekreter Yardımcısı Tuğgeneral Akay Şakman görüştü bizimle. Ankara'dan doğruca Metris'in önüne geldik. Kapı kalabalık. Haber istiyoruz çocuklarımızdan kendi el yazılarıyla. Bir Yüzbaşı, 'yazın, ben size haber getiririm' dedi. Notlar geldi. Hepsinin durumu çok kötüydü. Ertesi gün çocuklar ambulanslarla hastaneye taşınıyor. Ve her şeyi göze almış orada bekliyoruz."

MÜKEMMELİ ARAYAN YOLCULAR FRANKFURT'A EMIRATES İLE UÇUYORLAR...

Frankfurt - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Çarşamba	11.00	14.55	ek 004	A310-300
Cuma	11.00	14.55	ek 004	A310-300

İstanbul - Frankfurt

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	14.35	16.30	ek 003	A310-300
Cuma	12.50	14.35	ek 003	A310-300

Dubai - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	10.00	13.35	ek 003	A310-300
Cuma	8.15	11.50	ek 003	A310-300

İstanbul - Dubai

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Çarşamba	16.00	21.35	ek 004	A310-300
Cuma	16.00	21.35	ek 004	A310-300

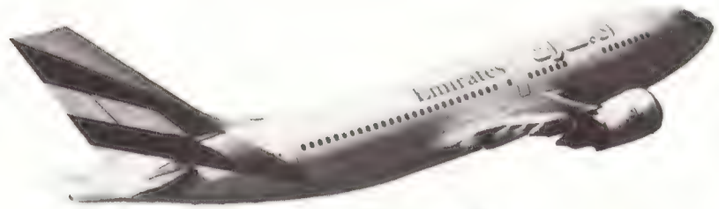

Emirates الامارات

HALASKÂRGAZİ CAD. GÜRANİ İŞHANI NO: 393/5, ŞİŞLİ - İSTANBUL
Tel: 131 20 44 - 131 32 48

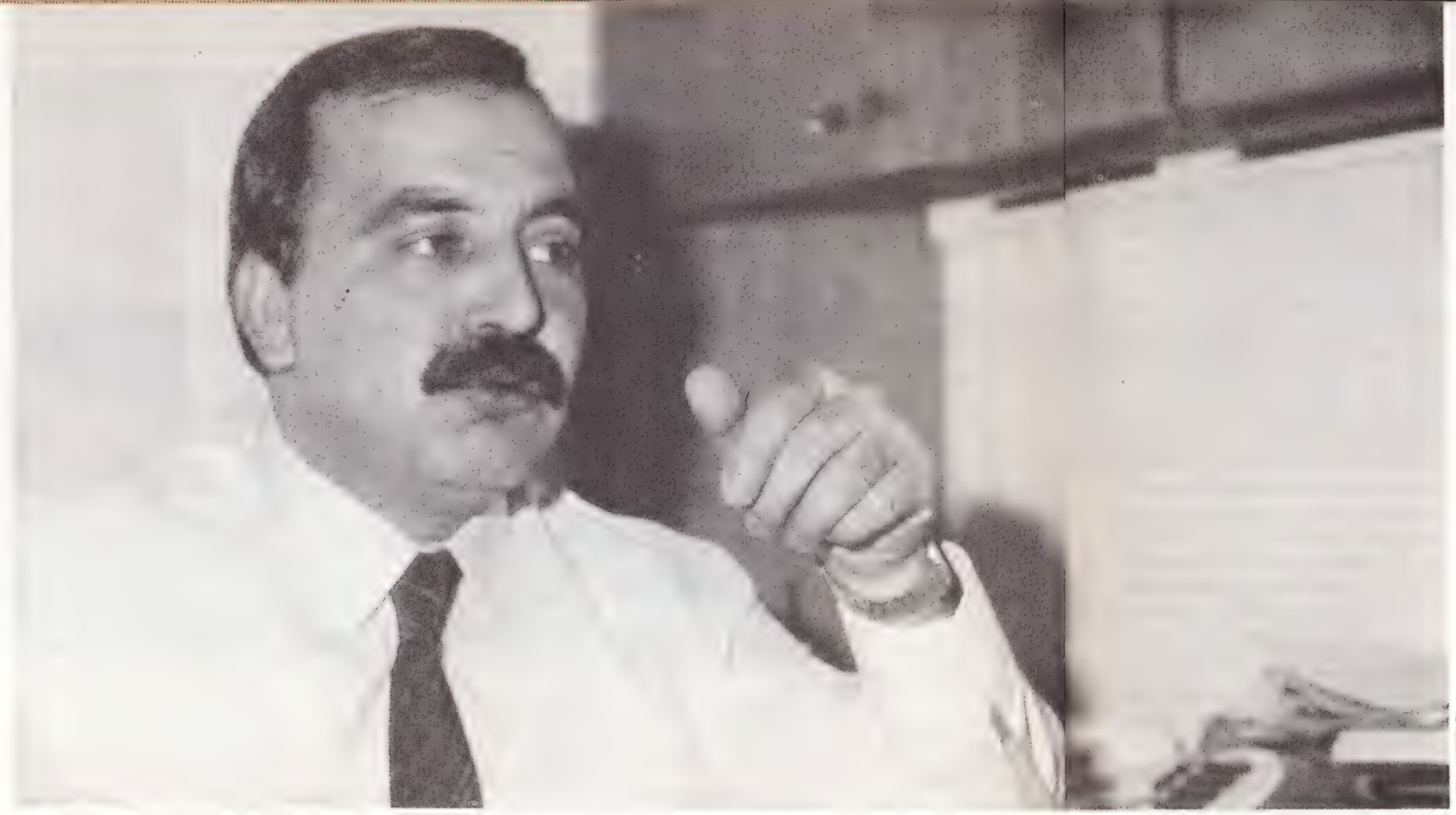

ADEM ALTAN/NOKTA

"Benim yapımdaki bir insanın gireceği parti belli zaten"

SÖYLEŞİ / ATA AKSU

'Tek başımıza değiliz'

ANAP'tan ayrılan ve Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel'in yakın arkadaşlarından Gaziantep milletvekili Ata Aksu DYP'ye girebileceğini söyledi. Nokta'dan Hüseyin Şentürk'ün yaptığı bu söyleşiden referandum yasakları nedeniyle bazı kısımları çıkartmak zorunda kaldık.

Nokta: Sizi partiden ayıran neydi?

Aksu: Hem özel, hem de genel gerekçelerim var. Son zamanlarda Sayın Özal'ın yakın çevresinden kaynaklanan ve kamuoyunun bildiği gelişmeler fevkalade büyük rahatsızlık veriyordu. Beraber bulunduğum çevreme, hemşerilerime rahatsızlık veriyordu. Son Gaziantep'e gidişinde Sayın Özal'a gösterilen pankartlar da halkın tepkisini gösteriyordu.

Nokta: Sayın Mustafa Taşar'ın etkinliği mi rahatsızlık veriyor?

Aksu: Fiili bir etkinliği yok, suni bir etkinliği var. Ben dilerim ki Sayın Taşar hiçbir şekilde kıvırtmaz, kaçmaz da Gaziantep'ten aday olur.

Nokta: Sayır Taşar orada çok mu yalnız?.

Aksu: Yalnız olması mümkün değil, arkasında Turgut Özal var.

Nokta: Turgut Özal, sizin davranışınızı namusluca bulmadı...

Aksu: Kendileri bir devlet büyüğüdür, ayrıca bir aile çatısı altında bulunduk. Gaziantep teşkilatının kurucusuyum, ilk il başkanıyım. Bir eleştiri getirmek istemezdim. "Benimle konuşsa iyi olurdu" demiş; ben 23.5.1987'de bir ve 29.3.1987 bir, 3 sayfalık ve 4 sayfalık yazılı müracaatlar yaptım. Aradan 4 ay geçti, hâlâ cevap alabilmiş değilim. Ben resmiyete döktüm işi. Bu şekilde inkâr etmesine üzüldüm. Her şeye rağmen ben severim ve sayarım, ama iş namus anlayışına gelince onu da sizlerin takdirine bırakıyorum.

Nokta: Siz Devlet Bakanı Sayın Hasan Celal Güzel ile iyi görüşüyorsunuz. Onun hakkında da bir istifa haberi çıkmıştı. Sizin tavrınız bir kadro hareketinin başlangıcı sayılabilir mi?

Aksu: Tek başımıza değiliz. Siyasi kader birliği yaptığım arkadaşlarım var elbette.

Nokta: Bu arkadaşlarınız parlamenter mi?

Aksu: Parlamenter düzeyinde de var, teşkilat bazında da var, il teşkilat bazında da var. Yalnız benim istifa hareketim organize bir hareket değildi kesinlikle. Bu arkadaşlarım da benim istifamdan,sonra haberdar oldular.

Nokta: Parti içinde bir kanadın tepkisi olarak değerlendirilebilir mi?

Aksu: Şüphesiz bir reaksiyon var. Gördüğüm kadarıyla parti içinde yapılanlara karşı milletvekili arkadaşlarımda genel bir rahatsızlık var. Ama arkadaşlarımın saygısından mı diyeyim, parti disiplinine uyulmasından mı diyeyim, kimsenin sesi çıkmıyor, bir de karından konuşma hastalığı var, herkes birbirine dert yanıyor. Maalesef yüksek sesle dile getiremiyoruz.

Nokta: Anlaşıldığı kadarıyla partiden ayrılacak milletvekilleri var. Vehbi Dinçerler, Şükrü Yürür, Hasan Celal Güzel bu isimler arasında sayılabilir mi?

Aksu: Saydıklarınızın hepsi iktidarın ağır toplarıdır. Ben bunu başkasının adına nasıl ifade edeyim? Yalnız şu kadarını söyleyeyim: Partiden ayrılacaklarını sadece kendileri açıklayabilirler, ancak Sayın Özal'ın bu isimlerden rahatsız olduğu aşikâr. Daha doğrusu yakın çevresinin... Yalnız, Hasan Celal Bey'in çok yakın bir zamanda ayrılacağına inanıyorum. Hükümetten ayrılmasıyla partiden de ayrılmış olacaktır.

Nokta: Hasan Celal Güzel'in ayrılması ANAP'ta bir sarsıntı yaratır mı?.

Aksu: Şüphesiz ki olur. Siyasal olarak olmasa bile psikolojik olarak çok fazla sarsılır. Hasan Bey'in bir problemi yok. Hasan Bey'in bakanlığı garanti, milletvekilliği de garanti.

Nokta: Partiden ve hükümetten ayrılması politikadan da ayrılması anlamına mı gelecek?

Aksu: Zannetmiyorum. Faziletli gidişlerin büyük dönüşleri olur. Bir adam ilanihaye siyaset yapacak değil. Milletvekilliği,bakanlık ,parti başkanlığı ya da teşkilat, sırası gelen nöbetini tutacak, vardiya değişecek. Ama bırakmasını bileceksin. Bu bırakma, faziletli, erdemli olursa tekrar aranılır isim olursun. İhtiyaç zuhur ettiğinde hükümete davet ederler. Yani faziletli gidersen büyürsün. Bu da benim atasözüm.

Nokta: Bu cümleler bir gelişmenin habercisi mi?

Aksu: Bu benim şahsi yorumum. Sayın Güzel ile dahi bu konuyu konuşmuş değilim. Benim de hislerim, gözlemlerim var, şahit olduğum olaylar var.

Nokta: 7 Eylül sonrası için nasıl bir Türkiye var karşınızda?

Aksu: Yasaklar kalkarsa ANAP'ın iktidar olarak kalması fevkalade güç bence. Sayısal olarak güç değil belki, Meclis aritmetiği buna müsait, ama, Meclis aritmetiği her şey demek değil. Siyasette ya da demokraside güç dengeleri var. Bu güç dengeleri sarsılacak. ANAP iktidarı psikolojik olarak çökecek. Belki hükümet olabilir ama iktidar olamaz. Yüzde 40'ın ANAP'ı kurtarma düşüncesi hiç önemli değil, ekseriyet önemlidir. Siyaset sonuç alma sanatıdır, hiçbir mazeret başarının yerini tutamaz... Aksini düşünecek olursak, hayır çıkması halinde yine mahsurlar doğacak: Bir, demokratik ortam kesinlikle yerleşmemiş olacak. Ayrıca ANAP iktidarı bakımından da, Özal o zaman kelimenin tam anlamıyla padişah olacaktır.

Nokta: Sizi bu denli keskin düşündüren göstergeler olmalı...

Aksu: Şüphesiz... Zaten Türkiye'nin genelinde bu var. Biliyorsunuz Türkiye'de partiler demokrasisinden çok liderler demokrasisi var...

Nokta:"Evet" çıkması halinde parlamentodaki aritmetik nasıl değişir?

Aksu: İktidar bazında bakarsanız milletvekillerinin yer değiştirmesiyle değişikliğe uğrar ama sağlıklı bir iktidarı bu getirmez. Bu referandum sonunda erken seçime gidilmesi lazım gibi geliyor bana.

Nokta: Evet de çıksa, hayır da çıksa Türkiye'de pek çok şey değişecek?

Aksu: Şüphesiz! İktidar kendine çekidüzen verecek en azından...

Nokta: Ya da parçalanacak...

Aksu: Ya da parçalanacak!

Nokta: Bu parçalanma, ANAP dışında bir iktidar doğurur mu?

Aksu: Şu andaki Meclis aritmetiğine bakarsak ANAP karşısında organize bir muhalefet yok, bölük pörçük. Böyle bir iktidar doğabileceğini ben zannetmiyorum. Doğsa bile sağlıklı olamaz.

Nokta: DYP'nin ana muhalefet olması mümkün mü?

Aksu: Her an mümkün, sayı çok yakın. Ama iktidar değişimine yakın bir aritmetik tablo yok. Yani ANAP referandumdan sonra her an bölünebilir. Muhtemel, muhtemel.

Nokta: Bütün söylediklerniz bir soruyu akla getiriyor. En başta Turgut Özal'a nasıl bakıyordunuz?

Aksu: Politikaya girerken farklı partilerden teklif aldım. Hangi partiye girseydim, Gaziantep'in o günkü şartlarında liste başı olurdum. Zaten öğrencilik dönemimde Adalet Partisi'nde çalıştım. İlçe Başkanlığı yaptım, Gençlik Kolları Genel İdare Kurulu üyeliği yaptım. Ondan sonra gazetecilik tecrübem de var, inşallah basın şeref kartı alacağım. Sayın Özal'ı gıyaben tanıyordum. DPT müsteşarıydı. Bir telefon konuşmam oldu kendisiyle, Sayın Dinçerler'i aramıştı, ben çıktım. O zaman Sayın Dinçerler'e Sanayi Bakanlığı müsteşarlığı, DPT müsteşarlığı teklif etmiştir, ama gitmemiştir Dinçerler... Korkut Bey'i çok iyi tanırım, tanıma nedenimi açıklayayım: Benim ortaklarımdan bir tanesi MSP il başkanıydı. Korkut Bey de bakandı. Siyasi fikir bazında olmamakla beraber kendisini sayarım, severim. Parti kurulurken Sayın Özal, Sayın Dinçerler'e teklif etmiştir, Sayın Dinçerler'de bana teklif etmiştir. Hadise bu.

Nokta: Doğru Yol Partisi'ne geçecek misiniz?

Aksu: Mümkündür. Benim yapımdaki bir insanın gireceği parti veyahut hizmet yapabileceğim parti belli zaten●

ADALET / "HIRSIZ" POLİSİ YAKALATTI

Polis mi, tahsildar mı?

Bir polisin önderlik ettiği öne sürülen zorla alacak tahsilatı girişimi sonucunda, "tahsildarlar" cezaevine girdi girmesine ama yarım milyarlık alacak iddialarının döndüğü ortamda kimin suçlu, kimin güçlü olduğu sorusu ortada kaldı

Temmuz ayının 18'inde, İstanbul ve çevresinin "son 30 yılın en sıcak saatlerini" yaşadığı o günde, Silivri'deki yazlık bir evin kapısı genç bir adam tarafından çalındı. Evin sahibi Erdem Çayırlı şortla çıktığı kapıda kravatlı-ceketli birini bulunca kararını verdi: Bir devlet memuruyla karşı karşıyaydı. Peki bu devlet memuru polis olabilir miydi? Önüne sürülen bir hüviyet, içinden sorduğu bu soruya doğrudan bir yanıttı. Evet, karşısındaki genç adam polisti ve adı da Oğuz Tekin'di. Hikâyede buraya kadar anormal bir taraf yoktu. Erdem Çayırlı nihayet bir Türk vatandaşıydı. Bu özelliğiyle kapısının zaman zaman polisler tarafından çalınmasından daha tabii ne olabilirdi? Sonra polis neden geldiğini açıklamaya koyuldu. Kendisi, Çayırlı'yı yemeğe davet eden iki kişinin isteğini gerçekleştirmek için burada bulunuyordu. Çayırlı'nın, kendisini davet edenleri tanımadığını söylemesi hiçbir işe yaramadı. Polis, "benimle lokantaya kadar geleceksiniz" diyor, başka bir şey demiyordu. Sonunda mevcutlu olarak yola çıkıldı. Polis Tekin ve iki davetçi öndeki arabada, Çayırlı da arkadaki arabada bir süre gittikten sonra bir binanın önünde durdular. Ne var ki burası lokanta falan değildi. Burası Silivri Emniyet Amirliği'ydi. Nazik polis memuru Oğuz Tekin birden sertleşmişti şimdi. Arabadan indirdiği Erdem Çayırlı'nın bileklerine kelepçeyi geçirdiği gibi onu Emniyet Amirliği'nin kapısından içeri itti. Çayırlı'nın suçu hırsızlıktı. Gaziantep'te Oğuz Çelikel adlı emekli bir polis memurunun evinden 35 milyon lira değerinde mücevher çalmakla suçlanıyordu. Zaten polis Oğuz Tekin de kendisini Gaziantep'e götürmek için gelmişti.

Silivri Emniyet Amirliği'nde bulunan polis memuru, ifadenin burada alınamayacağını söylüyordu. Ama polis Oğuz yılmamıştı. Doğruca Erdem Çayırlı'nın Yeşilköy'deki evine gidildi. Evde Oğuz Tekin'in yanında Ahmet Kökten adlı bir sade vatandaş daha vardı ve "Seni Gaziantep'e götürürüz" ifadesi artık yerini "Bize 40 milyon vermezsen seni Gaziantep'e götürürüz"e bırakmıştı. Sonunda "tahsilatçılar" 15 milyona kadar geriledilerse de hiçbir şey koparamayacaklarını anlayıp evi terk ettiler.

Evet, 18 Temmuz günü İstanbul'un şirin ilçesi Silivri'de garip şeyler olmuştu ama, Erdem Çayırlı'nın Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na verdiği şikâyet dilekçesindeki anlatım, gerçekleri ne kadar yansıtıyordu?

Kimin eli kimin cebinde? Cumhuriyet Savcılığı'nın Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunduğu iddianamede,davada beş tutuklunun olduğu belirtiliyordu: Polis memuru Oğuz Tekin, emekli polis Oğuz Çelikel, kuyumcu işçileri Ertan ve Sabahattin Hırlat ve marangoz Mustafa Mahyacılar. İddianamede Ahmet Kökten ise gıyabi tutuklu olarak yer alıyordu.

Bu listeye Ertan ve Sabahattin Hırlat kardeşlerin nasıl girdiğinin öyküsü ise hayli tuhaftı. Sanıklardan Ertan Hırlat, ifadesinde, kuyumcu işçisi olarak çalıştığı Kapalıçarşı'da döviz alıp sattığını, bu arada Kerim ve Erdem Çayırlı kardeşlere de aralıklı olarak toplam 865 bin mark verdiğini anlatıyordu. Çayırlı kardeşlerin yarım milyar liraya yaklaşan bu borcu daha sonra inkâr edecekleri Hırlat kardeşlerin aklının ucundan bile geçmemişti. Ama öyle olmuş, Erdem Çayırlı, borcu tahsile gelen ağabeyi Sabahattin Hırlat'ı "Siz çıldırdınız mı, ne parası?" diye kapı dışarı etmişti. Peki, bu kadar borcun senetsiz sepetsiz verilmesi ne kadar inandırıcıydı? Çuhacı Han esnafının "işin raconu" hakkında söyledikleri, böyle bir şeyin mümkün olduğunu koyuyordu ortaya. Bu tür alışverişlerde yalnızca iki dudağın arasından çıkan söz önemliydi çünkü.

Sabahattin Hırlat

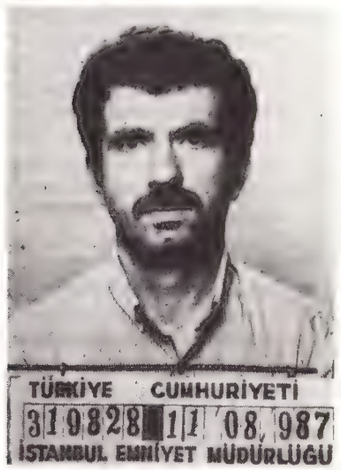

Mustafa Mahyacılar

Ertan Hırlat

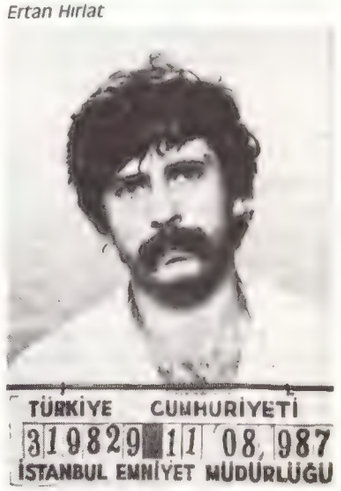

Kapalıçarşı Çuhacı Han'daki kuyumcu dükkânında çalışan Ertan Hırlat, Çayırlı kardeşlere 865 bin mark verdiğini söylüyor

İstanbul-Gaziantep hattı. İstanbul'da Hırlat kardeşler, Çayırlı biraderlerden paralarını nasıl geri alacaklarını düşünürken, Gaziantep'te de emekli polis memuru Oğuz Çelikel kızının nişan takılarını çaldığı iddiasıyla Erdem Çayırlı'yı Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne şikâyet ediyordu. Erdem Çayırlı yeğeninin arkadaşıydı ve bir gece kendi evinde misafir etmişti onu. Ama o, misafirperverliğe ihanet etmiş, sabahleyin kızının bütün mücevherlerini alıp götürmüştü. Ev sahibi, "hırsız"ın adını bilmiyordu ama, "hırsızlık hadisesi"ni duyup taa İstanbul'lardan "geçmiş olsun"a gelen Ahmet Kökten ve Ertan Hırlat ile konuştuktan ve "hırsız"ın eşgalini onlara anlattıktan sonra adını da vererek suçlamasını yaptı. "Hırsız", Erdem Çayırlı'ydı, çünkü İstanbul'dan gelenler, eşgali dinler dinlemez Çayırlı'nın adını vermişlerdi. Öylesine iyi tarif edilmişti eşgal!

Peki, Ahmet Kökten ve Ertan Hırlat nereden tanışıyordu ve yolları Gaziantep'e nasıl düşmüştü? Ertan Hırlat zaman zaman arabasını park ettiği Fındıkzade Aras garajında tanımıştı Ahmet Kökten'i. Bir keresinde arabasını başka bir arabaya hafifçe çarpması üzerine Kökten kendisine "Ertan, bu ne dalgınlık?" demiş, bunun üzerine o da hemen içini döküverdiği Kökten'e Çayırlı'larla arasındaki alacak meselesini bütün ayrıntılarıyla anlatmıştı. Bu konuşmadan birkaç hafta sonra birlikte gittikleri Gaziantep'ten önce Hırlat dönmüş, bir hafta sonra da Kökten müjdeyle gelmişti İstanbul'a: Tamamdı. Hırlat kardeşlerin işini yapacak kişiler birkaç gün içinde Antep'ten İstanbul'a gelecekti.

...Ve geldiler. Hırlat'ların işini yapacak kişiler gerçekten de birkaç gün içinde gelmişti İstanbul'a. Bu ekip iki kişiden oluşuyordu: O sıcak 18 Temmuz'da Silivri'deki evin kapısını çalan polis memuru Oğuz Tekin ve emekli polis memuru Oğuz Çelikel. Polis Oğuz Tekin kendisinin tamamen suçsuz olduğuna inanıyordu. O, Asayiş Şube Müdürü Musa Tuygar'ın kendisine verdiği emri yerine getirmiş, yalnızca görevini yapmıştı. Üstelik en son gittikleri Erdem Çayırlı'nın evinden Gaziantep Emniyet Müdürü Şükrü Nail Atalay ile bir telefon görüşmesi de yapmış, "Kendi başına ne iş yapıyorsun, suçluyu bırak da dön" emri üzerine de Yeşilköy'deki evden ayrılıp otele gitmişti.

Anlayan beri gelsin. Erdem ve Kerim Çayırlı kardeşler bunca olayın "mağduru" olarak görünmelerine rağmen, kendilerini beş kez arayan **Nokta** muhabiriyle görüşmeyi kesinlikle reddediyorlar, "reklam olmak istemediklerini" söylüyorlardı. Olayın aydınlığa çıkmasını engelleyen noktalardan biri de İstanbul-Antep bağlantısını kuran Ahmet Kökten'in halen firarda olmasıydı. Bu durum, kendisinin emekli polis Oğuz Çelikel'i nereden tanıdığı ve var olduğu öne sürülen yarım milyarlık borcun tahsili için neden onu seçtiği sorularını cevapsız bırakıyordu. Ayrıca, Ertan Hırlat'ın parasını geri almak için İstanbul polisine başvurmayıp çözümü neden "kendi bildiği yöntemlerde" aradığı sorusu da cevap bekliyordu.

Ceylan GÖLLÜCÜ

İNGİLİZ CEYİ İNGİLİZ KÜLTÜR ITBA DE

ITBA'e gelin.
İngilizce öğrenin.
İngilizce'nizi geliştirin!

Türkiye'de İngilizce'yi
30 yılı aşkın bir süredir
(Türk-İngiliz Kültür Derneği),
ITBA öğretir.

ITBA, İngilizce'yi
en modern yöntemlerle,
en gelişmiş audio-video teknolojisiyle,
uzman kadrosuyla öğretir.
İstediğiniz hız ve düzeyde öğretir.

Dilerseniz işyerinizde öğretir.

ÖĞRENİN

Arayın ITBA'i... Öğrenin!
Tel : 148 34 12 - 147 68 48

İstanbul Türk-İngiliz Kültür Derneği
Süleyman Nazif Sokak, 10
Nişantaşı, İstanbul

Tunca Toskay

TRT böyle yanlışlık olur mu?

Melih Aşık

BİR SKANDAL

Gazi Mustafa Kemal Öz (!)

Vatanı kurtaran, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran ve devrimleri yapan kişiyi tanırsınız... Gazi Mustafa Kemal elbette. Peki soyadını biliyor musunuz? Efendim, Atatürk mü dediniz? Hayır, yanılıyorsunuz, puan alamadınız. Doğru cevap "Öz" olacaktı, Mustafa Kemal Öz..."

Yanlış okumuyorsunuz. Bu rezalet, 21 Ağustos 1987 gecesi TRT-1 televizyonunda yayınlanan Tele-Tombala programında meydana geldi, ve Milliyet gazetesinden Melih Aşık'ın bütün çabalarına rağmen örtbas edilmek isteniyor! Programın prodüktörü Süleyman Saydam, "Öylece bıraksak daha iyi olur" dedi.

TRT'cilerin yanılgısı, 24 Kasım 1934 tarihli ve 2587 sayılı yasa Resmi Gazete'de yayınlanırken yapılmış bir dizgi hatasından kaynaklanıyordu... Yasanın ilk cümlesi şöyle dizilmişti bu gazetede: "Kemal Öz adlı Cumhurreisimize Atatürk soyadı verilmiştir." Resmi Gazete "ö" harfini büyük harf olarak dizmiş, program yapımcısı ile sunucusu da bu "öz"ü Mustafa Kemal'in soyadı sanarak mal bulmuş mağrıbi gibi üzerine atlamışlar ve ne yazık ki böylece hem alay konusu olmuşlar, hem de ağır bir suç işlemişlerdi!

TRT'nin sorumsuzluk, başıboşluk, cahillik ve yanlılık skandallarına bir yenisi, üstelik yenilir yutulur olmayan bir yenisi ekleniyordu...

BİR PORTRE

Remzi Jöntürk

Elli bir yaşında, su katılmamış bir "Yeşilçamcıydı." 1958 yılında Beyoğlu'nda Alyon Sokak kaldırımlarını arşınlayıp On Bir Osman'ın "artistler kahvesine" takılmış, sonunda kendine set işçisi olarak bir iş bulmuş, yirmi dokuz yıldır da sinema dünyasının içinde kalmayı başarmıştı...

Daha sonra tabelacılık, jenerik yazıcılığı, dekorculuk yaptı ve sonunda yönetmen de oldu. Çektiği filmler arasında, "Beyaz Atlı Adam" "Göklerdeki Sevgili", "Silahlara Veda", "Eşkıya Celladı", "Malkoçoğlu Krallara Karşı","Yıkılmayan Adam", "Lekeli Melek" ve "Uyanış" gibi isimler vardı. Son olarak başrolünü Banu Alkan'ın oynadığı "Afrodit" üzerinde çalışmaktaydı. Talihsiz bir trafik kazası, bir yapımcı ve bir yıldızcıkla birlikte onu aramızdan aldı.

Jöntürk'ün erken ve üzücü ölümü, belki de "Yeşilçam"ın ölümünü, yeni bir Türk sinemasının doğum sancılarını simgeliyordu...

HAFTANIN İNCİSİ

"Allah kimseyi hanımlar için tehlikesiz hale koymasın!"

İhsan Sabri Çağlayangil

BİR GARİP ANLAŞMA

Mavi, turuncu ve..."Sarı"

Seydişehir grevinde beklenmedik bir uzlaşma sağlandı. Uzlaşmanın kamuoyuna duyurulması ve yarattığı tepkiler daha da ilginç... İki ay süren grevden sonra resmi bir Başbakanlık açıklamasıyla TRT'nin 20.30 haberlerinde bildirdiği uzlaşma kuşku yaratıyor. Anlaşmaya, Türk-Metal İş Sendikası'nın Seydişehir'de düzenlediği mitingte en son önerilerini verdiğini ve yeniden görüşme yapılacağını bildirmesinden bir gün önce varıldığı, fakat bunun işçilerden saklandığı ileri sürülüyor... Sendika başkanı Mustafa Özbek ile Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz "şaşkınlıklarını" belirtirlerken, elde edilen zamlar, grev öncesi saptanan ve kabul edilmemesi grev nedeni olan taleplerin altında! İşçi ücretlerine yüzde 25 zam yapıldı... Enflasyonun ise yüzde 50'yi bulacağı sanılıyor.

Şevket Yılmaz

Greve yol açmadan üç-beş milyar lira ücret zammıyla halledilebilecek bir inatlaşma, hükümetin tutumu yüzünden devleti yüz elli-iki yüz milyar lira zarara sokmuş bulunuyor.

KISA... KISA...

• **PKK baskınları sürerken,** Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin "üçgeninde" son iki yılda tam 1200 TIR kamyonunun kaybolduğu, maddi değeri 100 milyar lirayı bulan TIR'ların ve içindeki malların bölücü örgütlerce satıldığı ileri sürüldü...

• **YÖK Yasası'nın değiştirileceği,** üniversitelere ODTÜ'nün eski organizasyon şemasını örnek alan mütevelli heyet ve sözleşmeli öğretim üyesi sisteminin getirileceği, hocaların başarı düzeyini belirlemek için öğrencilere not verdirileceği ve YÖK'ün "sembolik olarak kalacağı" açıklandı.

BİR FOTOĞRAF

Süleyman Demirel, DYP Beşiktaş ilçe örgütünün düzenlediği "Kaşığını Al Gel" yemekli gecesinde, partili kadınların gelin tellerinden ördüğü "maşaallah" takısıyla görülüyor...

(HÜRRİYET'ten)

BASINDAN YORUMLAR

Etmez kardeşim, etmez...

Emiroğlu son on gün içinde birbiriyle hiç bağlantısı olmayan ve fakat kendi bakanlığını ilgilendiren iki konuda olağanüstü çamlar deviriyor. İnsanı şaşırtan sözler söylüyor, söylediklerinin tersi gerçekleşiyor ve hâlâ koltuğunda oturabiliyor! (...)

Bir bakan acaba ne zaman istifa eder? İngiltere'de, Fransa'da ve demokrasinin yerleştiği diğer Batı ülkelerinde değil, Türkiye gibi demokrasisini yerleştirmeye çabalayan ülkelerde bir bakan ne zaman istifa eder?

Koltuk böylesine yapışkan mı? Böylesine cazip mi?

Türkiye'de "demokrasiye şan olsun" diyerek, bunca tökezlemelere rağmen, kalkıp da bir bakan, örneğin Metin Emiroğlu koltuğunu kendiliğinden terk edemeyecek mi?

Yalçın Doğan, 31 Ağustos, Cumhuriyet

Ciddi yorum köşesi

Çorbayı karıştıran kaşıktır. Şu referandum yüzünden akıllar biraz karışıktır. Bergamalı berber Halil ve Keşanlı saraç Kâmil, neden eski komisyoncu lardan Ethem Rüştü'nün Gebze kahvesinde kullandığı ağızla, şef garson Hayri'nin Ayvalık'taki Sardunya Palas'da kullandığı ağzın aynı ağız olduğunu bilemez. Şiş göbek Zekeriya, hiçbir zaman eğilerek çamurlanmış pabuçlarını silemez.

Çetin Altan, 1 Eylül, Güneş

EMRE ULAŞ / NOKTA

Çemişkezek'in kurtuluşu...

Hiç anlayamadığım bir başka husus da kurtuluş günleridir. Bilmem hiç merak edip de sayan oldu mu? 33 ilimizle, 17 ilçemizin kurtuluş günleri, her yıl, ezberlenmiş, monoton bir merasimle kutlanır.

Bunların arasında, birkaç kere işgal ve istirdat edilmiş olanlar bulunduğu gibi, Mudanya Mütarekesi'nden sonra boşaltılmış olanları da vardır.

Buna karşılık mesela İtalyanlar tarafından işgal edilip de, İtalyanların kendiliklerinden boşaltıp gittikleri il veya ilçeler, kutlama günü yapmazlar. Anlaşılan onlar hiç işgal edilmemiş sayılmaktadır.

Bu kutlamalar cumhuriyetin ilk yıllarında belki değişik bir önem taşıyorlardı. Fakat bugün için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

Kâmuran Gürün, 30 Ağustos, Güneş

YUNANİSTAN / PAPANDREU'NUN YENİ DİPLOMASİSİ

Türkiye'ye karşı Balkan ittifakı mı?

Yunanistan geçtiğimiz hafta içinde Arnavutluk'la arasında 47 yıldır sürüp giden savaş durumuna son verdi. Papandreu'nun Bulgaristan ve Romanya ile yakınlaşmasının ardından, bu yıl sonunda yapılması planlanan Balkan konferansı öncesinde alelacele Arnavutluk'la ilişkileri yumuşatması, Türkiye'ye karşı bir Balkan ittifakı arayışını düşündürüyor.

"Papandreu'nun Balkanlar'da kritik gelişmelerin olduğu bir dönemde attığı bu adım, yalnız oradaki Yunan azınlığın korunması açısından değil, Yunanistan'ın Balkanlar'daki etkinliğinin artması açısından da büyük bir önem taşıyor." Yunanistan'ın en büyük gazetelerinden biri olan hükümet yanlısı Ta Nea'nın Yunan hükümetinin geçtiğimiz hafta içinde Arnavutluk'la 47 yıllık savaş halinin sona ermesini okuyucularına bu yorumla duyuruyordu.

Papandreu, Balkanlar'da dost kazanma atağına geçti

1940 yılında Mussolini İtalya'sına ve onun işgali altındaki Arnavutluk'a savaş ilan eden Yunanistan, savaş sonrasında İtalya ile anlaşma yapmasına karşın, nüfusun çoğunluğunu Yunan asıllıların oluşturduğu ülkenin kuzey bölgesinin kendisine verilmemesi nedeniyle, bu ülkeyle savaş durumunu sürdürmeyi tercih etmişti. Aradan geçen 47 yıl içinde, bu bölgede yaşayan Yunan halkının hakları Atina ile Tiran arasında sürekli polemik konusu olmuştu .

Peki acaba şimdi ne olmuştu da, Yunanistan tek yanlı bir iyi niyet jesti ile aradaki buzları eritme çabasına girişmişti? İki ülke arasında, son yıllarda, azınlık sorunu çerçevesinde kayda değer hiçbir düzelme olmamasına karşın bu jestin anlamı ne olabilirdi? PASOK hükümeti bunu "azınlık hakları komşu ülkelerle savaş halinde kalarak değil, barışçı ilişkilerle daha iyi korunur" diye açıklamıştı. Gerçekten amaç sadece Yunan azınlığın haklarının daha iyi korunması mıydı? Yoksa hedef, bu yıl sonunda yapılması planlanan Balkan konferansından önce yeni bir müttefik kazanmak mıydı?

Jivkov, Papandreu'nun Balkan ittifakı arayışlarına ilk olumlu yanıt veren oldu

Arnavutluk lideri R.Alia Papandreu'nun dostluk gösterisine nasıl karşılık verecek?

Balkanlar'da diplomatik atak. Bu sorulara aranan yanıtlar, akıllara ister istemez son zamanlardaki Yunan-Bulgar yakınlaşmasını getiriyordu. Geçen yıl imzalanan ve Türkiye'ye karşı bir saldırmazlık paktı niteliğinde olduğu su götürmeyen Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın ardından, iki ülke arasındaki ilişkiler, temmuz ayında Papandreu'nun Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov'u ziyareti sırasında daha da pekiştirilmişti.

Papandreu'nun diplomatik atakları şüphesiz sadece Bulgaristan'ı hedef almıyordu. Yunanistan başbakanının 1983 yılında "Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılması için zirve çağrısında bulunduğunda Romanya'nın sempatisini kazanmıştı. Papandreu, o zamanki çağrısına olumlu yanıt vermeyen Arnavutluk'a dost elini şimdi uzatıyor ve "dostluk çemberine" bu ülkeyi de dahil etmeye çalışıyordu.

Geriye kalan tek ülke Yugoslavya'ydı. Ancak, Belgrad-Atina ilişkileri Makedonya meselesi oldukça şeker renkti. Üstelik, Belgrad'ın Tiran ile Kosova'daki Arnavut azınlık sorunu nedeniyle arası açık olduğu gözönünde bulundurulduğunda, uluslararası gözlemciler, Yugoslavya'nın, Arnavutluk'un dahil olduğu bir iyi niyet ittifakına yaklaşmasını olanak dahilinde görmüyorlardı.

Balkan konferansına gecikmeden. Ama Papandreu'nun esas hedefi, şüphesiz, bu yol sonunda yapılması planlanan Balkan ülkeleri konferansıydı. Ülkesinde gücünü gittikçe yitiren Yunanistan Başbakanı Balkan ülkelerini Türkiye aleyhine kullanabilir, tezlerini bu ülkelere kabul ettirebilirse hayli puan toplayabilirdi. Yugoslavya tarafından önerilen Balkan konferansına Romanya, Bulgaristan ve Yunanistan hemen olumlu yanıt vermişler, Türkiye ise bir süre sonra bazı kaygılarına rağmen "evet" demişti. Arnavutluk ise bir gözlemci bulundurmayı düşünüyordu. Böyle bir konferansın gündemde olduğu günlerde Yunanistan'ın Balkanlar'da dost kazanma atağına geçmesi Türk diplomasisinin her zamankinden daha hazırlıklı olmasını gerektirecekti●

Esas hedef Türkiye

Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Profesör Hüseyin Pazarcı, Nokta'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Yunanistan, Arnavutluk'la 47 yıllık savaş durumunu sona erdirerek bu ülkeyle ilişkilerinde yeni bir dönem başlattı. Yunanistan Başbakanı Papandreu, bir süre önce de Bulgaristan'la bir saldırmazlık paktı imzalamıştı. Acaba Yunanistan, sosyalist komşular ile ilişkilerini geliştirerek yeni bir dış politika izlemeyi mi hedefliyor?

Pazarcı: Benim kanaatim Yunanistan'ın gerçekten yeni bir dış politika oluşturduğu şeklinde. Daha doğrusu, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı bütün gücünü kullanmaya çalıştığını düşünüyorum, bu da bir politikanın gelişmesi şeklinde oluyor. Atina, sosyalist ülkelerle olan pürüzlerini şimdilik askıya alıyor, dış politikasındaki bütün gücünü, kendisine ortak yandaşlar aramaya harcıyor.

Nokta: Bir ittifak mı neredeyse?

Pazarcı: Evet, elbette neredeyse Türkiye'ye karşı bir ittifak. Bulgaristan'la bir ittifak oluşturmaya, Arnavutluk'la ise var olan sorunlarını nötralize etmeye çalışıyor. Burada amacı, kendini Türkiye'ye teksif edebilmek.

Nokta: Bu durum Türk-Yunan ilişkilerini nasıl etkiliyor.

Pazarcı: Benim samimi kanaatim şu: Papandreu hükümetinin ya da bugünkü muhalefetin kuracağı bir hükümetin amacı, her koşulda Türkiye'ye karşı ellerindeki bütün imkânları kullanmak olacaktır. Belki, bugünkü muhalefet iktidar olursa, daha yumuşak formüllere gidebilir. Ama Papandreu daha sert çözümlerden yana. Dediğim gibi ben, Papandreu'nun bütün dış politikasını Türkiye'ye karşı yoğunlaştırdığını düşünüyorum.

Hüseyin Pazarcı

Elbe Adası Porto Azzuro Hapishanesi bu kez büyük bir eyleme tanık oldu

İTALYA / BİR HAPİSHANE İŞGALİNİN ÖYKÜSÜ

Spagetti isyan "olaysız" bitti

Aralarında ünlü faşist eylemci Mario Tuti'nin de bulunduğu 6 mahkûm, 21 rehineyi ellerinde bulundurarak bir zamanlar Napolyon'un hapsedildiği Elbe Adası'nda bir hapishanenin revirini bir hafta süreyle işgal altında tuttular. İsyan boyunca, sadece adada değil, bütün İtalya'da ilginç olaylar yaşandı.

Polisler, bir adım daha atarlarsa, bütün rehineleri gözleri kırpmadan kömüre çevireceklerdi. Hepsi müebbet hapse mahkûmdu. Zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri yoktu...

İtalya'nın Elbe Adası'ndaki Porto Azzurro Hapishanesi'nin revirini elc geçiren ve 21 kişiyi rehin alan mahkûmlardan en azılısı, elinde benzin bidonu bulunduğu halde, dışarıdaki karabinierilere çeşitli tehditler savuruyordu. Hedef, kendilerine bir helikopter sağlanmasıydı. İşgal bir hafta boyunca sürecek, her yönüyle son derece İtalyanvari eylem sona erip mahkûmlar teslim oluncaya kadar ülkede yer yerinden oynayacaktı.

Altı kişiydiler. En belalıları, şüphesiz, hareketin örgütleyicisi Mario Tuti idi. Toscanalı bu coğrafya öğretmeni, 1970'lerde İtalya'da faşist bir askeri darbe girişimine olanak sağlamaya yönelik "Kara Terör" adlı hareketin en kanlı uygulayıcılarından biri olarak tanınmış, adı İtalyan neo-faşist kuşağının dilinde efsane olmuştu. Gerçek bir halk düşmanıydı. 1974 tarihinde İtalicus trenine bomba yerleştirerek 12 kişinin ölümüne ve dolayısıyla İtalyan tarihinin en büyük kitle katliamlarından birine neden olduğu gerekçesiyle çıkartıldığı duruşmada "O trenin vagonları, 1940 yılında Hitler Almanyası tarafından üretilmişti. III. Reich'ın ürünlerini bombalayacağımı düşünmeniz bile benim için en büyük hakarettir" diyecek kadar da ilkelerine bağlıydı. Yakalanmadan önce kendisine kimlik soran iki karabinieriyi öldürmüş, iki kez müebbet hapse mahkûm olmuştu. Tuti, hapiste de boş durmayacak ve 1981 yılında beraberce giriştikleri, 8 kişinin ölümüyle sonuçlanan Brescia katliamı ile ilgili itiraflarda bulunmasından çekindiği faşist arkadaşı Emmanno Buzi'yi kendi elleriyle hücresinde boğacaktı. Peki ama ya diğerleri? Dört tanesi, hapiste "Sardunyalı Biraderler" diye çağrılan tipik sokak serserileriydi. İçeride, kendilerine ihanet ederek konuşan bir mahkûmu öldürmekten yargılanmışlar ve müebbet hapse mahkûm olmuşlardı. Beşincisi ise, ihtisas konusu adam kaçırma ve fidye olan Cenovalı bir katildi.

Pertini rehinelerin yerini almaya hazırdı

Neye niyet, neye kısmet. Aslın-

da, Tuti ve arkadaşlarının niyeti, rehine almak değil, en ufak ayrıntısına kadar planladıkları eylemi yürürlüğe koymaktı. Tuti, kısa bir süre öncesine kadar aynı hücrede kaldığı, İtalyan hapishanelerinin bir numaralı firar ustası "Güzel Rene"den çok şey öğrenmişti anlaşılan.

23 Ağustos sabahı, Tuti ve arkadaşları, varlığı bütün hapishane görevlilerince bilindiği halde aramalarda bir türlü bulunamayan iki tabancanın yardımıyla hapishane sorumlularından birini rehine alıyorlardı. Amaç, rehinenin hapishane avlusunda duran arabasına atlayarak bir an önce kendilerini plajda bekleyen yata ulaşmaktı. Hapishanenin demir kapısı kendilerine engel olmayacaktı, çünkü nasıl becermişlerse becermişler, kapı kilidinin şifresini öğrenmişlerdi. Ama hesaba katmadıkları bir şey vardı. Burası İtalya'ydı ve hapishane demir kapılarının bozuk olması işten bile değildi. Tuti ve arkadaşları bu beklenmedik sürprizle karşılaştıklarında deliye dönmüşlerdi. Ama en azından uzun yoldan kaçmak mümkündü. Eğer Cenovalı arkadaşlarının aklına parlak bir fikir gelip de, "Gitmeden, bizi 10 gün önce polise ihbar eden herifi de temizleyiverelim" demeseydi... Ama söz konusu mahkûmun kısa bir süre önce öldürülmekten korktuğu için başka bir hapishaneye nakledildiğinden haberleri olmayan 6 katil, onu hücre hücre aramaya başlayınca alarmlar çalmaya başlıyordu. Artık kaçış imkânsızdı. Yapılacak tek şey kalmıştı: Önlerine çıkan herkesi, hapishane görevlisi ya da mahkûm diye ayırt etmeden rehine alıp hemen yanlarındaki hapishane revirine dalmak. Olayın kaçış perdesi kapanmış, rehineler sahnesi açılmıştı.

Porto Azzuro önünde gösteri: "Bir yaşam, bir helikopter"

Devlete karşı bir belediye başkanı. Tuti ve arkadaşları bir hafta boyunca ellerinde tuttukları rehinelerle neler yaşamışlardı? İçerideki diğer mahkûmlar bu konuda gazetecilere tek kelime konuşmuyorlardı. Haksız da sayılmazlardı. Olayın ayrıntılarını, hapishaneden çıkardıkları "Grande Promessa" gazetelerinde tefrika ederek tiraj almayı düşünüyorlardı ve mahkûm da olsalar, iyi gazetecilerin dışarıdaki meslektaşlarına haber kaptırmaları söz konusu olamazdı.

Rehineler olayı başladıktan kısa bir süre sonra, Tuti ve arkadaşlarının isteğine uygun kişilerden oluşan bir arabulucu heyeti kurulmuştu. Beş kişiden kurulu ekipte, Adalet Bakanlığı temsilcisinin yanında kimler bulunmuyordu ki. İki faşist avukat, Kızıl Tugaylar'ın davalarına bakan İtalya'nın en ünlü komünist avukatı ve "Tarzan" lakabıyla anılan bir gangster eskisi.

Mario Tuti, 1975'te iki polisi öldürdükten sonra yaralanmış ve hastanede kalmıştı

Olaylar sürüp giderken, Roma'dan kesin bir karar çıkıyordu: Tuti ve arkadaşlarına hiçbir şekilde taviz verilmeyecekti. Karara tepki ise büyük olmuştu. Başta Elbe Belediye Reisi olmak üzere rehinelerin yakınları, iktidardaki Hıristiyan Demokratları suçlayarak, hapishanenin kapısının önünde "bir hayat bir helikopter" kampanyasını başlatıyorlardı. ABD'li turistlerin Elbe Adası'na yaptırdıkları rezervasyonu iptal edeceklerinden korkan Belediye Başkanı, "Porto Azzuro gibi daha çok rehabilite edilecek mahkûmların konulduğu serbest bir hapishaneye Tuti gibi azılıları nakleden hükümetin hatasını 21 tane masum insan mı çekecek?" diye soruyordu. Hükümet ise, "Helikopter gönderebiliriz, ama 27 kişiyi taşıyacak kadar büyüğünü hapishanenin spor alanına indirmek biraz güç" gibi bahanelerle aradan sıyrılmaya çalışıyordu. Bu arada İtalyanların istisnasız büyük sevgi beslediği eski Cumhurbaşkanı Pertini gazetelere "Rehineleri serbest bırakıp beni rehin alsınlar" diye demeç veriyordu.

Günler geçiyor, sonunda bir şey elde edemeyeceklerine inanan Sardunyalı kardeşler, hareketin liderliğini üstlenerek, "davalarına yeniden bakılması, Sardunya Adası'na bir hapishaneye nakledilmeleri" gibi istekleri ileri sürerek teslim oluyorlardı. Ama işgalin bitmesi ile İtalya'da bir başka adli tartışma su yüzüne çıkıyordu: Kaybedecek bir şeyleri olmadıkları için gözü kara eylemlere girişen müebbet mahkûmlara karşı nasıl bir yöntem uygulanmalıydı?●

...Peki, yeşilleri gördünüz mü?

Eczacıbaşı

Sevdiğiniz bütün renkler Vitra'da.

Bir Vitra satıcısına uğrayın, Vitra'nın renklerini görün. Vitra'yla yaratacağınız güzelliğin doruklarını görün.

Kararınız ya pembe bir Vitra olacaktır, ya yeşil bir Vitra...

Ya da Vitra'nın 33 renginden biri! **Vitra ya da Vitra**

Renginiz Vitra'da

VitrA

FRANSA/ C. ONASSİS'İN İNANILMAZ YAŞANTISI

Bir miras nasıl yenir?

Christina Onassis'in bir süre hizmetkârlığını yapan Yves Terrier'in anıları geçtiğimiz günlerde yayınlandı. Saatte ortalama olarak 1,5 milyon lira harcayan, bir şişe Cola'yı 100 bin liraya mal ederek ABD'den getirten Christina'nın yaşamı çılgınlıklarla dolu.

"—Biraz daha havyar alır mıydınız?

—Hayır teşekkürler. Epeyce aldım. Biraz da istakozun tadına bakmak istiyorum.

—Ah! Şu Dom Perignon, gerçekten şampanyaların kralı! Özellikle 1981 tarihliler..."

Paris'in Poch Caddesi'nde oturan milyarderlerin davet sofralarında her zaman duyulabilecek türden olağan konuşmalar, hele, bu dünyanın en zengin mirasyedisi Christina Onassis'in saray yavrusu evinde geçiyorsa daha da olağandı. Ancak ne var ki, bu sohbet ev sahibi ile davetliler arasında değil, Christina'nın çeşitli düzeydeki hizmetkârları arasında geçen günlük hayatın sıradan konuşmalarından sadece biriydi. Milyarların su gibi akıtıldığı bu evde, hizmetkârlar aynı zengin efendileri gibi, fanilerin erişebileceği bütün nimetlerden bol bol paylarını alıyorlardı. Sofraları her zaman dünyada sadece bir avuç kişiye nasip olan ihtişamlı bir davet görünümündeydi.

Eh, hizmetkârları böyle yaşıyorsa, Christina nasıl bir hayat sürüyordu acaba? Bu zengin bayana Paris'teki evinde altı ay boyunca oda hizmetkârlığı yapmış olan Yves Terrier, geçenlerde hatıralarını yayınlayarak bu konudaki merakları da gideriyordu. Böylece, saatte (o da olağanüstü günler dışında) bir buçuk milyon lira harcayan Christina'nın bitmez tükenmez servetini nerelere harcadığı biraz olsun gün yüzüne çıkacaktı.

100 dolara bir Cola. Neredeyse bir genel müdür maaşıyla işe alınan Yves Terrier, büyük bir heyecanla Christina'ya ilk yemek servisini yapıyordu. Bütün debdebeli hayatına rağmen kadıncağızın yemeği gayet sadeydi: Kanlı bir biftek ve salata. Genellikle sadece bunları yiyordu, çünkü milyarları maalesef kilo üstüne kilo almasına bir türlü çare bulamıyordu. Christina hizmetkârlarının standartlarının çok altında besleniyordu. Yakışıklı uşak böyle düşünerek büyük bir saygıyla servisi yaptıktan sonra patroniçesinden hiç ummadığı bir davranışa tanık olacaktı: Her zaman aynı şeyleri yemekten bıkmış gözüken Christina, çatal-bıçak kullanmaya bile gerek duymadan, elleriyle tabağındakileri bir anda silip süpürmüştü. Sonra da bir Diet-Coke getirmesini buyurmuştu. O zamana kadar Diet-Coke'u duymamış olan uşak telaşla mutfağa koşacaktı. Aslında şaşırmakta haksız değildi çünkü rejim yapanların Coca-Cola'sı o dönemde henüz Avrupa'da üretilmiyordu. Mutfaktakiler hemen onun bu cehaletini giderecekler ve Christina'nın günde en az 10 tane içtiği bu "değerli" meşrubatın inanılmaz serüvenini anlatacaklardı. Patroniçenin özel uçağı her hafta New-York'a gönderiliyor ve yüz şişe Diet-Coke'la yüklendikten sonra geri dönüyordu. Koskoca uçak oralara kadar gitmişken daha fazla yüklenip, bari bir şişenin maliyetini daha ucuza getirsin diye düşünülebilirdi belki, ama patroniçe kesinlikle bayatlamış Coke içmiyordu. Böylece bir şişe "taze" Cola'nın maliyeti 100 doları (yaklaşık 90 bin TL) buluyordu ama ne gam!

Christina'nın özel uçağı tabii ki sadece Amerika'dan Coca-Cola getirmeye yaramıyordu. Bunun yanında, arasıra birtakım "ciddi" işler de görüyordu. Örneğin, Parislilerin soğuktan titrediği bir mayıs sabahı bayanın aklına ansızın denize girmek gelmişti. Derhal uçak hazırlanmış ve patroniçe personelinden birkaç kişiyle birlikte İspanya'ya uçmuştu. Fakat o da ne! Christina en sevdiği kırmızı bikinisini evde unutmuştu. Canı biraz sıkılmıştı ama her şeyin bir çaresi vardı. Uçak derhal Paris'e gerisingeri yollanmıştı. Oda hizmetkârı Yves yüzlerce mayonun arasından kırmızı bikiniyi kaptığı gibi uçağa atlayıp bu kutsal emaneti Chistina'ya zamanında ulaştırmayı başarmıştı. Başka bir gün de Cristina ansızın hizmetkârı Terrier'e "Saat kaç?" diye sormuştu. Uşağın cevap vermesinden sonra çok kararlı bir şekilde saatini kolundan çıkararak, "Benimki iki dakika ileri,demek ki artık bozuldu" demişti. Milyonlarca lira değerinde, som altından yapılmış Cartier saati bir kenara atarak, "Hemen Cenevre'ye Cartier'nin yerine gidip bana aynısından bir tane daha al" diye buyuruvermişti.

Christina'nın Thierry Roussel ile yaptığı 4. evliliği de hüsranla sona erdi

Christina'nın tek tesellisi küçük kızı Atina

Bayan Onassis'e Amerika'dan getirilen Cola'nın bir şişesi 100 dolara mal oluyordu

Birazcık sevgi için. Christina'nın böyle ufak tefek kaprislerini herkes hoş görüyordu. Ne de olsa bitmesi mümkün görülmeyen bir servetin sahibiydi. Babası Aristote Onassis öldüğünde ona tam 25 şirket, kocaman bir petrol filosu ve birkaç ıvır zıvır bırakmıştı: New York'ta bir gökdelen, Yunanistan'da bir ada vs. gibi. Fakat hakkını yemek gerekiyordu, çünkü Christina hiçbir zaman bu servetini tek başına yemeyi düşünmemişti. Arkadaşlarına ve sevgililerine karşı cömertliği en az serveti kadar dillere destan olmuştu. Onlar için yapmayacağı şey yoktu. Nitekim yemeyip (rejim nedeniyle) yedirdiği herkesin malumuydu. Dünyanın çeşitli semtlerindeki (!) villalarından, şatolarından tüm sevdikleri rahatlıkla yararlanabiliyordu. Sayısını unuttuğu arabaları da yine her an onların hizmetindeydi. Bu imkânlar küçümsenecek şeyler değildi, çünkü bütün bu evlerin bakımı, arabalar, uçak, helikopter ve 35 metrelik özel yat, 60 kadar personelle birlikte Christina'ya yılda yaklaşık 4 milyar liraya mal oluyordu.

Ancak ne var ki Christina tüm bu cömertliğine rağmen beklediği karşılığı alamıyordu. Onun tüm istediği birazcık sevgiydi ve maalesef dört evliliği de başarısız olmuştu.

Delicesine âşık olduğu son kocası Thierry Roussel, her şeyini ayaklarının altına sermesine rağmen yine ondan boşanmak istemişti. Gerçi Thierry arada bir, ufak tefek tartışmalar sırasında, uşakların şaşkın bakışları arasında değerli vazo ve küllüklere hedef oluyordu ama yine de Christina yatak odalarına kocası ile beraber yıkanabilmek için özel olarak iki kişinin birlikte yıkanabileceği pembe mermerden bir banyo yaptırmıştı. Christina'nın şimdi tek tesellisi, Thierry'den olan iki buçuk yaşındaki kızı Atina idi.

Bayan Onassis çevresindeki herkesi mutlu etmeye çalışıyordu ama onu şimdilik tek mutlu kılan, bir goril ordusu tarafından her an koruma altında tutulan küçük kızıydı●

FİLİPİNLER

Çekirge 6. kez sıçradı

Filipinler, sabah erken kalkanın darbe yaptığı bir zamanların Latin Amerika'sını bile geride bıraktı. Aquino'nun bir buçuk yıllık iktidarına karşı 6. darbe girişimi geçtiğimiz hafta oldu. Darbe girişimi sırasında ölenlerin sayısı 55'i bulurken, yaralı sayısı 100'ü geçti.

İsyan bu kez de bastırıldı. Ya gelecek sefere?

Girişimin bastırılmasından sonra, darbeye karıştığı gerekçesiyle 1000 kadar asker tutuklandı. Darbecilerin lideri albay Gregorio Honasan ise bir askeri helikoptere binerek kaçmayı başardı.

Doğrudan Corazon Aquino'yu öldürmeyi hedefleyen darbe hakkındaki görüşlerini açıklayan, adını vermeyen yüksek rütbeli bir subay, "Bu, sadece Aquino'nun sonunun bir başlangıcı" şeklinde konuşurken, askeri öğrenciler darbenin bastırılmasını protesto etmek için açlık grevine gittiler.

Joan Collins beşinci kez evlenmeyecek

ABD

Collins'in kime ihtiyacı var?

Bir türlü yaşlanmadığı iddia edilen ünlü sinema oyuncusu Joan Collins dördüncü kocasından da boşandı. Bugüne kadar yeteri kadar kocaya sahip olduğunu, artık kesinlikle evlenmeyeceğini söyleyen Collins yılların yorgunluğunu "Artık benim bir kocaya değil, bir kariya ihtiyacım var" diyerek ifade etti.

Evlenmeden en kazançlı çıkan şüphesiz ünlü yıldızın 40 yaşındaki İsveçli eşi Peter Holm. Holm, evlilikleri öncesinde yapılan bir anlaşmaya göre, eşinin evli kaldıkları sürede kazandığı paranın 1/5'ini tazminat olarak alacak. Bu da yaklaşık olarak 1 milyar lira tutuyor.

KÜBA

Puroyu Castro içmeyecek ama...

Küba lideri Castro'dan bahsedildiğinde, insanın aklına şüphesiz ilk olarak üzerinden hiç çıkartmadığı gerilla kıyafetiyle, ağzından hiç düşürmediği Havana purosu geliyor. Ama artık Castro'yu purosunu tüttürürken görmek her kula nasip olmayacak. Devrimin efsanevi lideri, ülkede açılan "Sigara içmek intihardır" adlı kampanyaya uygun olarak, halkın önünde ya da televizyonda konuşurken kesinlikle puro içmeyecek.

Castro artık purosuz görülecek

Yalnız kampanya galiba sadece Kübalıları hedef alıyor. Çünkü, turistlerin uğrak yeri olan lüks otellerdeki reklam panolarında insanlar Havana purosu içmeye teşvik ediliyor, dünyaca ünlü bu puro da ülkenin üçüncü ihraç kalemi olmayı sürdürüyor.

İSPANYA

Ole kapitalizm!

Sporcuların formaları üzerindeki reklam yazıları artık herkesçe kanıksanmış durumda. Ama matadorlar, kökeni yüzyıllarca önceye uzanan geleneksel kıyafetlerine kesinlikle ihanet etmemişlerdi. Ta ki, İspanyolların önde gelen matadorlarından Luis Reina, AKAI firmasıyla anlaşana kadar. Luis Reina, geleneksel matador elbisesine kırmızı renk koymak yerine, aynı zamanda Japonca kırmızı anlamına gelen AKAI firmasının reklamını alıyor ve gösteri başına 15 milyon lirayı cebe indiriyor. İşe en çok bozulanlar ise, "geleneksel matador giysisi ticari meta haline getirilemez" diyen boğa güreşinin muhafazakâr tutkunları.

AKAI acaba kırmızı rengin yerini tutacak mı?

Yer, Fransa'da ırkçı hareketin kalesi Marsilya'da bir kafe-bar. Duvarda, üzerinde ırkçı ulusal cephenin baş harflerinin bulunduğu Fransız bayrağının altındaki afişte, aşırı sağcı liderin fotoğraf ve "öncü Fransızlar için iş" sloganı yer alıyor. İçerideki tek müşterinin barın havasına tamamen ters düşmesi ise, binlerce yabancının yaşadığı Marsilya'ya özgü bir kontrast olsa gerek.

KISA... KISA...

- **Polonya'da Dayanışma Sendikası'nın** kuruluşunun 7'nci yıldönümü, çeşitli kentlerde yapılan ve birkaç bin kişinin katıldığı gösterilerle kutlandı.
- **Eski bir Nazi subayı olduğu iddia** edilen Avusturya Başkanı Kurt Waldheim, eski bir toplama kampını ziyaret ederek, bir dehşet kampını görmenin gerekli olduğunu söyledi.
- **Üç İngiliz "charter" firmasının** işe almak için imtihana tabi tuttuğu Romen Havayolları Tarom'un pilotlarının hepsi de, tek bir soruya bile cevap veremedikleri gerekçesiyle işe alınmadılar.

PORTRE

YEGOR LİGAÇEV

Glasnost'un göbeğinde bir Stalinci

"Glasnost, reform, dogmalarla savaş, parti içi demokrasi..." Partinin bir numaralı ideologu, Kremlin'in en güçlü üç adamından biri, Politbüro üyesi ve Merkez Komite Sekreteri Yegor Ligaçev hepsini bir kalemde silip attı.

Ligaçev'in 26 Ağustos'ta yapacağı konuşmada neler söyleyeceğini herhalde "benim" diyen uluslararası politika uzmanı tahmin edememişti. Parti ideologu, Stalin döneminde ülkesinin dünyanın ikinci büyük sanayi ülkesi haline geldiğini, tarımın kolektifleştirildiğini, bunun yansımalarının güzel sanatlarda ve eğitimde görüldüğünü söyledi. Stalin döneminde yapılan baskılar ise abartılıyordu. Brejnev devrinde ise, ülkede büyük ilerlemeler sağlanmıştı. "Sosyalizm düşmanlarının Sovyetler Birliği'nin sosyalizmden uzaklaşmasını, ülkede pazar ekonomisinin gelişmesini ve Batı tipi bir demokrasi kurulmasını beklemeleri" boşunaydı.

Ligaçev bu sözleri söylerken sırtını kimlere dayamıştı? Acaba Gorbaçov da Kruşçev gibi günün birinde bir saray darbesine kurban gider miydi? Uluslararası kamuoyunda bu sorular sorulmaya başlanırken, uzmanların üzerinde birleştikleri bir konu vardı: Ligaçev'in lider Gorbaçov'a bu kadar rahat "giydirebilmesinde" Glasnost'un getirdiği hoşgörü ortamının büyük rolü vardı.

TURİZM / MAHKEMELİK TATİL KÖYÜ

Tatilciler kazan kaldırdı

Soytaş Holding'in Bordum-Turgut Reis tatil köyündeki 670 devre-mülk sahibi "Tapularımız artık verilsin" diyerek tatil köyünü işleten şirketi mahkemeye verdiler. Ortaklar ayrıca bakım-işletme gideri adı altında fahiş paralar toplandığını ve bakım yapılmadığını iddia ediyorlar.

"Tapularımızı isteriz!" Şimdiye kadar sadece gecekondu sahiplerinin ağzından duyulan bu feryat, Türkiye'nin en güzel tatil beldelerinden Bodrum'da, eski başbakanların, yargıç ve savcıların, profesörlerin ortak olduğu büyük bir tatil köyünden yükseliyor...

Siyasi parti yetkililerinin bol keseden savurdukları vaatlerden umduklarını bulamayan gecekonducular "Tapu, tapu" diye sokaklara dökülürken, Bodrum-Turgut Reis tatil köyünün 2 bin sakininden yaklaşık 700'ü köyü işleten şirkete karşı kazan kaldırdılar. Bodrum-Turgut Reis Soytaş Holding'e bağlı Devtaş şirketi tarafından işletilen tatil köyünün sakinlerinden üçte biri, Bodrum Sulh Hukuk Mahkemesi'ne dava açarak tapularının artık kendilerine verilmesini istediler.

Bodrum'daki Turgut Reis tatil köyü huzursuzluklara sahne oluyor. Foça tatil köyü (büyük resim) sakinlerinin bir kısmı da ihtarname çektiler

Adalete havale. Türkiye'deki bu ilk "devre-mülk" uygulamasında, ortaklar belli bir ücret karşılığı bir tatil evinin mülkiyetine yalnızca belli bir dönem için sahip oluyorlar, bu devreler arasında da evlerinde ister kalıyor, isterlerse de kiraya veriyorlardı. Mülkiyet ise, holding bünyesinde kurulan Devtaş şirketine aitti. Devre-mülk sahipleri de bu şirketin ortağı ve dolayısıyla tatil köyünün sahibiydiler. Sorun da, bazı ortakların bu statüye razı olmamaları ve kat mülkiyeti esasına göre tapularını almak istemeleriydi.

Tatilciler arasındaki huzursuzlukların dava açma boyutuna gelmesi ise, eski bir Soytaş yetkilisinin çabalarıyla olmuştu. Holdinge bağlı tatil işletmeleri şirketi Soytur'un muhasebe müdürlüğünü yapan ve daha sonra Devtaş şirketinin yönetim kurulunda yer alan Bekir Bayraktar, 1985 yılında zehir zemberek bir ihtarname çekerek görevinden istifa etmişti. İhtarnamede, "Devre sahiplerinden bakım-onarım ve işletme giderleri için fahiş paralar aldınız. Bunun karşılığını ise vermediniz, bakım-onarım yapmadınız. Paraları amaca aykırı kullandınız. Tapu masrafları için gerekenin üstünde paralar istediniz. Bu haksızlıklara alet olmamak için istifa ediyorum" diyordu.

ERDADE ERTEM/NOKTA

Salih Zeki Kolat: "Hatalarımız var ama kasıtlı değil..."

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Bekir Bayraktar: "Ortaklardan alınan paralar başka amaçlarla kullanılıyor"

Bayraktar istifasının ardından şirkete savaş ilan etmiş ve tatilcileri örgütleyerek "haksız alınan iştirak paylarının iadesi, tapu kayıtlarının verilmesi ve genel kurul toplantısının iptali" için üç ayrı dava açılmasına önayak olmuştu. Davaların gerekçesini şöyle anlatıyordu eski yönetim kurulu üyesi: "İştirak payı diye alınan paralar holdingin diğer şirketlerine aktarılıyor. Evlerin bakım ve onarımı yapılmıyor. Çarşaflar lime lime, buzdolapları dökülüyor... Bunun için bir piyon dava açtık. Önce bir tatilci olarak gittik ve istedikleri iştirak payını vermedik diye bizi eve sokmadılar. Biz de otelde kaldık ve sonra şirkete ödettik. Mahkeme şirketin istediği parayı haksız bulmuştu. Bundan sonra 670 kişilik davamızı açarak haksız olarak alınan paraların geri ödenmesini istedik..." Avukat Ertan Şenay ise, "Hayatımda böyle dava görmedim. Dosyalar o kadar kabarık ki, otomobilin bagajına zor sığdırıyoruz. Bu yüzden otobüs yerine arabayla gitmek zorunda kalıyoruz. Adliyedeki kalem odasında da neredeyse özel dolap yaptırmak gerekti" diyordu.

Bekir Bayraktar'ın bir başka iddiası şirketin kötü niyetli davranarak ortakları "ekarte" etmeye çalıştığıydı: "Son genel kurul toplantısı, kimsenin okumadığı Yenigün adlı naylon gazetede ilan edildi. 2 bin ortak olmasına rağmen, toplantı 50 kişilik salonda yapıldı. Birçok muhalif ortağın katılması engellendi... Bunun için de genel kurulun iptali davası açtık."

Kimler yoktu ki davacılar arasında: Eski başbakanlardan Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, Aydınlar Ocağı yöneticilerinden Doç. Tevfik Ertüzün, emekli Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sami Tanverdi, İstanbul Cumhuriyet Savcı Yardımcılarından Cevdet Varol...

Bunlardan Tevfik Ertüzün, şikâyetlerini şöyle özetliyordu: "Gider adı altında alınan paralar çok yüksek. Bu paralarla evlerde doğru dürüst bir onarım ve yenileme de yapılmıyor. Çok büyük rakamlar, bunlar orada harcanamaz. Ayrıca vaat ettikleri halde tapuları da vermediler." Sami Tanverdi de, "Hanımla ikimiz kalıyoruz tatil evinde. 15 gün için 45 bin lira iştirak payı ile günlük 1050 lira elektrik parası ödedik. Eder 60 bin lira... Pansiyonda kalsaydık aynı parayı verecektik" diyordu.

"Ortakların lehine." Soytaş Yönetim Kurulu Başkanı Salih Zeki Kolat ise **Nokta** muhabirinin iddialarla ilgili sorusunu şöyle yanıtlıyordu: "Tapunun şirket adına kayıtlı olması ortakların yararına. Şayet ortaklar şirket genel kurulunda kat mülkiyetine çevrilme yolunda karar alırlarsa tapularını alabilirler. Ama bu durumda tatil köyünün mülkiyeti el değiştireceğinden yaklaşık rayiç değerin yüzde 35'i oranında vergi ödemek zorunda kalacaklar. Biz tapu almalarını engellemiyoruz, isterlerse alırlar. Hatalarımız da var. Ama kasıtlı değiliz" diyen Kolat, ortakların genel kurullara alınmadığı iddialarına ilişkin ise, "Ben o sıra yurt dışındaydım. Ama böyle bir şey olmamıştır" diyordu. Alınan paraların fazla olması ve hizmet götürülmemesi konusunda da, "Bunun içine bekçi, bahçıvan, badana-boya ücretleri de giriyor. O para yetmez bile" yanıtını veriyordu .

Doç. Dr. Ertüzün de tatil köyündeki uygulamalardan şikâyetçi

Kolat, iddiaları ve açılan davaları "Ortalığın profesyonelce bulandırılması" olarak nitelerken, Soytaş'ın diğer tatil köylerinden de homurdanmalar yükselmeye başlamıştı. Klup Soytaş, Devre Motel ve Akyarlar tatil köyünün "müstakbel" sakinlerinden 135'i de "evlerinin teslim edilmediği, şirketin vaatlerini yerine getirmediği" gerekçeleriyle Soytaş'a ihtarnameler çekmişlerdi bile ●

BU TEKNİK BAŞKA TEKNİK

"Şu ANAP iktidarı Türkiye'ye bir şeycik kazandırmadı" diyen kendini bilmezlere verilecek en iyi yanıtlardan biri nedir? "Hiçbir şey kazandırmadıysa teknik danışmanlar kazandırdı" iddiasıdır tabii ki! ANAP'ı yerden yere çalan DYP'nin bile bir teknik danışmanı var bugüne bugün: **Orhan Güler...**

Güler henüz pek tanınmıyor ama Cumhuriyet tarihimizin "ilk" teknik danışmanı **Erkal Zenger**'in açtığı yoldan emin adımlarla ilerliyor. Zenger'in "son"u da Güler'i pek etkilememiş gibi gözüküyor. Geçen hafta Bakırköy Zuhuratbaba alanında, Demirel, konuşmaları sırasındaki cansiperane koşuşturmalarına bakılırsa da şöhret yakın! Orhan Güler danışmanlığına kısa bir ara verdi ve arkadaşımız Metin Hakyeri'nin sorularını yanıtladı:

—Teknik danışmanlık eskiden yoktu galiba?

—Bu kadar değildi, şimdi en gözdeler onlar.

—Zenger'in adı sizden daha çok duyuluyor.

—O teknik danışman değil palyaçodur. İstifasıyla ANAP büyük beladan kurtuldu. Zaten kurduğu ses düzeni de bir şeye benzemiyordu.

—Peki, siz daha mı iyisiniz?

—Tabii... Ben ses mühendisiyim. Bu işten en iyi ben anlarım. 'Baba' ben olmadan bir yere gitmez. Bana ANAP'tan bile hâlâ teklif geliyor. Ama ben Zenger gibi batan gemiyi terk etmem.

Güler: "Teknik Danışmanlık"mesleğinde emin adımlarla ilerliyor

—Bir miting için ses düzeni kurmak kaça çıkıyor?

—Beşbuçuk milyon. Ama ben bu işi parayla yapmıyorum. Aşkla yapıyorum.

SEKSİN YAŞI...

Hanımlara yaş sorulmazmış. Artık erkeklere de pek sorulamıyor galiba! Erkekçe dergisi Eylül sayısında **Dr. Debakey** ile yaptığı bir söyleşiye yer veriyor. Ünlü cerrah yaşı sorulduğunda ne yanıt veriyor dersiniz? "...Hatırlamıyorum. Araştıralım size bildiririm. Bu tip şeylere önem vermem."

Dr. Debakey yaşa önem vermemekte pek de haksız sayılmaz. Çünkü söyleşisinde yaşla seksin ilgisi olmadığını belirterek tanık olduğu gerçek bir öykü aktarıyor. Ve bu öykü dalyasına yaklaşan çökmüş bir ihtiyarı bile umutlandıracak nitelikte:

Dr. Debakey kalp ameliyatı yapacağı bir hastasının eşiyle görüşmüş ameliyat öncesi. Hanım bir tek şey sormuş ünlü cerraha "Ameliyattan sonra seks yaşantımızda bir değişiklik olacak mı?" Debakey'den "hayır" yanıtını aldığında gözleri ışıldamış. "Öyleyse hemen ameliyatı yapabilirsiniz." Hanım 80, eşiyse 87 yaşındaymış ve 60 yıllık da evlilermiş!

FİLİSTİN'DE HAVANAGİLA

"Hemşehri" oldu "Filistin..." Yani, Ankara Gaziosmanpaşa'daki yılların "Hemşehri Sokağı"nın adı Belediye Meclisi kararı, "dost ve kardeş ülkelerin haklarını hatırlamak" ulvi amacıyla "Filistin Sokağı"na değiştirildi.

İsim değişikliğini kutlamak amacıyla geçenlerde

"Hemşehri" ulvi bir görevle oldu "Filistin"

çiçeği burnunda Filistin Sokağı'nda düzenlenen törende Ebu Firas ve Mehmet Altınsoy konuşmalar yaptılar. Ardından Belediye Orkestrası'nın neşeli nağmeleri eşliğinde çeşitli ülkelerin büyükelçileriyle el ele, kol kola "Filistin"i arşınladılar.

Bir ara yürüyüşün neşeli adımları donup kaldı. Şaşkınlığa anlam veremeyen Belediye Orkestrası ise çalmakta olduğu neşeli parçaya devam etti: Ünlü Yahudi ezgisi Havanagila!

NE KAA HABER, O KAA KÖFTE

Nokta'da olağan bir perşembe akşamı... Saat 9 sularında. Kadronun üçte ikisi mevcut, çalışılıyor. Daktilo takırtıları arasında alışılmadık bir ayrıntı... Mis gibi köfte kokusu!

"Ne oluyor?" demeye kalmadan mesele aydınlandı: 9 Ağustos tarihli **Nokta**'da toplum sayfalarından birini "Seyyar Köfte Holding"e ayırmamış mıydık? Efe Özal'ların, Sezen Aksu'ların, Barış Küce'lerin ve daha kimlerin de kimlerin müdavimi oldukları, "stres çözen" şu meşhur Aşiyan köftecisine?

Eh, boşuna ayırdık sanılmaya! Beklediğimiz üzere holding patronları **Yılmaz** ve

Nokta ve diğer Gelişim Yayınları çalışanları rüşvet yemekte!

Ramo, Sönmez Yıkılmaz'ın Rambo'dan ne eksiği ola ki?

DOĞU'DA BİR RAMO

Amerika'nın Rambo'su olur da Türkiye'nin olmaz mı? Rambo, Amerika uğruna Vietnam'larda savaşır da, Türk Rambo memleketi adına türlü fedakârlıklara katlanmaz mı?

Katlanır, hem de ne biçim! Yapımcı ve de başrol oyuncusu **Sönmez Yıkılmaz,** Doğu'daki PKK olaylarını çağrıştıran "Silaha Yeminliydim" filminde Stallone'yi kıskandıracak halis muhlis yerli bir Rambo yaratıyor:

Geçmişte Kıbrıs'ta büyük kahramanlıklar gösteren Ramazan isimli bir şahıs (kod adı: Ramo), savaş bitince İstanbul'da bir garip serseri olur. Ama şans bu ya, günün birinde Nebile (soyadı Kaşıkçı değil) isimli bir kızcağızla tanışır. Kız Ramazan'a vururken, Ramazan'ın Kıbrıs'taki komutanı da Doğu'da vuruluverir. Haberi gazetelerden okuyan Ramazan çılgına döner ve Doğu'ya intikal eder. Bu arada Nebile'nin babası Adnan (onun da soyadı Kaşıkçı değil) bu işe çok sevinir çünkü Nebile'sini o serseriye layık görmemektedir. Ramazan da bu arada tıpkı Rambo gibi giyinip kuşanarak "kötü adamlara" bir güzel günlerini gösterir.

Sönmez Yıkılmaz, filmin izleyicide uyandırdığı her tür çağrışımı reddediyor ve "Biz filmimizde siyaset yapmıyoruz" diyor. Filmin kesinlikle PKK olaylarıyla ilgisi olmadığını önemle belirtiyor. Ne ile ilgisi olduğunu da şöylece anlatıyor: "Bizim için memleketin bütünlüğü, halkımızın beraberliği önemlidir. Doğu'daki insanlar da bizim insanlarımızdır.

Bu filmdeki kahramanın savaşı o insanlarla değil, onları yönlendiren perde arkası kuruluşlarladır."

Ramo da Amerika'daki benzeri misali pes etmeyecek. Yıkılmaz, Ramo'ya yeni öyküler planlamakta. Sırada "Dazlaklar" isimli bir film var. Filmde Ramo, üzerinde şalvarıyla Almanya'ya gidecek ve bu kez de dazlaklara günlerini gösterecek!

Mesela!

İbrahim Tatlıses'i Fuar'da hayranları fena halde sıkıştırıyorlar. Sahneye her fırlayan Tatlıses'i öpmek peşinde. Geçenlerde yine sahneye çıkıp kendine sarılmak isteyen bir erkek hayranına Tatlıses'in şöyle dediği duyuldu:

"Olmaz gardaş, sen çok şarap içmişsin. Hem de Papaskarası markalı olanından..."

Fahri Beyler bize bir teşekkür ziyaretine gelmişler, minibüslerini binamız önüne çekmişler, habere döktüğümüz emekleri bize bedava köftelerle iade ediyorlardı:

Şaka bir yana, bedava köfteli bu iade-i ziyaret önceleri çok mahçup etti bizleri. Bir iki kibarlık derken, sonuçta köfteleri fena halde kapıştık. Yılmaz Bey'in kulakları çınlasın, köfteler perşembe akşamı stresi namına bir şey bırakmadı **Nokta**'cılarda

Şimdi "rüşvet"ler midemizde tatlı düşler kurmaktayız: İstanbul'un tüm seyyar köftecilerini haber mi yapsak?

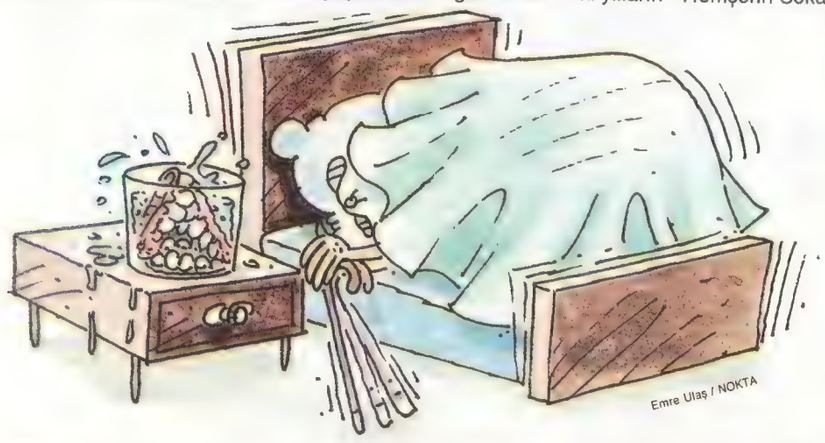

Emre Ulaş / NOKTA

REKLAMCILIK / EROTİZM GÜNDEMDE

Soluk kesen reklamlar

Cinselliğin azalmayan etkinliği reklamcıların ve tüketicinin başını döndürüyor. Artık tüm dünyada kullanılan değil, kullanan vurgulanıyor. Ya da kullanılan erotikleştiriliyor. Türkiye'de de...

"Olmuyor, olmuyor, lütfen!... Erkeğinin cinselliğini gıdıklar gibi, onu uykudan uyandırıyormuşçasına heyecanlı ve kıvrak bir el hareketi, lütfen..." Yönetmen sihirli formülü bulmuştu. İzleyicinin ilgisini doruğa çıkaracak sahneydi bu. Ama 30 kere tekrarlanmasına rağmen istediği sonucu alamıyordu bir türlü. Kadın oyuncunun kadife kumaş üzerinde duygusuzca gezinen parmaklarını yönlendirebilmek için yukardaki sözcüklerden daha uygun bir benzetme bulamamıştı. Son yıllarda tüm dünyaya yeni bir erotizm dalgası yayılıyor. Hem de farklı bir erotizm dalgası. Ne 1960'ların cinsel özgürlüğünden arta kalan yalın bir çıplaklık, ne de 70'lerin iç bayıltıcı, bayağılaşmış kuraklığıyla bezenmiş pornografik bir salgın. İnceden inceye insanın içine işleyen hiçbir rahatsızlık yaratmadan kabul edilen, hatta yaşamı zenginleştirdiği bile ileri sürülen yeni bir erotizm dalgası. Reklamları saran cinsellik çocuk, büyük, kadın, erkek ayrımı yapmaksızın, bütün tüketicileri, yeni bir dünyaya davet ediyor. Türkiye'yi de ister istemez etkileyen bu süreç, reklam filmlerinde ve grafiklerinde etkileyiciliğiyle, yaratıcılığıyla diğer reklam tekniklerine parmak ısırtacak bir başarıyı da beraberinde getiriyor.

Öte yandan bir kuşku, bir paranoya da yaratıyor bu süreç. "Aldatılıyor muyuz?" kuşkusu, ister istemez, "Neden, nasıl kullanılıyor cinsellik?" sorusunu akla getiriyor.

Eros'suz yaşanır mı? "Reklamcılık bir ürünün pazarlaması demektir. Tutundurmak, satışını artırmak için ilk önce dikkat çekmek zorundayız, yoksa mesaj verilemez. Peki en çok ilgi çeken alanlardan biri de cinsellik değil mi?" diyordu reklam metni yazarı Güven Turan. "Sadece reklamcılıkta değil, teolojide bile rastlayabilirsiniz buna. İncil, Adem'le Havva'nın, o güzel, ama yasak meyveleriyle yaşadıkları kısa macerayla başlamıyor mu?" Sözlerine şöyle devam ediyordu Güven Turan, "Belki de biyokimyasal bir olgu bu. İstendiği kadar yasaklansın, baskı altına alınsın onsuz var olamıyoruz zaten. Dolayısıyla reklamcılıkta da ilk başvurulan öğe cinsellik oluyor."

Yıllardır reklam psikolojisiyle ilgilenen Oben Güney Saraçoğlu ise cinselliğin kullanımının bir açlığı doyurmak amacını taşıdığını, ama tatmin edicilik yerine yeni bir tatminsizlik yaratmaktan başka bir işe yaramadığını vurguluyordu. Bu, var olan özlemleri körükleyerek dikkat çekme stratejisinin en iyi örneklerinden biri uzun yol şoförlerine yönelik kampanyalarda görülüyordu. Pirelli lastik reklamlarında art arda kullanılan cinsellik mesajları, ya da Shell Rotella reklamlarında her adımıyla insanın bir yerlerinde patlamalara yol açan o gizemli bacakların sahibi, Güven Turan'a göre basit bir mantıkla kullanılıyordu. Uzun yol şoförleri, eski zamanların gemicileri gibiydiler, "kadınsız" geçen haftalarını süsleyecek bir hayale ihtiyaçları vardı.

Ben de güzelim. Cinselliğin kullanılmasının ikinci nedeni ise tüketicinin, reklam yıldızıyla kendini özdeşleştirmesini sağlamaktı. Turan, "İnsanlar ilk önce kendi tatminlerini düşünürler. Onun için evlerini dekore eder, giyinir, parfüm kullanırlar" diyordu. Öyleki, Vogya da Saks ilanlarında mesele, tüketiciye "Ben de bu çorabı giyersem, benim bacaklarım da bu kadar güzel olur mu?" sorusunu hatırlatabilmek haline gelmişti.

Özellikle çocuklara yönelik ürünlerde, çocuğun doğrudan mesaj vermesi yasak olduğundan reklamda kullanılan yetişkinler aracılığıyla çevresi de hedef alınıyordu. Reklam ve Halkla İlişkiler uzmanı Irmak Tülbentçi, "O mamülü kullanan çocuğun annesi en azından reklamlardaki hanım kadar güzel hissedecektir kendini" diyerek stratejilerden birini özetliyordu. Bunun bir diğer beklenmeyen sonucu da hedef kitlenin ters yüz olmasıydı. Barbi kampanyasında, şehevi fısıltılarla beyinlere kazınan spotlardan etkilenen "masum babalar"ın fabrikanın üretim kapasitesini zorlamaları bunun en güzel örneğiydi.

Artık başka bir simge ya da araca gerek duymadan ürünün kendi erotizmine de başvuruluyordu. BMW'nin ya da Marantz'ın son kampanyaları, tüketiciyle ürün arasında 'adeta' cinsel münasebet kurduracak şekilde tasarlanmıştı. Zaten reklam dünyasında ürünlerin kendi cinsellikleri de vardı. Örneğin, motosiklet tüm vahşi ve saldırgan görünüşüne karşın özgür bir dişiliği simgeliyordu, "belki de üstüne binildiğinden" diyordu Güven Turan. Koltuk da domestik bir dişiliğe sahipti, ama uzmanların gözünde sandalyenin "nedense" kaçınılmaz bir erkekliği vardı...

İç çamaşırından, filme kadar birçok ürünün reklamında cinsellik önde gidiyor

Bilinçötesine giden yol. Her ülkede, her kültürde cinsellik kullanılıyor. Arap ülkelerinde bile... Zeytuni siyah, alabildiğine çekici gözleriyle, elinde tuttuğu kırmızı gonca gülü peçesinin altından öpen bir Arap güzeli... Hiç mi cinsel çağrışım içermiyor bu görüntü? "Her şey bir yana renklerin de bir dili

Afişlerdeki kadınlar müthiş çekici, peki bu ürünleri kullanan Emine Hanım...

vardır'' diyordu Serdar Benli. Gerçekten reklamcılıkta, ambalajın, amblemin, şekillerin, renklerin de kendilerine özgü bir anlamı vardı. Kırmızı-turuncu erotizm, hırçınlık, güç; Mavi sağlık, soğukluk; Yeşil huzur, dinginlik simgeliyordu. Üçgen ambalaj erkekliği, sertliği, yuvarlak ambalaj ise kadınlığı, yumuşaklığı simgeliyordu. Tüm bunlar amblemler için de geçerliydi.

Amerikalı araştırmacı Wilson Bryan Key, EEG testlerinde, cinsel anlama çekilebilen (örneğin ''gelmek'') kelimelerin spotlarda kullanıldığında birey üzerinde korkunç bir tepkiye yolaçtığının tespit edildiğini öne sürüyordu. Evet, reklamların bilinçötesi etkileri de çok büyüktü. Örneğin, film içinde kısa sürelerle (saniyenin yüzde 6'sı) ekrana yansıtılan mesajların bilinçsiz tüketime etkisi çok büyük olmuştu. Bir sinema salonunda yapılan 6 aylık araştırmada Pop Corn satışlarının yüzde 52 arttığı gözlenmişti.

''Bilinçötesinin etkilenmesi boyutunun da katılmasıyla cinselliğin kullanıldığı reklamlara yönelik kuşkular ve engelleme girişimleri de artıyor. Artık, bilinç ötesine yönelik mesajları çözemeyen bir insanın okuma-yazma bilmeyen bir insandan farkı kalmamıştır'' deniyor. Reklamcıların buna verdikleri cevap ise oldukça basit. Metin yazarı Cemal Karman, ''Biz, insana görmek istediği şeyi gösteriyoruz. Kolayca örneklenebilir: Bir kadının öyle bir kesimi gösterilir ki, diz mi, kalça mı, göğüs mü, anlaşılamaz. Bir belirsizlik hissi uyandırılır. Bu gizem izleyicinin tekrar tekrar aygizem izleyicinin tekrar tekrar aynı kareye bakmasına ve hayalinden, kendi arzularına uygun bir şekil üretmesine yolaçar'' diyordu.

Ali BORATAV

Neden erotizm?

Grafiker Serdar Benli tasarımda cinselliğe başvurma nedenlerini beş başlık altında topluyor.

Ürünün zorlaması. Elbise, mayo, iç çamaşırı gibi ürünlerin cinsel objelerden ayırt edilmesi mümkün değil. Vakko, Lee Cooper bunun iyi örnekleri.

Dolaylı kullanım. ''Günün birinde bir erkek size çiçek verirse hiç şaşırmayın. Impuls'dandır'' spotu düşündürücü bir özelliğe sahiptir. Tıpkı bir Whisky reklamında fotoğrafta görülen ''içki içen erkek ve kadın''ın, ''Biraz sonra gevşeyecekler, ve kim bilir neler yapacaklar''ı düşündürmesi gibi.

Cinselliğin çekiciliğiyle özdeşleşme. Örneğin British Airways güzel bir hostesle kendi kalitesini ortaya çıkarmaya çalışır, ya da cinselliğin bir yaşam biçimi içine yedirilmesiyle olabilir, örneğin Marlboro'nun bağımsız ve güçlü kovboyunun ya da Camel'in serüvenci erkeğinin bir parçası olarak.

Cinsel kimliğin ağır basması. Alıcı kitlenin cinsel kimliğine seslenmiliyordur. Örneğin Dunhill çakmakları için bir erkek, ya da Alo deterjanı için bir kadın kullanmak zorunludur.

Uysa da uymasa da! İşte bu kullanım biçimi yanlışlık ve abartmanın ortaya çıktığı yerdir. Güzel, hoş, çekici bir kadını gören bir insanın altında ne yazdığına bakmaması mümkün değil. Ama hafızada kalan cinsel obje olur. Ürün unutulur. Örneğin Fuar kolonyası kampanyası bir ay içinde Müjde Ar'ı, ''Müjde Ar'' yaptı, fabrikayı da batırdı.

"Ahmet Efendi, önce bulaşıklar..."

Kadınlar, erkeklere özgü sayılan iş alanlarını her gün daha fazla ele geçirirlerken, erkekler de gündelikçilik gibi bir kadın işine el attılar. Üstelik ev kadınları da giderek erkekleri tercih etmeye başlıyorlar.

Ocağın üstündeki çay çoktan demlenmiş, kahvaltı eksiksiz hazırlanmıştı. Çocukları uyandırdı, onlar giyinirken kuruyan çamaşırları topladı. Çocukları okul için servislerine bindirirken, bir yandan da yapacağı işleri kafasında planlıyordu. Kahvaltı sofrasını toplamaktan başka akşama ancak bitecek bir dolu işi vardı. Evin bütün pencerelerini açtı. Yer silme leğenini suyla doldurdu. Gömleğinin üst düğmesini açtı, kollarını sıvadı. Güne başlamaya hazırdı artık.

Bütün bu işleri evin beyi gelmeden akşama yetiştirmeye çalışan iki çocuklu bir anne değildi, iki çocuklu anneye yardım eden bir gündelikçi kadın da değildi. İri yapılı, kalın kaşlı, gür bıyıklı bir erkek. İsmail Özdemir'di. Tokat'taki verimsiz topraklarının ürününden beş yıl önce umudunu kesmiş, daha iyi bir yaşamı dişiyle, tırnağıyla kurmak için ''Taşı toprağı altın'' İstanbul'a gelmişti. Önce akrabalarının yardımı ile kapıcılık bulmuş, daha sonra kapıcılıktan bol bol artan boş zamanlarını paraya çevirebilmek için temizlik işlerine başlamıştı. Karı koca çalışan Fırat ailesine sabahın çok erken saatinde geliyor ve günbatımı ile gidiyordu. Evin hanımı çamaşır işini kendi üstüne almıştı ama bunun dışındaki tüm günlük işler İsmail Özdemir'in görevleri arasındaydı. Uzun süredir gündelikçi olarak çalıştığından artık ev işlerini planlamayı, her gün yapılanlarla sık sık yapılanları ve seyrek yapılanları gruplamayı öğrenmişti. İlk zamanlardaki acemiliği artık ustalığa dönüşmüştü. Örneğin cam ve kapıların on günde bir silinmesi yeterliydi, fayans ve lavaboları ise her hafta ovmak gerekiyordu.

Ücretli olarak evlere gündeliğe gitmek sadece İsmail Özdemir'in yaşamına özgü bir uç örnek değildi artık Türkiye'de. Kadınlar taksi şoförlüğü, yöneticilik, bankerlik, barmenlik gibi erkeklere özgü sayılan işlerde sıkça görülmeye başlarken, erkekler de yıllar yılı kadınlara ait sayılan ev temizliği mesleğine giriyorlardı. Üstelik gündelikçi arayan ev kadınların bir kısmı da özellikle erkekleri tercih etmeye başladıklarını söylüyorlardı.

Erkek gündelikçiler feministlere söz bırakmıyor. Gündelikçi arayan hanımların daha çok erkekleri tercih ettiğini söylemelerine paralel olarak ev işine çıkan erkekler de

Halil Öncel günün birinde mutfaktan sahneye transfer olacağına inanıyor

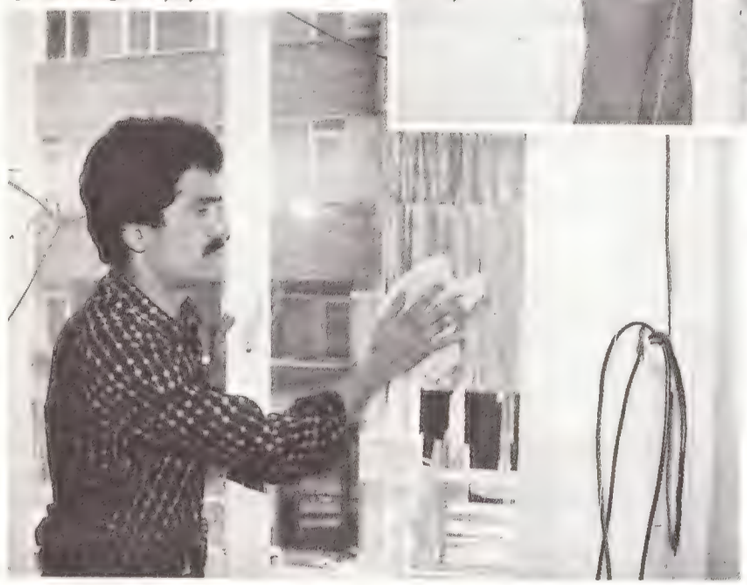

Zeki Aktaş ''kadın işi'' yapmaktan gocunmadığını söylüyor

FOTOĞRAFLAR: ÜMİT KIRDIL / NOKTA

tercih edildiklerini doğruluyorlardı. Amca çocukları İsmail ve Mehmet Özdemir gibi Zeki Aktaş da başlangıçta tek tük çıkan ev işinin son zamanlarda çok arttığını ve özellikle arandıklarını söylüyordu. Zeki Aktaş da Tokat'tan gelmişti dört yıl önce. O da kıraç toprakların İstanbul'a sürüklediği bir Anadolu'luydu. Ve Özdemir'ler gibi, Halil Öncel gibi yaptığı işten utanmadığını, bu işi alçaltıcı bir meslek olarak görmediğini vurgulayarak, şu sözleri ile feministlere diyecek söz bırakmıyordu: "Başından insanın garibine gidiyor ama alışınca yaptığımız işlerin sahiden erkek kuvvetiyle daha kolay yapıldığını görüyoruz. Tek tük de olsa bazen karımı isteyen çıkıyor, o zaman ev işi ağır iş, ben karımdan daha kuvvetliyim daha iyi temizlerim, diyorum ikna oluyorlar."

Mehmet Özdemir : "Erkekler daha güçlü kuvvetli, bu işleri kadınlardan iyi yapıyorlar."

Amca çocukları Özdemir'ler akrabaları aracılığıyla Kurtuluş'ta bir apartmana kapıcı olarak girmişlerdi. Başlangıçta eşleri evin geçimine yardım için gündeliğe gitmeye başlıyor ama henüz çok küçük olan çocuklarının bakımı işi zorlaştırıyordu. Özdemir'ler sonuçta eşleri ile bir anlaşma yapıyorlar, kapıcılık gibi bolca zamanı olan ve pek zorlaması olmayan işi, kalorifer yakılması dışında eşlerine devrediyorlardı. Mehmet Özdemir, "İlk günlerde işe karımla gittim, yerleri nasıl sildiğini camları kapıları nasıl temizlediğini, halıları nasıl yıkadığını öğretti bana" diyordu. Daha sonraları kadınların yönlendirmesine ihtiyaç duymayacak kadar ustalaşıyor ve boynuz kulağı geçtiği için talepler artıyordu.

"Hizmet verirken hizmet görüyoruz." Erkeklerin ev işinde çalışmalarına neredeyse öncülük ettiğini söyleyebileceğimiz Salih Tekin ise yıllardır bu işi yapıyordu. Tekin, meslektaşlarının artmasına, mesleğinin yaygınlaşmasına sevindiğini belirtiyor ve "Daha önceki yıllarda zaman zaman yaptığım işi gizlediğim ve utandığım oldu ama, artık bakıyorum bu iş çok yaygın ve kimsenin garibine gitmiyor. Ben de rahatlıkla söyleyebiliyorum" diyordu. Salih Tekin meslektaşlarının yargılarına yeni bir bakış getirmekten de geri kalmıyordu: "İster çalışan kadın olsun, ister ev kadını olsun, temizlikçi bulması yani bilgili, görgülü temizlikçi bulması öyle kolay iş değil. Bu nedenle hanımlar bizi memnun etmek için gayret gösteriyorlar. Nescafemizi, öğle yemeğimizi, beş çayımızı zamanında hazır ediyorlar. Biz hizmet verirken bir yerde hizmet de görüyoruz."

Salih Tekin'in söylediklerini yıllardır evinde erkek yardımcı çalıştıran Gönül Uygur da doğruluyor ve "Bizler için en önemli olan işi savsaklamayan, dejenere etmeyen, iki de bir mızmızlanıp, belim ağrıyor, başım ağrıyor demeden işini bitiren insan gerekli. Ben işini bir çırpıda yapan yardımcılar olarak erkekleri gördüm ve onları çalıştırmayı çok daha akılcı buluyorum" diyordu.

Evde şuradan şuraya elimi sürmem. İşin garip yanı gündelik ev hizmetleri yaparak para kazanan bu insanların özel yaşamlarında geleneksel aile biçimini titizlikle korumalarıydı. Evde elini "şuradan şuraya sürmeyen" Mehmet Özdemir aynı zamanda karısından, tüm ev hizmetlerini de eksiksiz istiyordu.Temiz bir ev, yıkanmış bulaşıklar, ütülü gömlekler karısının görevleriydi ve zamanında yerine getirilmesi gerekli hizmetlerdi. "Araba kullanmayı bilince şoförün ustalığına daha çok dikkat etmek gibi bir şey bu" diyordu Salih Tekin.

Assolist olarak çalışmak isteyen yardımcı. Gündelikçi olarak çalışan bir erkeğin aylık kazancı ortalama yüz bin lirayı geçiyordu. Buna karşılık artan hayat pahalılığı erkek gündelikçileri de bunaltıyor ve kapıcılık, ev hizmetleri gibi işlerin yanı sıra başka arayışlara sürüklüyordu. Zeki Aktaş ve Özdemir'ler sünnet, nişan, düğün gibi törenlerde davul zurna çalıyorlar, gündüz deterjanla yumuşayan elleri geceleri davul tokmaklarının vuruşlarında sertleşiyordu. Bugüne kadar iki çocuk büyütmüş, dört ev gezmiş ve bu evlerde yatılı olarak ev hizmeti görmüş Salih Tekin'in yirmi yıllık hizmetten sonra seracılığa başlaması örneğinde olduğu gibi, erkek gündelikçiler ilelebet bu meslekte kalmayı düşünmüyorlardı. Nitekim Canan Özbek'in evinde çalışan Halil Öncel'in de gönlünde değişik bir aslan yatıyordu. TRT'nin sanatçı sınavlarına giren Öncel, bir yandan fincanları toplarken, bir yandan da Türkiye'nin bir numaralı türkücüsü olarak şöhret olacağı günleri düşünüyordu. Şimdilik ev hizmetlerinde bulunuyor olması, kendi deyimiyle, "geleceğin kendine güvenen bir sanatçısı" inancını yok edemiyordu●

Geleneksel
inşaat yöntemleri,
toplu konut için bilmecedir, sabrınız varsa, çözün...

Prefabrik'e yönelin,
konut sorununu çözün!

Toplu Konut Kooperatiflerinin-ve üyelerinin!- derdidir; geleneksel inşaat yöntemleriyle nelerin, ne kadar zamanda nasıl ve kaça çözülebileceğinin bitmez tükenmez hesapları ile uğraşmak... fiyat artışlarına, zamlara, kesin hesaplara para yetiştirmek... evlerine kavuşabilecekleri günlerin hayaliyle günleri günlere eklemek...

Bırakın bu dertleri... çözüme yönelin!
Prefabrik'e yönelin.

Gök İnşaat'ı arayın!

Binlerce metrekare prefabrik yapılanma başarısı ile Gök İnşaat'ın sizin ve Kooperatifiniz için neleri, nasıl, ne kadara, ne kadarda yapabileceğini sorun. Gerçek sorunlarınıza, gerçekçi çözümleri konuyu bilenlerden alın.

Herşeyi, her yönüyle öğrenin; Prefabrik ile nitelikli, standart üretimin mükemmel sonuçlarını.. hassas boyut kontrolu ile zevkli, hatasız konut üretimini... dayanıklılık ve dirençte prefabriğin etkileyici rakamlarını...

... ve en önemlisini; prefabrik inşaat, insanların evlerine bir an önce kavuşabilmesinin anahtarıdır... iki ayağı yere basan bu gerçeği öğrenin!

Arayın Gök İnşaat'ı... Bugün... Evinize kavuşmak ile hayalini kurmak arasındaki sınırı bugün aşın..

Gök İnşaat A.Ş., Endüstriyel Yapı İnşaat Teknolojisinin ülkemizdeki başarılı uygulayıcısıdır. Bilecik/Osmaneli'ndeki öngerilimli Boşluklu Eleman Üretim Tesisi, Gök'e konusunda deneyim birikiminin yanısıra teknolojik üstünlük de vermekte, İtalyan Forap sistemi uygulaması, Batı dünyası ile yakın ilişki olanağı sağlamaktadır.

Toplu Konut alanında Gök İnşaat'ın sizin için yapabileceklerini daha detaylı öğrenmek isterseniz, lütfen, Bay Toros Vural'ı arayınız.

İnönü Caddesi, Opera Palas 73/3 80090 Gümüşsuyu İstanbul
Telefon: 144 06 35 149 40 74 145 49 72 Telex: 25226 gotr tr

PREFABRİK BİRLİĞİ

25 YIL

GÖK İNŞAAT VE TİCARET A.Ş.

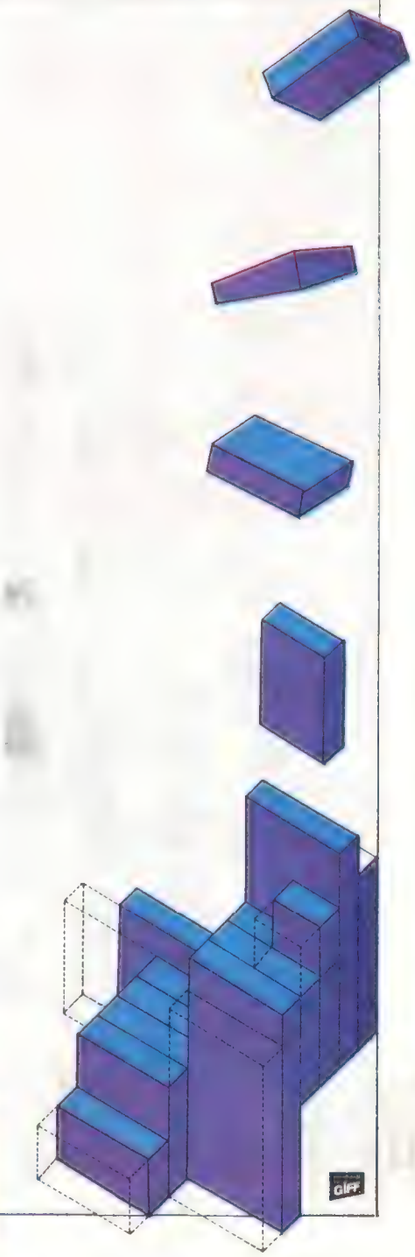

Pasaj değil, çarşı değil, han değil...

100 Ay Vadeyle DERHAL TAPU

KASTEL ALIŞVERİŞ MERKEZİ

"HARBİYE" gerçek bir "GALLERİA"!

Avrupa'daki örnekleri gibi, geniş, ferah, şık, konforlu. Her yer mermer döşeli, banyo ve tuvaletler Avrupa. Soğuk, sıcak hava tertibatlı süper bir alışveriş merkezi bu... Burada alışveriş bir zevk. Burada mağaza sahibi olmak bir şans, bir imtiyaz. Üstelik İstanbul'un en canlı, en seçkin alışveriş merkezi Harbiye'de, Valikonağı Caddesi'nde.

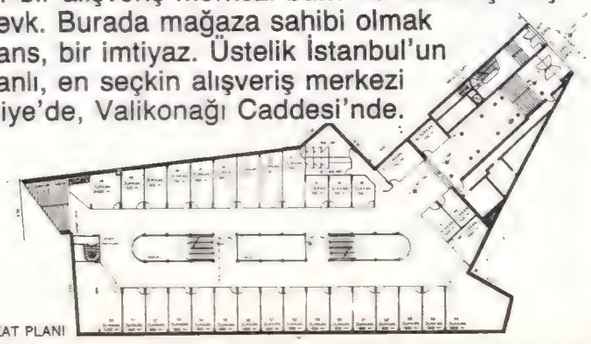

ZEMİN KAT PLANI

Gelin, 3 kata yayılmış 90 mağazadan birini de siz alın.

a.a. KESİTİ

**PEŞİNAT YOK, VADE 100 AY,
TAPU ANINDA! BİR DAHA ELE GEÇMEYECEK
BU MUCİZE FIRSATI KAÇIRMAYIN!**

Önemli Not: Satışlarımız kesindir. Telefonla satış yapılmaz, opsiyon verilmez.
Cumartesi günleri de açığız.

KASTEL İNŞAAT
"Sizler için çalışır."

Altıyol Kuşdili Caddesi, Efes İşhanı Kat: 2, Kadıköy - İSTANBUL
Tel.: 148 85 97 - 146 57 31 - 133 06 51

Boğalar tüm güçlerini boynuzlarında toplamışlar. Artık kimin gücü kime yeterse

TURİZM / YENİ BİR POTANSİYEL

Binboğalar festivali

Rize'nin Çamlıhemşin ilçesinde düzenlenen boğa güreşleri çok sayıda yerli ve yabancı turisti bölgeye çekerken, konaklama, trafik, temizlik gibi çok tanıdık sorunlar bu turizm potansiyeline gölge düşürüyor

Öfkeyle toprağı eşeleyen güçlü boğa sabırsızlıkla rakibini bekliyordu. Az sonra, rengârenk kalabalığın çevrelediği geniş çayırlığın bir köşesinden hemcinsinin böğürtüsü duyulunca, tüm dikkati o tarafa yöneldi. Rakibi mağrur adımlarla yaklaşırken sivri boynuzlarını yere yaklaştırdı. İki boğa arasındaki gerginlik seyircileri de etkilemiş olmalı ki, alanda çıt çıkmıyordu. Ancak boğalar boynuz boynuza güreşmeye başlayınca sayıları binleri bulan seyirciler, az önceki sessizliklerini unutup, avaz avaz, tuttukları boğayı desteklemeye başladılar. Kıran kırana geçen mücadelenin sonunda, boğalardan biri yediği boynuz darbelerine dayanamayıp alanı terk ederken, güreşin galibi muzaffer bir edayla, sahibinin önünde yürüyor ve bir sonraki "pehlivanı" alt edeceğinin hayalini görüyordu kuşkusuz. Sahibi ise birincilik ödülü olan üç yüz bin liranın tabii.

Rize'nin Çamlıhemşin ilçesinde düzenlenen Ayder Festivali kapsamı içindeki boğa güreşleri, yıllardır bir türlü patlatılamayan turizme yeni bir soluk, yeni bir kavram getirmişti: "Boğa turizmi."

Geleneğin pazarlanması. 1984'ten bu yana her yıl 29-30 Ağustos tarihleri arasında düzenlenen ve çok sayıda yerli, yabancı turisti bölgeye çeken Ayder Festivali yüz yıllık bir geleneğin ürünü aslında. Yıllar önce, hayvanlarına ot biçmek için yaylaya çıkan yöre halkı, gecelerini şenlendirmek amacıyla tulum eşliğinde horon tepip türküler "atıyorlardı." Bu arada özenle besledikleri boğaların güreşmesi de yayla eğlencelerinin doruk noktası oluyordu. Geçmişte "hodoc" adı verilen bu eğlenceler bugün festivale dönüşmüş ve yöre halkı için yeni bir ekmek kapısı olup çıkmıştı.

"Nonoş" boğalar! Güreşler birbirinin ardı sıra sürerken, seyirciler boğaların rakiplerini, şaşırmasından korkarak, olup bitenleri hayli uzaktan seyrediyorlardı. Yeni bir mücadele, yeni bir heyecan başlamak üzereydi. "Pehlivanlar" minderde yerlerini almışlar, boynuzlaşmak üzereydiler. Ama ne olduysa o anda oldu ve boğalar toslaşmak yerine birbirlerinin ardı sıra seyirtip koklaşmaya başladılar. Erkek gücünün simgesi sayılan bu hayvanların böylesine bir "zaaf" göstermesi seyirciler arasında bir düş kırıklığı yaratıyor ve "Ne bu rezalet, nonoş mu bunlar?.." türünden homurtular yükselmeye başlıyordu. Sonunda olaya Çamlıhemşin Kaymakamı Hayrettin Altınok elkoyuyor ve boğaları sahadan attırarak festivalin "namusunu" kurtarıyordu.

İşin içyüzü biraz farklıydı tabii. Sapkınlıkla itham edilen boğalar, besiye çekildikleri yirmi gün süresince dost olmuşlar ve öfkelerini bir türlü birbirlerine yöneltememişlerdi. Böylelikle festivalin namusu uğruna kendi namuslarından oluyorlardı ama, belki de hayatlarını kurtarıyorlardı. Çünkü, güreşler genellikle ölümle sonuçlanmasa da, dövüş sırasında ağır yara alan boğalar, İspanya arenalarında ter ve kan döken soydaşları gibi, kesilerek sofraları süslemeye mahkûm ediliyorlardı.

Komple turizm merkezi. Festivalin açılış konuşmasını yapan Kaymakam Hayrettin Altınok, "Artık eskisi gibi, turizm denilince sadece deniz ve plaj akla gelmemektedir" diyordu. "Dağ turizmi dediğimiz kış sporlarının da yapılabildiği tabii güzellikler aranmaktadır. İlçemiz, kış sporlarına elverişli coğrafi yapısıyla, kaplıcasıyla, yeşilin kırk tonunu sergileyen ormanlarıyla 'komple' bir turizm merkezidir." Tüm bu özeliklere bölgenin sıcakkanlı ve oldukça açık fikirli insanları da eklenince, Altınok'un sözleri güçlü bir turizm potansiyelinin varlığını müjdeliyordu. Ama, Türk turizminin patlamasını engelleyen olumsuzluklar, burada da bir yolunu bulup ortaya çıkıyorlardı. Örneğin, festivali izlemek için İstanbul'dan kalkıp gelen Ahmet Erdem konaklama sorununda dert yanıyordu. Gerçekten de Ayder'deki dört otelin bakımsızlığı ve yatak sayısının yetersizliği, yerli ve yabancı çok sayıda turistin kahvelerde ya da arabalarının içinde sabahlamasına neden oluyordu. İsrailli Shmuel Krien ise iki arkadaşıyla birlikte Çamlıhemşin'e gelirken otolarının çamura saplandığını ve yol onarımları yüzünden yaşadıkları sıkıntıları anlatıyorlardı. Tüm zorlukları aşarak festivale gelebilmeyi başaranlar ise başka sürprizlerle karşılaşıyorlardı. El-kol hareketleriyle tuvaletin yerini soran Alman turiste, bir ağacın dibini gösteren yurttaşımız, Türkiye'ye özgü bir geleneğe işaret ederken, seyyar satıcılar, turizm pastasından kendilerine düşen dilimi büyütmenin yollarını arıyorlardı. Bir bardak ayranın dört yüz lira, yarım ekmek içine dönerin bin lira gibi fiyatlara satılması hep bu çabanın ürünleriydi.

Yol onarımları festivale ulaşmayı zorlaştırıyor

Geleneksel çalgı tulum folklorcularla birlikte izleyicileri de coşturuyor

Çamlıhemşinli kızlarla delikanlılar el ele horon tepiyorlar

"A la Turgut" turizm politikasının bir sonucu olarak her ile bir festival furyasından Çamlıhemşin de nasibini almıştı. Üstelik, Bakanlar Kurulu kararıyla turizm merkezi olarak ilan edilmişti. Doğasıyla, boğasıyla, insanıyla ve şimdilik inşaat halinde olan kaplıcasıyla Çamlıhemşin'in küçük bir İspanya olmaması için hiçbir neden yoktu. Ama nedense bir türlü patlayamıyordu şu turizm denen meret.

Hakkı DEVECİ

BASIN / YASAK BELGELER

Tarihe sansür

2000'e Doğru dergisinin Atatürk'ün Kürt sorunu ile ilgili sözlerini yayınlaması nedeniyle toplatılması, kültür hayatımızın temel bir sorununu gündeme getirdi: Geçmişe sansür!

"Bakın size bir örnek vereyim; ben 1940 yılında Adana'da Emek Partisi'nde çalışırken Ramazanoğlu Kütüphanesi'ne ikide bir Kürtlüğe, tarikatlara ait kitapların yok edilmesi emri gelirdi. Başka bir örnek de, 1936 yılında yapılan Umum Müfettişler toplantısının zabıtlarının yaktırılmasıdır. Bu toplantıda Anadolu köylerinin hali, Kürtçülük ve komünizm tartışılmıştı."

Türk solunun tanınmış araştırmacılarından Rasih Nuri İleri, "tarihe sansür" ile ilgili örneklerini şöyle sürdürüyordu: "Bu alandaki yasaklamalar açısından en korkunç dönem ise 12 Eylül dönemidir. 12 Eylül'de, Birinci, İkinci ve Üçüncü dönem Meclis zabıtlarını ortadan kaldırmaya kalkışılmıştır."

Geçtiğimiz hafta, 2000'e Doğru dergisinin yayını ile ortaya çıkan, Atatürk'ün Kürt sorunu ile ilgili sözlerinin Türk Tarih Kurumu tarafından sansür edilmesi olayı, tarihçilerimizin uzun zamandır yakındıkları önemli bir sorunu bir kez daha gündeme getiriyordu: Geçmişin gizlenmesi ve tahrifatı... Bugün, daha yaşanırken, türlü yollarla sansüre uğruyordu zaten. Devlet sansürü, toplumsal sansür, otosansür, hayatın her alanında ve her dakikasında; düşünürken, konuşurken ve davranırken hükmünü sürdürmekteydi. Bu elbette bir çağdışılıktı. "Ama bir de, zaten sansürlü yaşanan bu hayatın tarih olduktan sonra geriye dönülerek her kez daha sansür edilmesi var ki, bu daha anlaşılmaz" diyordu tarihçiler.

Ziya Gökalp de nasibini aldı

Atatürk'ün Kürtlerle ilgili sözlerinin yer aldığı derginin toplatılması, "Tarihe sansür mü?" sorusunu da beraberinde getirdi

Bugün Türkiye'de araştırma yapan tarihçi için 1914'ten sonra tam anlamıyla karanlık bir dönemdi. Çünkü, devlet arşivleri bu tarihten sonrası ile ilgili belgeleri kesinlikle vermiyordu. Tarık Zafer Tunaya'ya göre, Başbakanlık arşivinde 100 milyona yakın belge vardı. Bunun ancak 5 milyonu kullanıma açıktı. Tunaya, tarih üzerine kara örtünün aralanmak bir yana, yıllar geçtikçe daha da sıkı örtüldüğünü belirtiyor ve şöyle diyor: "Bugün, on yıl önce incelediğim belgelerin künyesini bile vermiyorlar. Eğer bu arşivler bir gün açılırsa, Türkiye'de pek çok şeyin değişebileceğine kani olabilirsiniz."

Neler değişebilir? Devletin, tarihle ilgili sansür uygulamalarının başında, Atatürk'le ilgili sansür geliyordu.

Bu sansürün sonucu olarak, Atatürk'ün 100. doğum yıldönümü ile geçmiş ve hâlâ Toplu Eserleri oluşturulmamıştı. Şerafettin Turan, 1981'de, Kültür Bakanlığı Müsteşarı olarak bu görevi üstlenmiş, fakat "çeşitli nedenlerle" gerçekleştirememişti. Atatürk'le ilgili belgelerin çoğu Anıtkabir, Cumhurbaşkanlığı ve ordu arşivlerinde bulunuyor ve Baskın Oran'ın deyişiyle, "Hükümet, Atatürk konusunda işine geleni, işine geldiği kadar yayınlıyor"du. Oran'a göre, Atatürk'ün Kürtlerle ilgili söylediği birçok söz, o zamanın Kürt ileri gelenlerine yazdığı övücü sözlerle dolu mektuplar mevcuttu. "Bunların yasaklanması son derece garip, çünkü bunlar Atatürk'ün değerini falan alçaltmaz" diyordu Oran.

Türk büyüklerine hassas konularda uygulanan sansür, Atatürk'le de sınırlı kalmamış, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin gibi isimler de, ölümlerinden yıllarca sonra sansürden paylarını almışlardı. Kültür Bakanlığı, 1976 yılında, Ziya Gökalp'in 100. doğum yıldönümü dolayısıyla, bir Ziya Gökalp külliyatı yayınlamaya başlamış, ama nedense, 9 kitaplık dizinin 6. kitabını atlamıştı. Tarihçi Zafer Toprak, kitabın neden yayınlanmadığını merak edip ünlü düşünürün Yeni Mecmua'da çıkan Arapça makalesini taradığında yine "Kürt ve Kürdistan" konuları ile karşılaşmıştı. Gökalp, Kültür Bakanlığı tarafından sansür edilen makalesinde, "Sultan Selim'in Kürdistan'ı... fethettiği zaman, buradaki beylere yurdluk namiyle birtakım imtiyazlar verdiği...'nden söz ediyordu.

Ömer Seyfettin ise Türk Kültür Yayını'nın kurbanı oluyordu. Yazarın, "Tarhan" takma adıyla yazdığı "Milli Tecrübelerden Çıkarılmış Amelî Siyaset" başlıklı broşürünü 1977 yılında "Türklük Ülküsü" adıyla yeniden basan yayınevi orijinal metindeki bütün Kürt ve Kürtçülük bölümlerini çıkarıyor, çıkartmaların fark edilmemesi için de gereken "düzeltmeleri" sektirmeden yapıyordu.

Tahrifat, kimi zaman da çıkarma değil, "katkı" şeklinde ortaya çıkmaktaydı. Su Yayınları, Ömer Seyfettin'in "Turan Devleti" adlı broşürüne, öyle geniş "katkı"da bulunmuştu ki, orijinali 30 sayfa olan broşür 64 sayfaya çıkıvermişti. Su Yayınları'nın Ömer Seyfettin'e eklediği son bölüm şu cümlelerle sona eriyordu: "Bugün de dünyanın çatısı olan TURAN'ın başına iki kızıl dev sömürgeci olarak çökmüş bulunmaktadır..." Eklemeyi yapanlar, Seyfettin'in broşürü yazdığı 1914 tarihinde dünyada "kızıl dev"lerin daha boy göstermediğini unutmuşlardı anlaşılan...

Yakın tarihimizde, üstünde birçok soru işareti olan ve "henüz tarihi yazılmamış olan birçok dönem, birçok olay var" diyordu tarihçiler. Örneğin, iç ayaklanmalar tarihi henüz bilinmiyordu. Genelkurmay,

Ömer Seyfettin de sansür kurbanı...

İşte çarpıcı bir sansür örneği: Kupürde görülen, "Türk Kültür Yayını" 1977 basımı "Türklük Ülküsü" kitabının 51. sayfası. *Yazarın "Tarhan" takma adıyla yazdığı Milli Tecrübelerden Çıkarılmış Amelî Siyaset broşüründe yer alan ve aşağıda koyu renkli harflerle yayınladığımız cümleleri "Türklük Ülküsü" adıyla yapılan baskıda çıkarılmış...*

Ömer Seyfettin'in takma adla yazdığı kitaptaki Kürtlerle ilgili cümleler, 1977'de kitabı yeniden yayımlayan kitabevi tarafından çıkarılmış (solda)

Türklerin tealîsi Arapların tealisi demek olduğunu bilen birçok Araplar vardır ki, bugün bir Türk'ten ziyade Türkçüdürler. Türkler milli inkişafa mazhar olurlarsa eskisi gibi yine kuvvetlenecekler, bütün İslamların başına geçebileceklerdir.

Kürtlere gelince, bu unsur az olduğundan Türkler'den ayrılığı şimdiye kadar aklına bile getirmemiştir. Bulunduğu muhit itibariyle Türklerden ayrılırsa Ermenilere yahut Ruslara karışmaları icabeder ki, böyle bir fikir onlarca en büyük bir hıyanet, en şenî' bir cinayettir.

Türkiye'nin varlığıyla samimi olarak Türk, Arap ve **Kürt** unsurlarının alakası vardır. **Başta** Türkler **olmak üzere bu unsurların** mefkûrelerinde büyük farklar yoktur. Dilden sonra en mühim ictimaî **bağ** dindir. Din müessesesi bu **üç** unsuru ayrılmaz bir tarzda bağlamıştır. Azlığı teşkil eden Rumların, Ermenilerin millî mefkûreleri de gizli değildir.

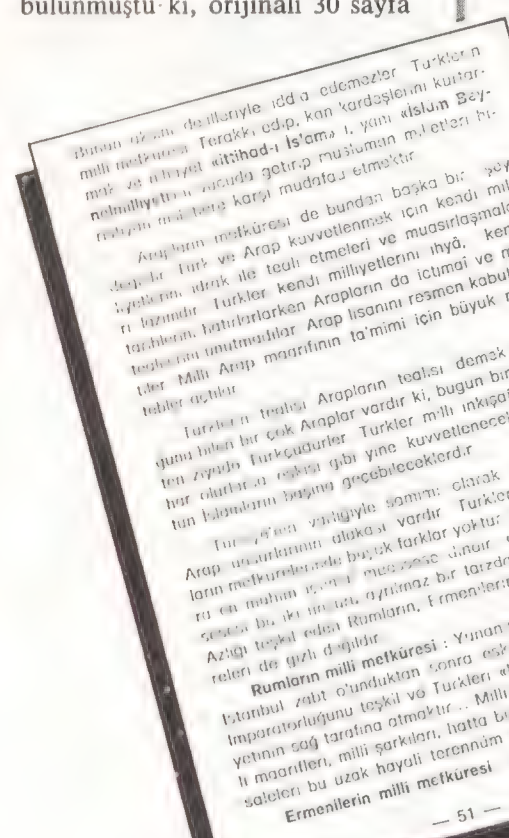

[illegible] deilleriyle iddia edemezler. Türklerin milli mefkûresi Terakki edip, kan kardeşlerini kurtarmak ve [illegible] «ittihad-ı İslam»ı, yani «İslam Bey-[illegible] vücuda getirip müslüman milletleri [illegible] karşı müdafaa etmektir.

Arapların mefkûresi de bundan başka bir şey [illegible] Türk ve Arap kuvvetlenmek için kendi mil-[illegible] idrak ile tealî etmeleri ve muasırlaşmaları lazımdır. Türkler kendi milliyetlerini ihyâ, kendi tarihlerini hatırlarken Arapların da ictimaî ve milli [illegible] unutmadılar. Arap lisanını resmen kabul ettiler. Milli Arap maarifinin ta'mimi için büyük mektebler açtılar.

Türklerin tealîsi Arapların tealisi demek olduğunu bilen bir çok Araplar vardır ki, bugün bir Türk'ten ziyade Türkçüdürler. Türkler milli inkişafa mazhar olurlarsa eskisi gibi yine kuvvetlenecekler, bütün İslamların başına geçebileceklerdir.

[illegible] varlığıyla samimi olarak Türk [illegible] Arap unsurlarının alakası vardır. Türkler ve Araplarin mefkûrelerinde büyük farklar yoktur. Dilden sonra en mühim [illegible] müessese dindir. «Din» müessesesi bu iki unsuru ayrılmaz bir tarzda bağlamıştır. Azlığı teşkil eden Rumların, Ermenilerin milli mefkûreleri de gizli değildir.

Rumların milli mefkûresi : Yunanistan tarafından İstanbul zabt olunduktan sonra eski Büyük Bizans İmparatorluğunu teşkil ve Türkleri «Kızılırmak» nihayetinin sağ tarafına atmaktır... Milli edebiyatları, milli maarifleri, milli şarkıları, hatta bütün gazeteleri, risaleleri bu uzak hayali terennüm eder.

Ermenilerin milli mefkûresi : Adetçe azlığı [illegible]

— 51 —

bu konuda iki ciltlik bir kitap hazırlamış, birinci cildini yayınlamış fakat ikinci cildi yayınladıktan hemen sonra toplamıştı. Yine yakın dönemde, 1. Dünya Savaşı tarihi de daha yazılmamıştı. Zafer Toprak, bu dönemle ilgili olarak şunları söylüyordu: "Resmi tarihimizde, Milli Mücadele'de ittihatçıların katkısı gözardı edilmiştir. Milli Kurtuluş Savaşı hep 19 Mayıs 1919'dan başlatılır. Oysa, İttihatçılar 1918'den itibaren Anadolu'da örgütlenmeye başlamıştı. Ayrıca bence geçmişe bakarken pagan bir milliyetçilik oluşturuyoruz. 2. Meşrutiyet'te, modern İslamcı hareketin büyük katkısı olduğunu göremiyoruz." Toprak'a göre, 1927'ye kadar süren muhalefet hareketleri Terakkiperver Fırka olayı, 1939'a kadar süren iç ayaklanmalar tarihimizin en bilinmeyen noktalarıydı. "Mesela İzmir Suikastı'nda bir hesaplaşma var.İstiklal Mahkemeleri'nin gerisindeki hesaplaşma, onu bilmiyoruz" diyordu. Tarihçi Şükrü Hanioğlu ise bir başka esrarengiz noktaya işaret ediyordu: "Dahiliye arşivinde çok önemli bilgiler içeren nezaret ve zaptiye vesikaları açık değil. Elimizde örneğin 100 Jöntürk'ün tutuklandığına dair bir bilgi var. Fakat bunların sorguları ile ilgili vesikalara erişemiyoruz." Açıklanmadan kalan bir başka olay da, 1924'te kurulan Türk Kadınlar Birliği'nin 1935'te İstanbul'da toplanan Uluslararası Kadınlar Kongresi'nin toplanmasından hemen iki hafta sonra apartopar kapatılmasıydı. Asıl neden hiçbir zaman açıklanmadığından yıllardan beri muhtelif rivayetler dolaşıp duruyordu.

Rasih Nuri İleri ise, yetkililerin kendi ellerindeki belgeleri gizlemekle kalmayıp, halkın elindeki belgeleri de buldukları zaman imha etmelerinden yakınıyor ve şu örneği veriyordu: "Ben, Celal Nuri Bey'in 1919 yılında 'İleri' ve 1925'te 'Ati' gazete koleksiyonlarını İstanbul Üniversitesi'ne verdim. Yıllar sonra amcamın çıkardığı gazeteleri görmek istedim, fişte bile bulamadım. Ayrıca, Osmanlı sansürünün kontrol ettiği ve suçsuz bulduğu 'Kurtuluş' dergisini yayınladığım için 1976 yılında yargılandım. Bugün, Arif Oruç Bey'in 1930'da yayınladığı 'Yarın' gazetesini hiçbir kütüphanede bulamazsınız, ama Bulgaristan'da bulabilirsiniz."

Batı ne demiş? Devlet arşivlerinin araştırmacılara ve halka kapalı oluşu, tarihçilerimizin ister istemez Batı kaynaklarını kullanmalarına neden oluyordu. Birçok tarihçi, Batı kaynaklarını kullanmanın, Batılı bakış açısının etkisinde kalmak şeklinde bir sonuca yol açtığını kabul ediyordu. Orhan Koloğlu'na göre, bunun en tipik örneği, Abdülhamit'in "panislamcılığı konusundaki iddiaydı." Bu, sadece Batı'nın iddiasıdır. Bana bir tek örnek gösterin ki, Abdülhamit panislamcılık yapmakla insan görevlendirilmiş olsun. Bir tek belge yoktur" diyordu Koloğlu. Aynı şekilde, bazı tarihçiler, Osmanlı devlet erkânının ve ulemanın matbaaya ve Batı bilimine karşı olduğu şeklindeki iddiaların da tamamen gerçekdışı olduğunu söylüyorlardı. Orhan Koloğlu "Osmanlı devlet erkânı, matbaayı geciktirdiği, 2. Beyazıt'ın kitap basımını yasaklamak için fetva verdiği iddia edilir. Bunların hepsi yanlıştır. Tersine o dönemde basılı Türkçe-Arapça kitapların içine bu kitapların satışı engellenmesin diye sultanın fetvası konulmuştur" diyordu.

Yalnızca bizde mi? Araştırmacılar, " tarihe sansür" uygulamasının yalnızca bize özgü bir olay olmadığını, örneğin Amerika'nın hâlâ Vietnam, Fransa'nın Cezayir, İngiltere'nin Filistin dosyalarını açmadıklarını söylüyorlardı. Ama Batı'da, bazı "zaman aşınımı" kuralları vardı. Kimi belgeler 10, kimileri 25 ya da 50 yıl gizli kalıyor, süre dolunca yayınlanıyordu. Bizde Türkiye tarihinin 1914'ten sonrasını araştırmayı yasaklayan uygulama ise şimdilik süresizdi! Gerçekler araştırılamadığı, tarih, farklı gözlerden ve farklı perspektiflerden tekrar ve tekrar yazılamadığı zaman ise, gerçeklerin yerini rivayetler, spekülasyonlar alıyordu. Tarihciler, geçmişimizin üstüne kapanan bu sır perdesinin aralanmasının, açık topluma geçişte önemli bir aşama olacağı konusunda birleşiyorlardı.

Gülay GÖKTÜRK-Ayşe ÖZBERKİ

"Savcılığa teşekkür borçluyuz!"

35. sayısında Atatürk'ün Kürt sorunu konusundaki sözlerini belgelerle yayınladığı için toplatılan* 2000'e Doğru *dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Fatma Yazıcı derginin toplatılma olayını ve yankılarını* Nokta'*ya anlattı.

Cumartesi günü saat 15.00 sularında, derginin basıldığı Hür Ofset'e bir polis gelip dergi istemiş. Oysa kanunen böyle bir hakkı yoktur. Kanuna göre derginin basılmış kabul edilebilmesi için baskının bitip dağıtıma hazır hale gelmiş olması gerekiyor. Hür Ofset'in yetkilisi polise bunları hatırlatıp dergi vermeyi reddetmiş. Bunun üzerine polis bir müddet sonra bu kez elinde savcılıktan bir yazıyla gelmiş ve iki tane dergi alıp Gayrettepe'ye götürmüş. Bu sırada DGM Savcı Yardımcısı Cemalettin Çelik de makamında beklemeyip aceleyle Gayrettepe'ye gitmiş ve derginin gelmesini beklemiş. Akşam saat 18.00'de dergiye dağıtılmadan el koyma kararı çıkmış. Böylece 1983 yılında Basın Kanunu'nun birinci maddesine yapılan ek madde de Türkiye'de ilk defa uygulanmış oldu. Daha sonra bu karar mahkeme tarafından da onaylandı ve derginin toplatılmasına karar verildi. Aynı işlemi toplatılan sayının yerine çıkarttığımız fevkalede sayıda da tekrarladılar. Ancak bu kez toplatılma kararı çıkmadı. Toplatılan sayıda savcılık kararı tebliğ edene kadar binlerce dergi satıldı. Şu anda bazı yerlerde derginin fiyatı 30-50 bin arasında değişiyor. Ayrıca bu tanıtımımız açısından da son derece yararlı oldu. Savcılığa teşekkür borçluyuz.

ÇOCUKLARINIZA
Yepyeni bir program...!
Başka 35.000 -TL
* Çocuğunuz KOLEJLERE giremedi ise üzülmeyin
* 9-15 yaş grubuna KOLEJ seviyesinde İngilizce
* TÜMÜ İNGİLİZ ÖĞRETMENLER
* DEVRE: 3 EKİM
"Türkiye'deki tek..."
ENGLISH FAST
MEDİDİYEKÖY
2. Taşocak Cad. Maya Sok. No: 1
Tel: 172 71 82 • 172 71 83
KADIKÖY
Altıyol Yoğurtçu Şükrü Sok. No: 29
Tel: 338 91 00 • 345 14 40
ANKARA
Yüksel Caddesi No: 19 Kızılay
Tel: 125 44 42 • 118 25 45
İZMİR
Cumhuriyet Bulvarı No: 46/A Gümrük
Tel: 14 77 93 • 25 61 37
TURİSTİK

"Bu film bir sayıklamadır"

Ali Özgentürk'ün Tokyo'da kazandığı 250 bin dolarlık ödülle gerçekleştirdiği Su da Yanar'ın 2,5 yıllık serüveninin öyküsü.

"Ödülün maddi cephesi pek parlak değildi. İstediğimiz teknik kaliteyi gerçekleştiremedik. Bu arada Türkiye'de dolarla film çeken biri olarak tanındığımız için, herkes normalden farklı bir fiyat istedi. Buna bizim parayı iyi organize edememiz de eklenebilir. Sonuç olarak 'Su da Yanar' hayatımın en eziyetli filmi oldu." Ali Özgentürk I. Tokyo Film Festivali'nde At filmiyle kazandığı 250 bin dolarlık ödülle gerçekleştirdiği Su da Yanar için bunları söylüyordu. Yönetmenin bu sözleri, 2,5 yıllık bir serüven sonunda ortaya çıkan, 25 Eylül'de 2. Tokyo Film Festivali'nin açılışında gösterilecek, Ekim ayı başından itibaren de sinemalarımızda vizyona girecek filmi daha da ilginç kılıyordu.

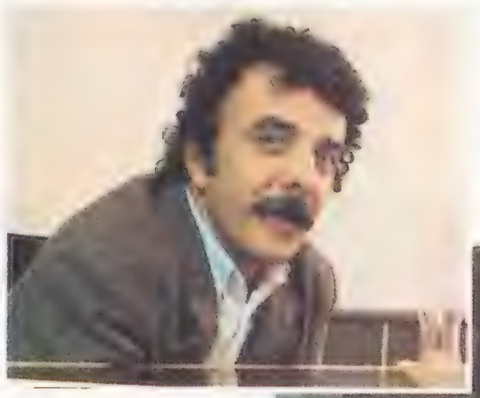

Neşesiz mangır. Yönetmen Ali Özgentürk'ü "bir ara filmi bırakıp kaçma noktasına" getiren başlıca iki sorundu. İlki 250 bin dolarlık ödülün çok geç ve güç gelmesiydi. Para, ödülün kazanılmasından ancak bir yıl sonra, o da Dışişleri Bakanlığı'nın, Adnan Kahveci'nin, Japon Büyükelçiliği'nin ve Tokyo'daki Türk Büyükelçiliği'nin devreye girmesiyle İstanbul'a ulaşıyordu. Bu arada paranın ilk geleceği bildirilen tarihe göre kurulan 45 kişilik ekip, sürekli ertelemeler sonucu gergin bir bekleyiş sürecine giriyorlardı. İkinci yönü ise yönetmenin kendi içinde yaşadıkları oluşturuyordu: İstediği filmi çekememe, yerine ne çekeceğinin arayışı ve dıştan gelen baskılar, yasaklar. Özgentürk, ilk aşamada başrolünde ünlü İtalyan oyuncu Gian Maria Volonte'nin oynayacağı, Nâzım Hikmet'in son yıllarını anlatan bir proje üzerinde duruyordu. Ne var ki tamamı yurtdışında çekilecek böyle bir filmin 250 bin dolara çıkması mümkün değildi. Bunun üzerine yönetmen, Fransız bir ortak yapımcı buluyor, ancak filmin bütün haklarına tek başına sahip olmak isteyen Japonlar fazladan para vermedikleri gibi, bir başka ortak yapımcı fikrine de yanaşmıyorlar ve proje suya düşüyordu. Üstelik işin tuhaf yanı, Özgentürk'e yolladıkları bir mektupta "Gian Maria Volonte'nin solcu olduğunu ve neden onunla çalışmak istediğini"de soruyorlardı.

Özgentürk 4. uzun metrajlı filmini 2,5 yıllık bir süreden sonra nihayet gerçekleştirdi (üstte); Su da Yanar'da bir yabancı oyuncu da var. Fransız kadın artist Nathalie Duverne, filmde Tarık Akan'la rol paylaşıyor. Ancak rolü, Duverne'nin ne kıratta bir oyuncu olduğunu anlamak için yetersiz (sağda)

Motor dedikten sonra. Sonunda beklenen para gelmiş ve İstanbul, Çanakkale, Erzurum ve İzmir'de yürütülen iki aylık çekim çalışmalarıyla film tamamlanmıştı. Banyo işlemleri İstanbul'da yapıldıktan sonra ses, montaj, mixaj ve kopya basımı için Berlin'e gidilmiş, ancak burada paralar suyunu çekince ek para bulunup film tamamlanmıştı. Ama maliyet de 300 bin dolara doğru tırmanmıştı. Bu ek paranın bir kısmı yönetmenin cebinden çıkarken,bir kısmını da işe para koymayan, ancak filmin Almanya dağıtım hakkını alan anlaşmalı Alman yapımcı veriyordu. Şüphesiz bunlar işin teknik ve mali portesiydi. Peki, bunca çabanın sonunda selüloide kaydedilen neydi? Özgentürk, şairin filmini gerçekleştiremeyince bir arayış sürecine girmiş ve sonunda bu sürecin filmini yapmaya karar vermişti.

Başrolünde Tarık Akan'ın oynadığı Su da Yanar, neyin filmini çekeceğini bilemeyen, çekmek istediği filme ise izin verilmeyen bir yönetmenin yaşamından belli bir kesit getiriyor. Özgentürk'ün "bir Türk aydını" dediği yönetmen, sürekli aklında yaptığı görüntü yolculuklarıyla neyin filmini çekmesi gerektiğini araştırıyor. Bunlar somut yaşamdaki görüntüler ya da, fantastik simgeci sahneler olarak geliyor beyazperdeye. Ancak hepsinde de Türkiye'nin yakın geçmişine ve bugününe göndermeler yer alıyor. Bu arada yönetmenin özel yaşamı da bir sorunlar yumağı olarak beliriyor. Sinemamızın yeni kadın oyuncularından Şahika Tekand yönetmenin karısını, Fransız oyuncu Nathalie Duverne ise yabancı bir ülkeden gelme sevgiliyi canlandırıyorlar. Yönetmen bu iki kadına da âşık. Ancak ikisiyle de ilişkisi pek parlak değil. Ve bu durumu düzeltmek için de bir çaba göstermiyor. Hep Nâzım'ın "Bir gönülde iki sevda olmaz, yalan olabilir" dizelerini öne sürüyor. Ben-merkezci bir tavırla, sorunları olduğunu, filmini engellediğini, oysa bu filmi mutlaka çekmesi gerektiğini, kendisine anlayış göstermelerini istiyor. Köyüne, eski dostluklara kaçıyor. Ama kısa sürede bunun da tutunacak bir dal olmadığını görüyor. Ve bütün bu süreci anlatan filmi çekiyor sonunda.

Özgentürk'ün "Hayatımın en eziyetli filmi" dediği Su da Yanar'ın setinden bir sahne

Ali Özgentürk'ün dediği gibi "daha çok serpiştirilmiş yaşam parçalarından bir yumak" olarak düşünülmüş film. "Parçalar yerli yerine konduğunda, bütünün ortaya çıktığı bir puzzle gibi", planlanmış. Bu çabasıyla "Su da Yanar" Fellini'nin "8,5"unu çağrıştırıyor. Öznel bir bakışın filmi gibi. Özgentürk ise böyle düşünmüyor: "Bu yalnızca bir Türk yönetmenin bireysel hesaplaşması değil, aynı zamanda bir kuşağın toplumsal hesaplaşması."

"Kaçınılmaz fark." Özgentürk'e göre, "Su da Yanar", her ne kadar "8,5" filmini çağrıştırıyorsa da, bu salt görünüşte böyle. Çünkü sonuçta iki ayrı ülke yönetmeninin, iki ayrı ülke ve ulusun nabzı söz konusu. Özgentürk şöyle devam ediyor: "Türkiyeli bir yönetmenin filmi yaratıcılık, aydın olma, ülke, çatışma, iletişim, iletişimsizlik çerçevesinde olabilir. Bu hiçbir zaman 8,5'un çerçevesi değildir. Çünkü o İtalyan bir yönetmene ait. 8,5'da yönetmenin sorunu ne baskıydı, ne şu ne bu. O sadece yaratma sorununun en naif haliydi. Tabii ki aşk vardı. Ama bu da yaratma sorununun bir parçası olarak bulunuyordu. Bizde, bu topraklarda yaşamanın Doğulu olmanın ve her şeyin madde halinde olmasının getirdiği başka şeyler var. "Su da Yanar'ın nasıl tanımlanabileceğine ilişkin bir sorumuzu ise "Bu bir sayıklama filmidir" diye yanıtlıyor Özgentürk.

"Su da Yanar", Ömer Kavur'un "Gece Yolculuğu" filmi ile birlikte Türk sinemasında yönetmenin kamerayı kendine yönelttiği ilk iki yapıttan biri. Ve salt bu özelliği bile, Su da Yanar'ı görülmesi gereken bir film kılıyor●

İstek ve umut yetecek mi?

Yayıncılığımız bildik sorunlarla yeni bir sezona daha girerken Dönemli Yayıncılık, sekiz ayrı dizide çıkartacağı kitaplarla bestseller'den, edebiyata; felsefeden, araştırmaya geniş bir yelpazeyi hedefliyor.

"Belli bir siyasi tavır doğrultusunda davranmaktan öte, düzeyi yüksek tutmayı amaçlıyoruz. Plansız programsız, bölük pörçük bir yayıncılığa karşıyız." Eylül ayından itibaren kitap yayınlamaya da başlayacak olan Dönemli Yayıncılık'ın diziler sorumlusu Berran Gelgün amaçlarını böyle özetliyordu.

Söz konusu kitap olunca, satışların sürekli azaldığı Türkiye'de, giderek kitap basacak kâğıdın da karaborsaya düşmesi sonucu ciddi bir kriz yaşanıyordu. Özellikle de Türkiye'deki kitap basımının önemli bir bölümünü gerçekleştiren küçük yayınevleri, içinden çıkılması güç bir girdaba yuvarlanıyorlar ve bu yıl yayınlanacak kitap sayısının düşeceğini savunanların sayısı giderek artıyordu. Böylesi kara bir fonda, geçtiğimiz yıl kurulan ve çıkardıkları dergilerle adını duyuran Dönemli Yayıncılık'ın, sekiz ayrı diziyle start alacağını açıklaması ise kitapseverler için sevindirici bir gelişmeydi.

Berran Gelgün "Amacımız yüksek düzey"

ÜMİT KIRDAL / NOKTA

Dizilerin sorumlusu Gelgün **Nokta**'ya, bu sekiz dizinin konu başlıklarını şöyle sıralıyordu "Popüler", "Gergedan", "Modern Edebiyat-Sanat", "Modern Dünya Düşünce-Araştırma", "Sanat", "Modern Türkiye-Araştırma", "Doğu-Batı Klasikleri" ve "Temel Kitaplar." Gelgün'ün verdiği bilgiye göre Popüler Dizi'den ocak ayına kadar yayınlanması kesinleşen kitaplar Alman Milli Takımı'nın eski kalecisi Toni Schumacher'in büyük yankı yaratan ve kariyerini sora erdiren anıları, En Alttakiler çalışmasıyla tanıdığımız Günter Wallraff'ın birkaç kitabından yapılan bir derleme, Fidel Castro'nun biyografisi ve İlhan Berk'in yıllar önce yayınlanan Şifalı Otlar adlı çalışmalarıydı. Ayrıca bunlar kadar garanti olmamakla birlikte İtalyan kadın gazetecisi Oriana Fallaci'nin ünlü birçok kişiye "kan kusturduğu" röportajlarının toplamı olan bir kitap da ocak ayına kadar yetiştirilmeye çalışılıyordu.

Gergedan dergisiyle büyük ölçüde paralel yayın yapması düşünülen Gergedan dizisinde ise, yıllardır dil bilmeyenler için bir hayalet isim olarak efsaneleşen siyasal felsefe ekolü Frankfurt Okulu'nun önemli temsilcisi Theodor Adorno'nun denemeleri baş sırada yer alıyordu. Adorno'nun denemelerinin yanı sıra, değişen dünyayla birlikte Marksist kuramı yeniden değerlendirmek için yola çıkan; kuramın itibarını korumak için, onun yeniden kurgulanmasını gerekli gören Frankfurt Okulu Tarihi üzerine, Martin Jay'in aynı adlı araştırması ile okulun temsilcilerinden Walter Benjamin'in denemeleri de sırada bekliyordu. Dizinin diğer kitapları Thomas Mann'ın denemeleri ile İrlandalı yazar Samuel Beckett'in bütün yapıtlarıydı.

Modern Edebiyat Sanat dizisinde ilk planda Şiir Erkök'ün Uyuyamamak adlı öykü kitabıyla, Bertolt Brecht'in güncesi yayınlanacaktı. Daha sonra ise Selim İleri'nin bir çalışmasıyla, Max Frisch'in en başarılı yapıtı olarak bilinen Stiller'in yetiştirilmesine çalışılıyordu. Sanat Dizisi'nde şimdilik belli olan tek isim, Enis Batur'un derlediği "Resim Sanatında Kedi" ydi. Diğer dizilerde ise ocak ayına kadar kesin bir program yoktu .

Uzun vadeli bir planlamaya dayanmayan yayıncılığımızda, böylece az sayıdaki iddialı ve kapsamlı yayıncılara bir yenisi daha ekleniyordu. Bu anlayışın tavizsiz sürmesi ve yaygınlaşması ise kitapseverlerin en büyük dileğiydi. Okuyucunun bu kitaplarla buluşmasına karşılıklı istek ve umutlar yetecek miydi? Şüphesiz çoğu çeviri olan kitapların Türkçeleştirme konusunda tutturacakları düzey de merak konusuydu●

Toni Schumacher

"Aslanlara yemiz"

1986'da yılın futbolcusuydu ama bu yıl Alman Futbol Federasyonu Başkanı Neuberger ve Alman futbol dünyasının etkili ve yetkili öteki kişilerince "ülkeyi terk etmesi" isteniyordu. Ne yapmıştı 1982 Dünya Kupası'nın yıldızı, Alman Milli Takımı'nın kalecisi Schumacher? "Milli takım kampı değil, alkolikler, kumarbazlar kampıydı." "Maradona ve Platini bizde oynayamaz. Onlar bizden klas ama bizim futbolumuzda da azim ve kazanma hırsı var." Bunlar Toni Schumacher'in olay yaratan kitabı "Anpfiff" ten alıntılar. Alman futbolundaki kişilik çekişmelerini, klikleri, entrikaları ve asıl önemlisi dopingleri anlatan Schumacher ilahlara kurban edilivermiş, neredeyse Fenerbahçe'ye kaleci olarak "sürgüne" gönderilecek hale gelmişti. Zaten kurt kaleciye göre modern futbolun yıldızları sahaya çıktıklarında "aslanlara atılmış yem" gibiydiler.

"İçim dışım sözcükler"

"Başka bir halta yaramadığım için yazıyorum." Bu sözler 81 yaşındaki, bildiği yoldan ödün vermemiş, yazıya hep "kafasına göre takılmış" bir büyük edebiyatçının. Onu, "Godot'yu Beklerken"in İrlandalı yazarı Samuel Beckett'i kim tanımaz? Oysa Beckett, bizde de çok tutulmuş, defalarca sahnelenmiş bu oyundan ibaret değil. Kişileri yaşamın boşluğunu aşmak için umarsızca çabalayan öyküler, metinler ve tiyatro salonlarının "tüylerini ürperten" başka oyunlar da yazdı. Nobel Ödülü'nü alması da onun okuyucuyla kucaklaşmasını sağlayamadı. "Her yanda sözcükler var, içimde dışımda" diyen bir yazarın kapkara bir mizaha bulanmış dünyasına girmek isteyen Türk okuru, Beckett toplu yapıtları dizisini umutla bekleyecek.

Samuel Beckett

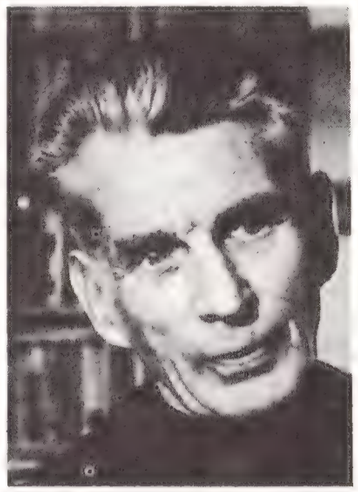

Oriana Fallaci

"Tarihle röportaj"

Babası II. Dünya Savaşı sırasında Floransa'daki antifaşist direnişin lideriydi. Onu örnek alan Oriana da küçücükken Özgürlük İçin Gönüllüler Birliği'ne katıldı. 16 yaşındayken Epoca'da muhabirlik yapmaya başladı. Sonrası, 40 yıllık baştanbaşa kavga, heyecan ve ünle bezenmiş bir gazetecilik öyküsü. H. Kissinger, Zeki Yamani, Yaser Arafat, Jane Fonda gibi tanınmış isimlerle yaptığı röportajlarla ortalığı birbirine kattı Oriana Fallaci. Cesur, yırtıcı, sorgulayıcı üslubuyla ünlülerin "korkulu rüyası" oldu. Kaddafi'yi "yeşil gösterip" baştan çıkartan, Arafat'ın "eşcinselliğini" kurcalayan bu ilginç gazeteci eğlence dünyasının yıldızlarıyla yaptığı röportajlar "Antipatikler", siyasi liderlerle yaptıklarını ise "Tarihle Röportaj" adıyla kitaplaştırmıştı.

YEDİNCİ SAYI ÇIKTI

Türkiye'de Hümanist Düşünce:
Ahmet Oktay, Murat Belge, Selim İleri, Ekrem Işın, Enis Batur
Vedat Günyol ile Söyleşi
Ömer Uluç: Çıkartmalar
Ted Hughes'dan Şiirler
Hermann Hesse, John Le Carre, Abe Kobo
Reiser'in Keskin Çizgileri
Breslauer Bibliyografik Kitaplığı'nda Cilt Sanatının Evrensel Ustaları
"Şark"ta Bestecilik/ Paris Milli Kütüphanesi'nde bir Elyazması

112 sayfa/ 2000TL ● Yıllık abone/ 15.000TL

Abone olmak için GERGEDAN'ı arayın

DÖNEMLİ YAYINCILIK A.Ş. Büyükdere Cad. 57/1 Mecidiyeköy/İstanbul Tel: 173 13 09 - 167 36 19 - 172 94 90

GERGEDAN

HAVAİ FİŞEK ● ŞAMPANYA
MILES DAVIS
TANGO ● VENEDİK
CHANEL ● EXPRESSO
MARILYN MONROE
HİDİV KASRI ● HAMAK
1936 ROLLS ROYCE
MÜNİR NURETTİN SELÇUK
YIRTMAÇ ● SABAHA KARŞI NEW YORK ● UZUN
BİR SESSİZLİĞİN ARKASINDAN: VİVALDİ
BEBEK KAHVESİ ● FULAR, TÜTÜN, ALTIN
SİYAM KEDİSİ ● SAÇLARINI AT KUYRUĞU
YAPAN BİR ERKEK VE SAÇLARINI AT KUYRUĞU
YAPAN BİR KADIN

SEVİYORSANIZ SİZ MUTLAKA BİR KAYRIS OKURUSUNUZ

KAYRIS MUTLULUKTUR

EYLÜL KAYRIS ÇIKTI ALDINIZ MI?

• Sonbaharda moda daha kadınca
• Plak, giysi, tatil yeri, kitap... Geçen yazın gözdeleri • '88 Sonbahar-Kış çizgileri: Renkler, kumaşlar ve desenler
• Kimdir bu Zozo?... Gecelerin renkli fotoğrafçısı Zozo Toledo ile bir söyleşi
• Engin Koç Avrupa podyumlarında
• "Ben iyiyim. Daha da iyi olmak yolunda giden bir iyiyim."
Röportaj: Zuhal Olcay • Her yerde Miki var... Miki moda dünyasında
• "Amacım Büyük Türkiye'yi kazasız belasız gerçekleşmiş görmek" Ali Koçman'ın bu ayki konuğu İhsan Sabri Çağlayangil oldu • Rapunzeller ve topuzu tercih edenler... • M.Ali Birand, Canan Civaoğlu, Erol Akyavaş, Tomris Uyar ve Erol Manisalı en son ne okudular, ne izlediler, ne dinlediler?
• İçimden Geldikçe/Semih Günver
• Öykü/Aziz Nesin • Sergiler ve Resim Piyasası/ Sezer Tansuğ •Bale/Jak Deleon
• Sanat- Röportaj/Ömer Uluç
• Dekorasyon: Gazeteci Barlas'ların İstinye'deki evleri•İşte Bunlar Çok Moda
• Vizon/Sosyal Yaşam

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- Banka garantili özel sektör tahvili,
- Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,
- Portföy danışmanlığı hizmetini,
- Borsa işlemlerinde en uygun şartları
- Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

HER HAFTA
BORSA İLANLARI
"MENKUL DEĞERLER
REHBER SAYFASI"NDA

"NEREDE O ESKİ BAŞBAKANLAR"

Onları da vururlar

Krallar, diktatörler, hükümet başkanları... Politikacılar, muhalefet önderleri... Gericiler, devrimciler, tutucular, eyyamcılar... Hüzünlü ve yapayalnız ölümlere çıkan çakıllı yollar...

Derler ki, on metrede bir durup, tam yedi kere su istemiş, yedi kere içtiğini çıkarmış...

(45'in Ekim ayı. Berlin yıkıntıları soğuk yağmurlarla parıldamaya başlıyor... Karın eli kulağında! Paris halkının gözdesi Amerikan çavuşları, kızlara karnesiz vesikasız şeker, gaz, tuz bulma telaşındalar. General de Gaulle, "Laval'ı bağışlayacak mısınız?" sorusuna, nedense, İngilizce cevap veriyor: "Certainly not!")

Zayıflamış, çok zayıflamış. Saçları hepten beyaza kesmiş. Gözlerinin altında kara halkalar. Omuzları çökmüş. Kolay mı, omuzlarında taşıdığı yük ağır: "Almanya'nın zaferini bekliyorum" (22 Haziran 1942), "Almanya'nın kazanacağından eminim" (22 Kasım 1942), "Almanların kazanmasını istiyorum" (15 Aralık 1942)...

Laval, Mareşal Pétain'in başbakanı. Laval'ın omuzlarında sorumluluklar var: 40'ın Haziran'ında cumhuriyetin tarihe karışması için canla başla çalışan, Alsace ile Lorraine'i Almanya'ya veren, Fransa'nın sahip olduğu stratejik hammaddeleri onlara bağışlayan, yüz binlerce Fransız gencini Almanya'ya köle gibi işçi gönderen, direniş hareketinin çanına ot tıkamaya çalışan Laval değil mi?

Fresnes mapus damında hücresini arşınlıyor. İçeri şarap sokulması yasak ama, ölümün gölgesi gözlerine hayli oturmuş bu bitik adamcağıza gardiyanlar pek de ses çıkarmıyorlar. Laval sakin. Ben savaşı Almanların kazanacağına samimi olarak inanmıştım, diyor. Ben Doriot, Déat ya da Darnand gibi Alman köpeği işbirlikçi değilim. Ben Nazi değilim, onlar öyledir. Ben Fransa'yı elden geldiğince az zararla bu badireden çıkarmaya uğraştım. Almanya'nın kuracağı Yeni Düzen'de, Yeni Avrupa'da, Fransa'ya bir yer sağlamaya çalıştım. Savaşın böyle biteceği doğrusu hiç aklıma gelmiyordu...

Bir gece önce, kürklü paltosunun astarında zula ettiği zehiri içiveriyor! Siyanür. Acıbadem kokulu küçücük ampulü kaç yıldır saklarmış, Matignon Konağı'ndaki makamından Almanların onu zorla götürdüğü Sigmaringen Şatosu'na, oradan İspanya'ya, Avusturya'ya, tekrar Fransa'ya...

Pierre Laval mahkemede... Vatanını "vatanı için" satmıştı!

On yedi kere midesi yıkanıyor. Seksen litre su veriliyor! Ülseri varmış, siyanür yaralı mideyi büsbütün perişan ediyor. Kurtarılacak, bilincinin yerine gelmesi için bir gün daha beklenecektir. İdam mangasının karşısına "yedekte" gidiyor, yürüyemeyecek durumdadır.

Gözlerinin bağlanmasını istememiş. Ayakta duracak. Ellerinin de bağlanmasını istemiyor, ama "mevzuat müsait değil". Dimdik duruyor. Son sözleri, "Bir başbakan ayakta ölür" olmuş. Bir de elbette, "Yaşasın Fransa!"

Bir çavuş, mevzuata biraz da aykırı olarak, tabancasını ensesine değil de alnına dayamış, işi bitirmiş.

Kendine göre bir çeşit vatansever. Ne yaptıysa vatanı milleti için yapmış.

Önceleri ürkekti...

Sakin, sabırlı, yorgun...

"Arz edeceğim beyefendi!"

Savunma yapmak istedi

Sinirleri son sınırında artık

FIRTINADAN ÖNCE

Ocak ayında Londra soğuğu fena ısırıyor. Kralı Windsor Şatosu'ndan Saint James'e getirecekler, sokaklarda kalabalık yok, tek tük meraklı mezar gibi sessiz, kısık gözlerle kapalı arabanın geçişini izliyor. Yok, Saint James Sarayı uygun değil, Whitehall'a yerleştirmeli, iki yüz silahlı adam, Parlamento'nun askerleri, o sıralar yeni moda olan tütün çubuğu içiyorlar, birkaç tanesi kralın yatak odasında, kral uyuyamıyor.

Mahkemeyi tanımıyor. Savunma yapmayacaktır. İç savaşta dökülen kanların sorumluluğunu reddediyor, bir tiran, hain ve katil değildir. "Heyet reisi" John Cook'un kararı açık: Kafası gövdesinden ayırılarak öldürülecek! Bir kral, bir soylu, sıradan insanlar gibi ipte sallandırılamaz ya, infazı geniş ve her an bir saldırıya açık Londra Kulesi önünde değil de hemen Whitehall yakınında gerçekleştirelim.

Piskopos William Juxon dini telkini veriyor. Oğlu ve kızı, Henry ile Elizabeth, biri on üç, biri sekiz yaşında, babalarını son kez öpüp ağlayacaklar. Birinci Charles'ın hafifçe dizleri titremektedir, üşüyor, hava eni konu ayaz, korkudan titriyor sanmasınlar diye, üst üste iki ipek gömlek giyecek, kulağında inci küpe, o zaman da moda, kara kadife tünik, kar gibi beyaz dantel yakalık, saçları uzun, ensesinde toplayacak, açlıktan gözü kararıp bayılmasın da yanlış anlaşılmasın diye iki lokma ekmek, bir bardak da açık sarı Claret şarabı, ipsiz sapsız Londra sakinlerine kral korkudan bayıldı dedirtmeyecek.

Kütük daha yukarı kaldırılamaz mı, yere yüzükoyun uzanmak, ölümün önünde serilip yatmak istemiyor, diz çökmekle yetinecek, hayır "Sir", yükseltilemez, peki Brandon, dua edeceğim, bekleyin, elimi kaldırdığımda yaklaşın ve görevinizi yapın, ama rica ediyorum "Sir", tek vuruşta bitirin bu işi...

Bitireceğim, majesteleri, sonra birdenbire gökler kararacak, fırtına kopacak, dantelli mendillerini kütüğün üzerinden damla damla akan kanınıza bulamak, krallarından küçük de olsa bir anı saklamak isteyen soylu hanımlarla beyler sağanak altında kaçışacaklar... Cenaze töreniniz sessizce yapılır, zaten birazdan hava kara çevirir, Thames buza keser, Efendimiz'in bir bakireden dünyaya gelişinin bu bin altı yüz kırk dokuzuncu yılının karakışında Tanrı günahlarınızı affetsin...

Derler ki, o 29 Ocak 1649 gecesi, kırk sekiz yaşında ölen derin bakışlı, uzun yüzlü kralın tabutu kara kadifelere sarılı Saint James Sarayı'nın bir odasında yatarken, ölünün başında sessizce ağlayan Lord Southampton, içeri, pelerinine sarılmış bir gölgenin süzüldüğünü görmüş, gölge yüzünü iyice saklayıp tabuta yaklaşmış, uzun uzun bakmış, başını sallamış ve göğüs geçirip "Buna mecbur kaldım, ne yazık..." gibilerden bir laf etmiş. Southampton adamın yüzünü görememiş, geldiği gibi sessizce çıkıp gidiyor, ama sesinin rengini hemen tanımış, Oliver Cromwell olduğuna yemin ediyor.

DERLER Kİ...

Derler ki, saymakla bitmez... Hangi birini anmalı? Derler ki, Maximilien Robespiere, şu Fransa'yı aylarca tir tir titreten kısa boylu, şirret sesli taşra avukatı, meclisin kazan kaldırması üzerine kaçıp sığındığı Belediye Sarayı'nda, her şeyin bittiğini anladığı saat namludan dolmalı, tek atışlı çakaralmaz pıstovu çenesine dayayıp tetiği düşürüyor. Ölmeyecek, yalnızca çenesi dağılacak. Ertesi gün, sorgusuz sualsiz götürüldüğü giyotin sehpasının merdivenlerini birer birer çıktığında, çenesine sarılmış yakıyı cellat Sanson bir çekiş çekiyor ki, Robespierre'in yaralı ve umutsuz bir hayvan gibi acı böğürtüsü, ta Concorde Meydanı'nın öbür ucundan duyulmuş...

Robespierre sesini çıkarmamış. Çıkaracak durumda değil. Danton da, daha dört ay önce, en yakın dostu Robespierre tarafından giyotine gönderilirken, elleri arkadan bağlı, bir saman arabasının tepesinde, Saint-Honoré Sokağı'ndan geçiyorlar, dönüp yanıbaşındaki gazeteci Camille Desmoulins'e ne demişti? "Kalabalıklara aldanma Camille, bu dürzüler bugün seni alkışlarlar, yarın ötekini... Kara kalabalığa sakın aldanma!"

Derler ki, daha başkaları var. Kısa kollu haki renkli sömürge üniformalarının terden sırılsıklam kestiği bir Kongo gecesinde tekmelenen, sopayla dövülen, üzerine tükürülen ve ensesine kurşun sıkılan, kırılmış gözlükleri koskocaman soru işaretleri, kendi eski arkadaşları, köpek soyu işbirlikçileri hüzünle seyreden Patrice Lumumba... Kanlı köpüklü ağzında bir çığlık hiç çıkmadan donuveriyor. Demir ağır kapıları zangır zangır kapanan bir mahzende, bön bakışlı bir GPU subayının çeliğine kılıfının domuz derisi kokusu sinmiş iri Tokarev'ini arkadan, adımları taşlar üzerinde yankılanırken üzerine boşalttığı Buharin... Parti için can verdiğini sanıyor. Aynı koridorlardan kimbilir kaçıncı kez gide gele tükenmiş, umudunu Budapeşte'de, bir atkestanesi ağacının dibinde alev alev yanan bir Kızılordu tankının taretine asıp bırakmış İmre Nagy... Canından çok sevdiği atına kavuşup boynunu okşarken kevgire döndürülen Emiliano Zapata, şu püşkül bıyıklı, mangal yürekli köylü çocuğu... Eski "dostumuz", hani bir kasım sabahı bir su birikintisinin içine çömelip yanlışlarının ve çocukluklarının hesabını veren Dimitrios Gounaris... Ayağına ip bağlanıp Bağdat sokaklarında sürüklenen, önüne gelenin insanlıktan çıkmış yüzüne tükürdüğü Nuri Sait Paşa Hazretleri...

Kimler yok ki? İki rekât namazlarını kılıp boynunu, isimleri nedense hep Kara Ali olan cellatların yağlı kementlerine gerdeğe girer gibi uzatan iri göbekli, ak sakallı Osmanlı veziriazamları... Dışişleri Bakanlığı'nın sekizinci katından pijamalarıyla sokağa fırlatılan Clementis... Pencereden kendini boşluğa fırlatan, sonu gelmeyecek bir ağır çekim karesi gibi hep düşen, hep düşen, hep düşen, bir türlü yere varmayacak, sonsuza kadar düşecek Namık Gedik...

Kralların da boynu vurulur!

BİR ADADA

Bitmişti. Kesik kesik konuşuyordu. Çok sevdiği Yenice sigarasını camdan bir telefon kabinine benzer o küçücük bölmede içebiliyordu ancak. Bakışlarında halsiz bir gülümseme, "Arz edeceğim Reis Beyefendi" sözleri çocuk kulaklarımda çınlıyordu. Sanıklar getirilmiş, bağlı olmayarak yerlerine alınmışlardı, müdafiiler hazırdı, Dolmabahçe'den vapur kalkıyordu, Beşiktaş'ta Yıldız Sineması'nda siyah beyaz duruşma filmleri gösteriliyordu.

Yerinden güçlükle kalkıyor, mikrofona kadar zar zor gidebiliyordu. Anlamıştı, Eskişehir'de korktuğu gibi, Ankara'da pırpır tayyareden inerken aklına düştüğü gibi sorgusuz sualsiz asmayacaklar, kitabına uydurup öldüreceklerdi... Komitacı arkadaşlarına dönüp bakmıyordu, o komitacı değildi ki, duygusal, içli, kendi halinde bir adamdı. Boynu incelmiş, saçları hızla ağarmış, yapayalnız kalmıştı.

Yenice üzerine Yenice içiyor, Equanil tabletlerini sabırla biriktiriyordu. Bir gece uyumuş, ama zorla uyandırılmıştı, burnundan tüpler çıkan, sakalları uzamış, gözleri içeri kaçmış bitkin yüzü, gazetelerin birinci sayfalarında sessizce haykırıyordu. Ölmeye bırakmamışlardı, kendileri keseceklerdi!

I Found My Love in Portofino şarkısı İstanbul sokaklarında çınlıyordu. Lefter Galatasaray'a iki gol çekmiş, Baba Metin de cevabını vermişti. Çaresiz bir suskunluk içindeydi. Hava, tam da ucuz piyasa romanlarında olduğu gibi fırtınalı, yağışlıydı, deniz azmıştı. Motor çok sallıyordu. Küskün, dargın olmadığını söyleyecekti. Eşini ve çocuklarını özlemişti. İbrahim Ethem oğlu Ali Adnan erken gelmiş bir sonbahar günü, öğleden sonra saat iki buçuk sularında ölecekti.

"TARİH BİR İPTİLADIR DERUNUMDA"

Birkaç dostum, "Neden tarihe bu kadar meraklısın?" diye soruyor... Çemişkezek belediye seçimleri onlara daha ilginç geliyormuş.

Sahi, neden acaba?

Engin ARDIÇ

BASKETBOLDE BAŞARI (!)

Özürlüler Olimpiyatı

Milli Basketbol Takımı Coach'u Siyavuş, hazırlık maçlarında başarılı olduğumuzu iddia etti. Bu iddia ne kadar gerçek?

Milli Basketbol Takımı antrenörü Aydan Siyavuş, bir gazeteye "İngiliz Milli Basketbol Takımı'nın 7 Amerikan asıllı oyuncusu olduğu" yolundaki demecini verirken, bizleri aydınlattığı için kendisine teşekkürlerimizi sunacağımızı düşünmemişti her halde.

Evet, kendisine büyük bir teşekkür borçluyduk, çünkü bu aydınlatıcı demeç sayesinde Türk Sineması'nın rahmetli emektarlarından nam-ı diğer Bacı Kalfa Dursune Şirin'in Amerikan asıllı olduğunu öğrenmiş olduk. Bizler "Her zencinin Amerikalı olduğu" yolundaki bu çok önemli sosyal antropoloji dersini yudum yudum içerken, üstad Siyavuş yeni cevherler saçıyordu.

Türkiye İskoçya'yı iki kez yendi

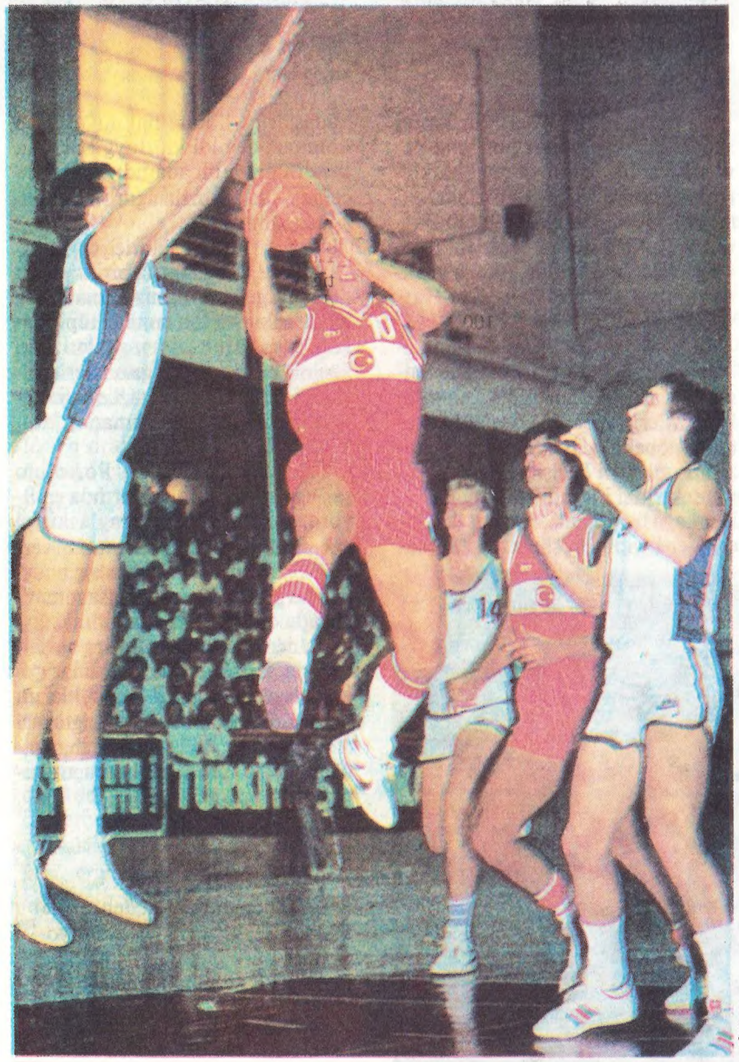

GÜNAYDIN

Hazırlık maçlarında Danimarka'ya, daha sonra da Finlandiya'ya yenilip, İsveç'in Finlandiya'yı yenmesi üzerine averajla turnuva birincisi olan Milli Basketbol Takımımız'ı "başarılı" ilan ediyordu sempatik coach Siyavuş.

Oyunun birinci sahnesi! Ülkemizde yapılacak eleme turunda dünya basketbolünün ağır topları(!) İsveç, İngiltere ve İskoçya ile karşılaşacaktık. Avrupa basketbol kulislerinden sızan dedikodulara göre, İsrail de bizim grubumuza düşmüş, ancak ilahların son anda müdahalesi ile grubumuzdan çıkarılmış ve böylece bir yenilgi alsak da finale kalabilmemiz garanti altına alınmıştı. Ancak kimler ile oynuyorduk zaten biz?

Elimizdeki istatistiklere baktığımızda geçmişte Türkiye, İsveç ile 11 maç yapmış ve bunların sekizinde galibiyet almıştı. 1972, 1979 ve 1982'de yenilmiş, diğerlerinde kazanmıştı. İsveç'in Avrupa ve dünya klasmanında hiçbir başarısı yok.

Diğer taraftan İngiltere ile toplam sekiz maç yapmışız. Bunların altısından galip ayrılmışız. 1980 ve 1981'de ise yenilmişiz. Türkiye bu turnuvadan evvel İskoçya ile sadece iki defa oynamış ve her ikisinde de farklı galip gelmiş.

Bu istatistiklerin anlamı, eleme turundaki rakiplerimizin Kemaletin Tuğcu'nun romanlarındaki yoksullara benzediği ve bizden bile gariban olduğudur.

Son yıllarda D-cetvelinden emeklileri oynatan Romanya, Gluçkov'suz Bulgaristan ve Avrupa Şampiyonu ve dünya yedincisi, aynı zamanda hem yıldızlar, hem de gençlerde bu yıl bizden çok yukarıda derece almış Yunanistan'ın elinde acı yenilgiler tatmış Milli Takımımızın bir moral dopingine ve gerçekleri saklamayı vatanseverlik sanan yoksul Gotye'lere gereksinimi var.

Siyavuş ve Erman

Şimdi ikinci sahne!.. Avrupa şampiyonası elemeleri birinci tur "özürlüler olimpiyatıdır" ve tepetaklak olan basketbolümüz bu elemelere hep sıcak bakmıştır. Ama bir sonraki tura başımızı kaldırdığımız zaman gözüken manzara hep hüsran olmaktadır. Bu yıl ikinci perdede ne göreceğiz?

Bu sorunun cevabı, pek önemli bir şey göremeyeceğimizdir. Türkiye'nin en başarılı takım sporu önce bayan voleybolü, sonra erkek voleybolüdür, ama basketbol hiç değildir. Ama basketbol camiamız naylon beyanat vermekte dünya şampiyonu sayılabilir.

Hele oyuncu pazarlayanlar, basketbolcü eskilerinden oluşan yeniyetme basketbol yazarları, oyuncularının bazıları ve çalıştırıcısı arasındaki mutlu ortaklık tablolarını izlemeye devam edeceğiz.

Ama Halep orada ise arşın da buradadır. Birkaç ay sonra ne olacak acaba?

Türk basketbolü gözle açıkça görülen bir düşüşün daha dibine bile ulaşamamışken, kamuoyunu sonbahardan kış uykusuna yatırmaya çalışanlara kanmamalı. Avrupa Şampiyonası elemelerinde üç yengiden aşağısı yenilgidir.

Deniz GÖKÇE

Johnson herkesi geçti

Atletizm bilimcileri ve bilim adamları, şimdi ellerindeki olanaklarla, çağın yarısı üzerine oynuyorlar. Aben Johnson, atletizmi yıllar önce bırakanlar, hatta ölenlerle, bilgisayar aracılığı ile yarışıyor ve gene hepsini geçiyor.

Tüm yarışma koşullarını birleştirebilen bir program, uzmanlar ve bilim adamları yardımcılığı ile hazırlanmış. Oldukça detaylı bir program bu. Genel hatları şöyle:

Bir sprint yarışını etkileyen en önemli üç unsur, rüzgâr, yükseklik ve pistin kalitesi.

Yükseklik 1800 ile 2500 metre arasında, deniz seviyesine göre 6/100 saniye daha iyi koşturuyor. Yer çekiminin azalması ile atletler daha hafifliklerinden daha hızlı oluyorlar..

Olimpik bir tartan pist, olimpik bir toprak piste göre atleti gene 15/100 daha iyi koşturuyor.

Rüzgârın arkadan itmesinin yararları şöyle: Saniyede yarım metre, 4/10, saniyede 1 metre 8/100, saniyede 2 metre 16/100, saniyede 3 metre 23/100 ve saniyede 4 metre hızındaki rüzgâr da 29/100 saniye iyi koşturuyor.

Buna karşılık, karşıdan gelen rüzgâr, yukardaki ölçüler içinde, sırayla, 5/100, 9/100, 20/100, 31/100 ve 43/100 daha kötü derece çıkmasına yol açıyor.

Bu programa, bilinen bütün 100 metre sonuçları uygulanınca, ortaya sıfır metre rüzgâr ve sıfır metre yükseklikte ve tartan pistte birleştirilmiş sonuçlar ortaya çıkıyor.

Örneğin, Johnson'un arkasından 0.93 metre rüzgâr eserken, sıfır metre yükseklikte ve tartan pistte Roma'da yaptığı 9.83'ün düzeltilmesi 9.90'a eşit oluyor. Carl Lewis'in Los Angeles'taki 9.99'u, 10 metre geliyor. Hines'ın 1968'de Meksiko'daki muhteşem 9.95'inin düzeltilmesi 10.03.. Calvin Smith'in 1800 metre yüksekte ve 1.40 yardım eden rüzgârla yaptığı 9.93'lük dünya rekorunun düzeltilmesi ise 10.10..

Buna karşılık dünyanın en büyük sprinterlerinden biri olarak kabul edilen Bob Hayes'in 1964'te Tokyo'da toprak pistte koştuğu 10.06'nın düzeltilmesi, o çağ için akıllara durgunluk verecek bir 9.93'e geliyor.

Bu şekilde düzeltilmiş, gelmiş geçmiş en iyi on 100 metre listesinde Johnson 5 kez yer alıyor. Birinci ve ikinci sıra onun. Carl Lewis yedinci ve sekizinci dereceleri elinde tutuyor. 10 net 10.02 ile.

100 metreyi düzeltilmiş listede 10 saniyenin altında koşan diğer dört atlet hepsi, Amerikalı, Lattany, Riddick, Hayes ve Hines..

Böylece bilgisayarlar, Roma'daki 9.83'lük derecesi ile Johnson'un tarihin tüm 100 metre yarışlarını kazandığını ortaya koyuyorlar.

Kanadalı atletin Roma'daki bir başka rekoru da, dünyanın en hızlı adamı unvanını İtalyan Mennea'dan alması..

Mennea, 1979'da Meksiko'da 200 metreyi 19.72'de koşarken, saatte ortalama 36.511 kilometre hıza ulaşmıştı. Calvin Smith'in 100 metredeki 9.93'lük derecesi ise 36.250 kilometrelik bir hıza eş değerliydi. Atletler, start kaybı olmadığı için ikinci yüz metreyi daha hızlı gidiyorlar, bu yüzden 200 metre, 100 metreye göre hep daha hızlı oluyordu. Ben Johnson ise 9.83'le, saatte 36.622 kilometre hıza ulaşıp, dünyanın en hızlı adamı oldu. Böylece Johnson'un muhteşem çıkışının önemi de vurgulandı. Amerikalılar yarıştan sonra Johnson'un hatalı çıkış yaptığını söylediler. Ama incelendi. Hata yoktu. Elektronik çıkış aleti, tetiğin çekilmesinden önce ayağın takozdan ayrılması halinde: Starterin kulağına "bib bib" sesi vererek hatalı çıkışı duyuruyordu. Yani hatalı çıkış artık gözle değil, elektronik aletle belirleniyordu. Peki alet bozuk olamaz mıydı?.. Çekilen tüm videolar dikkatle incelendi. Hayır. Johnson mükemmel bir çıkış yapmıştı. Atletizmde buna reaksiyon zamanı deniyordu. Silah sesinin duyulması ile ayakların takozdan ayrılması arasında geçen zaman. Ölçümlere göre Roma'daki yarışta, Johnson'un reaksiyon zamanı saniyenin binde 129'u Lewis'inki ise saniyenin binde 196'sı olmuştu. Yarışın en kötü reaksiyon zamanlı atletinin ise binde 235 saniye ile, daha sonra bronz madalya alan Stewart oluşu ilginçti.

Yarışın ilk on metresini Johnson 1.86, Lewis ise 1.94 ile geçmişti. 20'nci metrede fark tam 10/100 saniyeye çıktı ve bu fark yarış sonuna kadar bir daha kapanmadı. Johnson yarışı çıkışta ve ilk 20 metrede kazanmıştı.

İlk on metrede rakibinden 8/100 saniye geride kalmasına rağmen dünya rekorunu egale eden ve 9.93 koşan Lewis'in çıkışını düzelttiği takdirde neler koşabileceğini tahmin edebilmek mümkün..

Hıncal ULUÇ

Şevket Mocan

Esrarı biz çözelim

"Trakya'da Nazi mezarları bulundu.." yazısını okudum ve hayretler içinde kaldım. Hayretimi mucip olan şey böyle bir şeyin Türkiye'de olması değil, mezarların esrarının çözülmesi için, niçin Almanya'dan gelecek uzmanların gelmesinin bekleneceği. Allah aşkına söyleyin, mezar açmak için Almanları beklemeli mi? Yoksa mezarı önce açıp, ne olduğuna bakıp, ondan sonra teşhis için mi Almanları çağırmalı? Bence haysiyetli bir tutum Türk misak-ı millisi içinde yabancı yaranıcılığından bir nebze kurtulup da olaya bakmak. Yani netice olarak, mezarları biz açalım, bakalım ne var ne yok, ondan sonra ister çağırırır ister çağırmayız Almanları. Yoksa o kadar Yahudiyi mezara gönderen Almanlar mezar uzmanlığından doktora mı yapmışlar?

İlhan Tırık-BİLECİK

Ürküten hastalık

"Akdeniz Anemisi" hastalığını kulaktan dolma duymuştum. Ama öldürücü bir hastalık olduğunu bilmiyordum. Doğrusu çok ürktüm. Çerik ailesinin başına gelen birçoğumuz için de söz konusu olabilir. Hastalık yeterince ürkütücü ama yetkililerin ilgisizliği daha da ürkütücü. Eğer Akdeniz Anemisi her 10 çocuktan birini tehdit ediyorsa yetkililer bir an önce önlem almalı. Uygun bir tedavinin bulunması güzel ama hastalığın daha baştan önlenebilmesi için diğer ülkelerde olduğu gibi bizde de tahliller yapılsa daha iyi olmaz mı? Sağlık Bakanlığı'nın bir an önce gerekli önlemleri alması gerektiği inancındayım.

Sacide Seven -İZMİR

Adli Skandal

İtirafçılığı özendiren "Pişmanlık Yasası" meyvelerini vermeye başladı. Turabi Koşar ve Orhan Özay adlı itirafçılar bu yasadan yararlanarak paçalarını kurtarmışlardı. Ama geçen zaman gösterdi ki tam kurtaramamışlar. Devlet ihbarda bulunmaları için verdiği sözleri herhalde yerine getirememiş ki bunlar yeni kimlikleriyle hırsızlık gibi işlere girişmişler. Yakalandıklarında ise pürüpak adamlar olduklarını söylemişler.

Eh bir itirafçının belkemiği yoktur. Ama bu olay ilginç bir gerçeği ortaya çıkartıyor. Bu yasa iflas etmiştir.

Ahmet Şimşir —ADANA

Rudolf Hess

Birilerinin çıkıp Hess için (hâlâ onu savunmaya inanç ve cesareti olanlar kaldığı, ya da türediği yazıdan anlaşılıyor) başsağlığı dileyecek deseler inanmazdım. Ama izlenimlerde vardı bu. Yazarının her zamanki hafif alaylı, nostaljik biçemi içinde bazı sözcüklerini anlamak için "engin bir kültür" gerekse de, yazı bizi kıskıvrak yakalayıp götürdü. Nazilerden, son ölülerinden, son türeyişlerinden usandık artık. Onların ölmeyecek olmalarından da usandık. Buruk gülümsemeyle okuduğum yazının bitiş dileğini değiştirmek istiyorum. Adolflar Rudolflar öldüler ve ölürler.

Rudolf Hess

Banu Karaahmetoğlu— İSTANBUL

Akşamcı kadınlar

Tutucu değilim. Hele hele asla bir feminist düşmanı değilim. Tamam kadınlar içsin varsın, erkekler de içsin. Buna karşı değilim. Ama insan kendi davranışının sorumluluğunu taşımak zorunda değil midir? Ben sanırdım ki "entel barlar" denilen bu yerlere giden kadınlar bizlerden çok cesur, toplumsal değişimde bize yol gösterecekler. Hatta bizim elde edemediğimiz kadın haklarını bizim adımıza savunacaklar. Bunların tümüyle hayal olduğunu o yazıyı okuyuncu anladım. Niye kimse çıkıp da "Ben içerim, içtiğimi de söylerim" diyememiş. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu olmuyor mu?

Ayşegül Kiper -ANKARA

Yalnız kadınlar mı?

"Yalnız gittim şen geldim" yazısında "Single tour" konusu açılmış. "Single tour" sadece kadınlar için mi? Bence "Single tour"lar erkekler için de iyi olur. Duyduğuma göre Amerika'da "Single bar"lar varmış. Tektekçi değil tekler için barlar. Oraya gidiyormuşsun, içkini içiyormuşsun. Arkadaş ediniyor veya orada bırakabiliyormuşsun. Bizde öyle mi? İlle ikî taraf da birbirinin yükünü çekecek ve söylenecek, sonunda terazi kefeleri teraziyi parçalayacak?

Salih İpek —ZONGULDAK

Hayır!

Hayır, hayır, hayır! Sakın yanlış anlamayın, bu siyasi hayır değil. Bursaspor'un Birinci Lig'e çıkmasına hayır. Ne demek Birinci Lig Bursaspor'un hakkı. Nasıl hakkı? Lütfen bunu tüm Bursa'ya birisi açıklasın. Ben Bursa'da doğdum büyüdüm ve Bursa'da spor sayesinde geçimimi temin ediyorum. Şu son olaylardan bir Bursalı olarak utanç duydum. Madem Zonguldakspor ve Boluspor şike yapmış, öyleyse onlar düşürülsün ligden. Birinci Lig 16 takımla oynansın ve daha da güzelleşsin. Onlarla birlikte nasıl Birinci Lig'de oynadığımızı hâlâ anlayabilmiş değilim. İşte çok sevdiğim Bursaspor için düşündüklerim.

Hüseyin Oturgan —BURSA

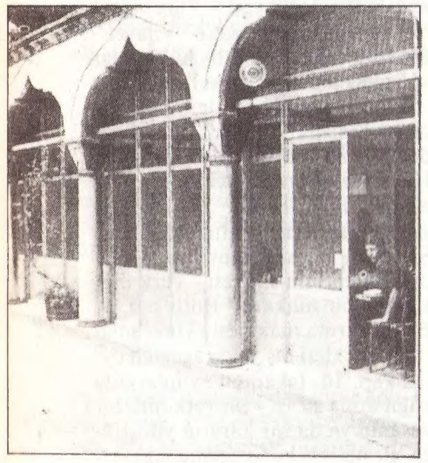

Mimar Sinan eserini bir görse...

Mimar Sinan

Mimar değilim, mimariye karşı özel bir ilgim de yok. Ancak insan olarak Mimar Sinan eserlerine karşı girişilen kıyımdan utanç duydum, bence Mimar Sinan eserlerini yıkıp dökenler bunlara göz yuman ilgililer kadar bizlerin de yani bu kıyıma sessiz kalanların da suçu büyük. Geçenlerde İtalya'ya gittim, Michelangelo yapıtlarını hayranlıkla seyrettim, öylesine özenle korunmuştu ki. Hem eserlere hem de onları titizlikle koruyan düşünceye saygı duydum, döndüğümde dergide "İstanbul'da utanç anıtları" başlıklı yazıyı okudum, benim için İtalya'daki eserler ve Sinan'ın eserleri tam bir çelişkiydi, ta İtalya'lara gidip ustalara hayran olmuştum ama burnumun dibindeki ustayı yıllardır görmemiştim, bence Mimar Sinan'ın bugün için utanç olan anıtları benim gibi konuyla doğrudan ilgili olmayan anonim insanların sahip çıkmasıyla "övünç" yapıtları olabilir, yoksa maaşlı memurların korumasıyla hiçbir noktaya varılamaz.

Hakan Şentürk—İSTANBUL

Yuh olsun bize!

"İstanbul'da Utanç Duvarları" başlıklı yazınızı okuduktan sonra öyle bir öfke kapladı ki içimi, anlatamam. Yazınızdan sonra bir kez daha "Biz ne biçim bir milletiz?" diye sordum kendi kendime. İnanın, bu kadarını beklemiyordum. Hatta "utanç anıtları"nın fotoğraflarını görmeseydim yazınızın gerçeği yansıttığı noktasında kuşkuya dahi düşebilirdim. Hele, Sinan'ın bazı eserleri üzerinde fotoğrafladığınız "Tarihi eserleri evimiz gibi temiz tutalım" yazısı mükemmel bir kara mizah örneğiydi. Demek biz böyle bir İstanbul'da Mimar Sinan'ın 400. yıldönümünü anacağız? Böyle pişkinliği hayatımda görmedim. Galiba ar damarımız gerçekten çatlamış bizim.

Ayşe Özenç - İSTANBUL

Açıklama

Nokta'nın geçen sayısında referanduma ilişkin olarak benim görüşlerime yer verilmiş. Ben bu görüşlerimi **Nokta**'ya bir açıklama şeklinde yapmamış Financial Times gazetesinde yayınlamıştım. Görüşlerimin oradaki yazıdan alınarak yayınlandığını belirtmek istiyorum.

David Barchard
Financial Times Gazetesi
Türkiye Temsilcisi

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

Kapıları İngilizce ile zorlayın, İngiliz anahtarı ile değil!

İDEM
İNGİLİZCE DİL EĞİTİM MERKEZİ

Eminalipaşa Cad. No.24 Suadiye/İst. Tel: 357 37 24

Proktologie (Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROT İĞNE İLE
KESİN TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt.No:16 Kat:2
NİŞANTAŞI TEL: 141 35 89

MaviDüş'te
Çocuklarınız İçin
Gerçekleştirdik:

MaviDüş: 3-6 yaş grubu

- İki uzman psikolog - okul öncesi eğitiminde deneyimli bir yabancı uzman.
- Farklı bir program, farklı bir anlayış, farklı bir uygulama.

Gelin, görüşelim. Kayıtlar başladı.

Çiçeksuyu Sok. No.8 Akatlar/İstanbul
Tel: 169 37 08

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

BULMACA

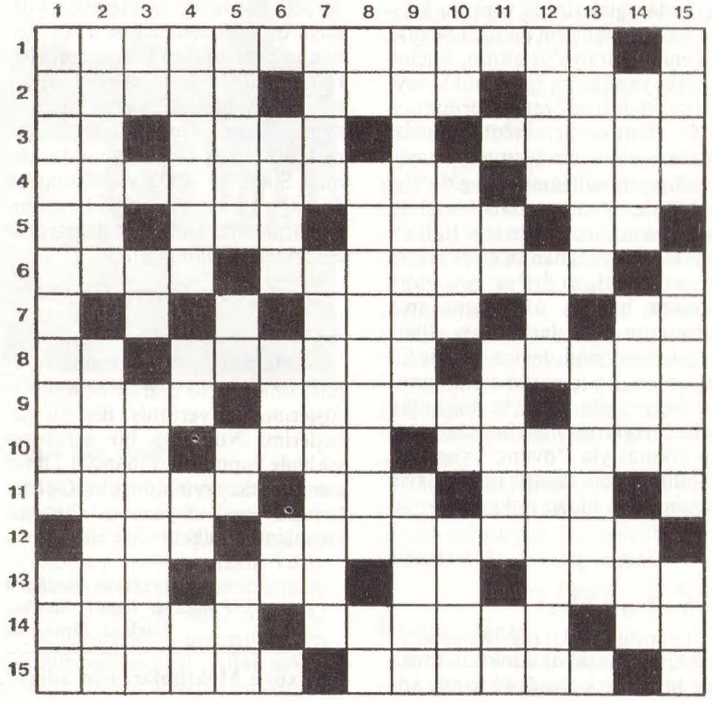

SOLDAN SAĞA: 1- Fransa'ya karşı yürütülen Cezayir Kurtuluş Savaşı'nın en önemli önderi, Cezayir Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı ve seçimle gelen ilk cumhurbaşkanı olmuş, ülke ekonomisine sosyalist bir yön vermiş, 1965'te **Bumedyen** önderliğindeki bir askeri darbe sonucunda düşürülmüş ünlü devlet adamı. **2-** Özellikle gazelleriyle tanınmış XVII. yüzyıl divan şairi - Gerçek - Araç. **3-** Bir akademik unvanın kısa yazılışı - Yunan mitolojisinde aşk tanrısı - Gemide yelkenlerin açılması için verilen komut. **4-** 1873-1943 yılları arasında yaşamış, Batı müziği ve Rus folklorundan esinlenen besteleri ile XX. yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer almış Rus bestecisi - Anadolu beyliklerinde donanmadaki görevlerde kullanılan asker. **5-** Hayat arkadaşı - Afrika'da yaşayan bir antilop - Argoda çok çalışan öğrenciye verilen ad- Küçük bitkilerin ortak adı. **6-** Veri - Çocuklarda biçim bozukluğuna neden olan kemik hastalığı. **7-** Bir deniz giysisi - İran'ın plaka işareti. **8-** Eski Mısır'da güneş tanrısı - Yıkılmış ya da yıkılmaya yüz tutmuş yapı - Yeryüzü parçası. **9-** Radyoaktif cisimlerin yaydığı üç ışından biri - Celse - Saniyede bir jullük iş yapan bir motorun güç birimi. **10-** Üstü kapalı olarak anlatma - Türlü bitki yaprak ve kabukları ile kokulandırılmış acımtırak bir içki - Osmanlılar'da tımar sahibi bir sınıf atlı asker. **11-** Birinin payına düşen şey - ünlü besteci, piyanist ve orkestra şefi **Cemal Reşit**'in soyadı - Büyük demiryolu durağı. **12-** Denize uzanan dar ve alçak kara parçası - Eskiden lise öğreniminden sonra verilen olgunluk sınavı. **13-** Pasifik adaları yerlilerinin çiçekten yaptıkları kolyeye verilen ad - Afrika'da bir ülke - Bir nota - Yedirip içirme, besleme. **14-** Boğa güreşi yapılan alan - **Merkür** gezegenine verilen bir başka ad - Şarkı, türkü. **15-** Sözleşme - Bir yerde oturma.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1880-1954 yılları arasında yaşamış, **fovizm** akımının öncülerinden olup peyzajları, figür kompozisyonları, nü'leri ve portreleri ile tanınmış ünlü Fransız ressamı - Boyacılıkta ve yaldızcılıkta astar olarak kullanılan bir tür zamk. **2-** Bir tür yün örgüsü- Doğu Anadolu'da, özellikle Kars dolaylarında tek kişi tarafından oynanan bir halk oyunu. **3-** Bir nota- Çıplak vücut resmi -Jeolojide, bir kayada gözlenebilen litoloji ve paleontoloji niteliklerinin bütünü. **4-** Çile durumundaki ipliği yumak yapmak ya da masuraya sarmak için kullanılan aygıt - Yüzey ölçü birimi hektarın simgesi - Vilayet - Bir soru sözü. **5-** Zorba hükümdar - Uzaklık anlatmakta kullanılan söz - Eski bir siyasal partinin kısa yazılışı - Sinema ve müzik yıldızlarından birinin tutkunu olan kimse. **6-** Haysiyet - Sert bir içki - Baryum elementinin simgesi. **7-** Kalıtımla geçen - Japonlar'ın ulusal dini olan Şintoizm'in güneş tanrıçası. **8-** Neon elementinin simgesi - Türk müziğinde bir makam - Boru sesi. **9-** Beton karma makinesi - Hayvanların su içtikleri taş ya da ağaçtan oyma kap. **10-** İskambil oyunlarında kâğıt atma sırası - Bir yetkinin, bir yasanın ya da bir kararın yürürlüğe girmesine karşı çıkma hakkı - **Mehmet Asım, Hakkı Tarık** ve **Hasan Rasim** önadlı üç kardeş yazar ve gazetecinin soyadı - Antalya'nın bir plajı. **11-** Türkçe'de ilgi adılı - Spor karşılaşmalarında seyircileri coşturan kimse - İşaret. **12-** Güney Amerika'da yaşayan bir yük hayvanı - Altın - Bir ülkenin parasının başka bir ülkenin parasıyla değeri. **13-** Erkeklik ve dişiliğin belirlenmesinde rol oynayan kromozom - Bir deniz yolculuğunda geminin ya da yükünün gördüğü zarar. **14-** Erden çavuşa kadar olan askerlere verilen ad - Açıklama - Kimi hastalıklara karşı bağışıklık sağlamak için vücuda verilen eriyik. **15-** Paylama, azarlama - Eleştiri - İstediğini yaptırabilme gücü.

Hazırlayan Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	R	T	H	U	R	M	İ	L	L	E	R	■	S	E
2	H	A	R	A	Z	A	■	Ş	U	■	K	İ	T	İ	N
3	M	■	Ö	N	■	V	İ	B	R	A	S	Y	O	N	■
4	E	K	S	İ	B	E	■	A	Ç	■	İ	A	S	O	N
5	T	A	T	■	O	N	S	■	A	K	■	K	■	P	A
6	E	V	■	S	E	D	A	T	T	A	V	A	T	■	B
7	M	A	S	A	R	İ	K	A	■	T	O	R	E	R	O
8	İ	T	A	P	■	Y	A	L	Ç	I	N	■	L	A	L
9	N	A	M	■	P	E	R	■	İ	■	O	M	A	C	A
10	Y	■	U	Ş	İ	■	İ	V	R	İ	Z	■	F	A	N
11	A	F	R	O	■	A	N	O	N	S	■	S	İ	■	D
12	L	A	■	K	A	Y	■	Y	I	K	I	M	■	T	■
13	M	U	S	O	N	■	A	N	K	E	T	■	B	Ü	K
14	A	N	İ	L	İ	N	■	U	■	T	I	G	A	L	A
15	N	A	N	A	■	B	A	K	T	E	R	İ	■	Ü	N

TEST

Ne hayaldir ne hakikat

Hakiki ihracat hayalidir. Hayali ihracat hakikidir. Ne odur, ne budur. Hem odur, hem budur. O gündür bu gündür. Politikada diyalektik "nah" budur. Bu basbayağı politik diyelektir. İthalattan büyük ihracat, hayalidir. "Lüküs" mal ithalatı tabii ki hakikidir. İthal malı mollarşi hem hakikidir hem hayalidir.Hayaleti büyük Humeyni'ye karşı Hayali Küçükali, testimize buyur olsun*,Nokta *okur ahali.

1. Batılı gazetecilerin işgüzarlığı sonucunda ortaya atılmış, ismi var cismi yok, her uluslararası terör olayında adından bolca sözedilen hayali molla örgütü hangisidir?

a. CİMA
b. İslami Cihad
c. CAMEL
d. Shi-i

2. İkisi de ülkesinden ihraç edilmişti. İkisi de Türkiye'de sürgün olarak yaşamıştı. İkisinin de Türkiye'de taraftarları olduğu söyleniyor. İkisinin de Türkiye'de şanslarının az olduğu sanılıyor. Biri ölü, biri şimdilik diri. Bu garip ikili aşağıdakilerden hangisi?

a. Daniel Cohn-Bendit
b. Enver Hoca ve Adolf Hitler
c. Trotski ve Humeyni
d. Bonnie ve Clyde

3. İran'da şahın iktidarını sınırlamaya ve petrolü İranlılaştırmaya kalkınca tröstler ve CIA tarafından 30 000 000 dolar harcanarak feci şekilde düşürülen ve ölüme mahkûm ettirilen, İranlıların sevgilisi büyük devlet adamı kimdi?

a. Zahidi
b. Musaddık
c. Zındık
d. Rafsancani

4. Hayali bir devlet haline gelmiş Lübnan'da üslenmiş İran yanlısı Şii örgüt. Bakalım nerden bileceksiniz?

a. EMEL
b. Hizbullah
c. Savak
d. Ku Kuluks Klan

5. "Pastaran" ne demektir?

a. Nazilerin SA örgütüne benzeyen İran'ın nam-ı diğer "devrim muhafızları" da denen milis kuruluşu
b. Taraskon'da bir geyik türü
c. Farsçada "pastırma"nın çoğulu ve İran'ın yüksek öğretim kurumuna(YÖK) verilen ad
d. Fransız Devrimi'ne katılmış fırıncılar loncası mensubu

6. Sansürün böylesi: Yurda dönüldüğünde kendisine devrimin ilk aşamasına yardımcı olmuş sosyalist gruplara kendi sesiyle teşekkürlerinin bulunduğu bant kasetlerini yasakladı. Kimdi?

a. Bayan Aquinho
b. Humeyni
c. Pol Pot
d. Napoleon Bonaparte

7. Devrim Konseyi Başkanı olan, 1980 yılında halk oylaması sonucunda cumhurbaşkanı seçilen, Ayetullah Beheşti ile çatışmaya giren, sonunda İran'ı terk eden ve mücadelesini yurt dışında sürdürmeye çalışan lider kimdir?

a. Beni Sadr
b. Mehdi Bazargan
c. Şeriatmedari
d. Şirazi

8. 25 Nisan 1981'de Amerika Birleşik Devletleri'nin İran'daki rehineleri kurtarmak amacıyla düzenlediği helikopter harekâtı Tabas Çölü'nde fiyaskoyla neticelenince Amerika Başkanı'nın itibarı büyük bir darbe yedi. Kimdi bu başkan, bilebilecek misiniz?

a. Thomas Jefferson
b. John Fitzgerald Kennedy
c. Jimmy Carter
d. Glenn Ford

Yanıtlar: 1) b, **2)** c, **3)** b, **4)** b, **5)** a, **6)** b, **7)** a, **8)** c.

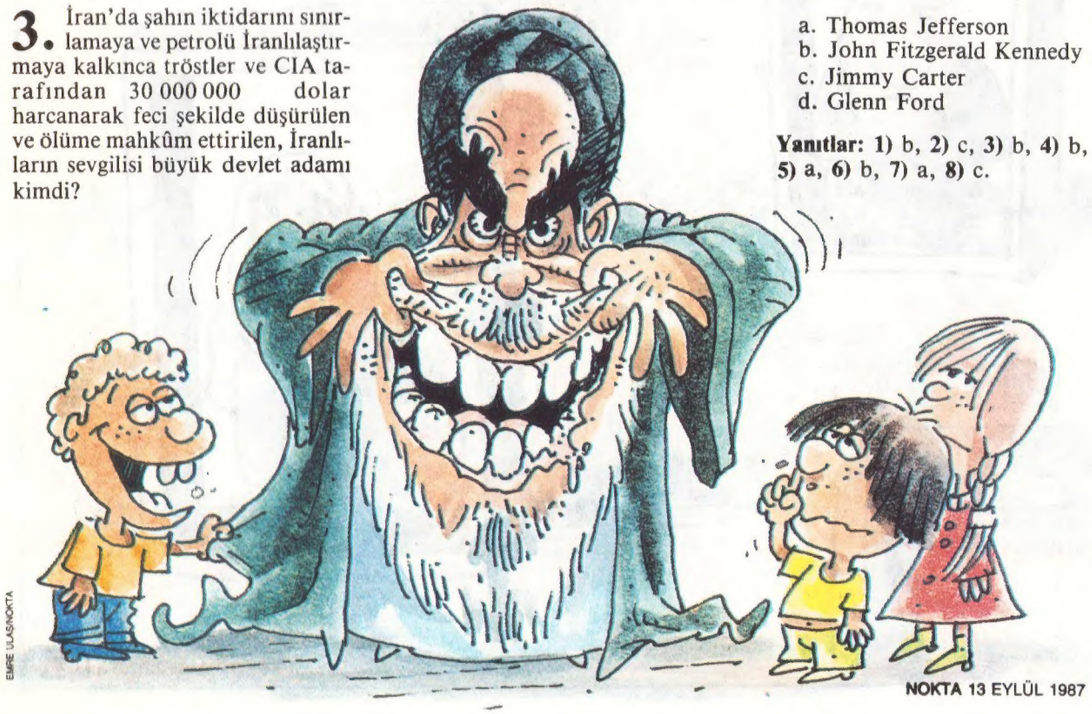

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

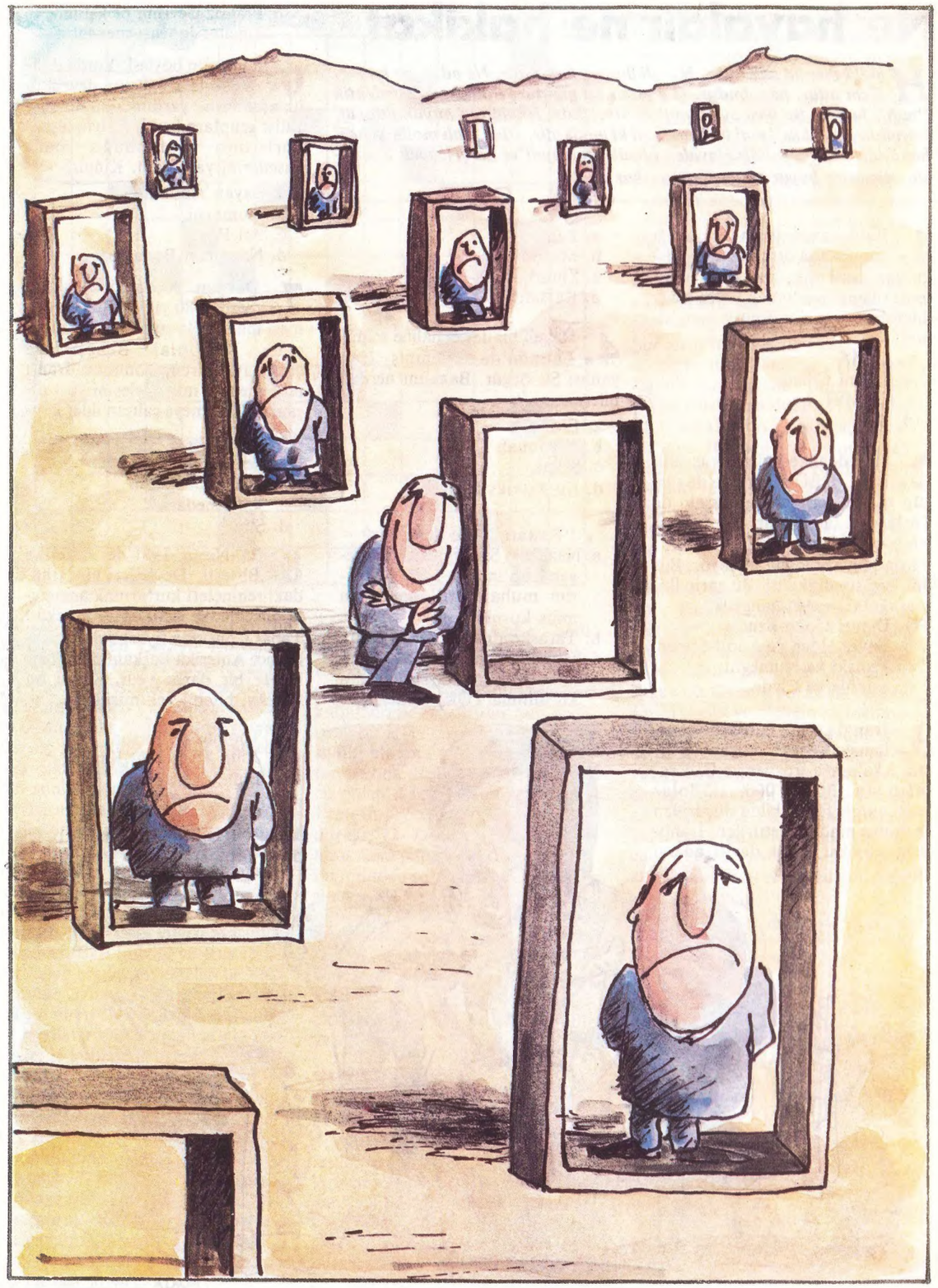

Pınar Kangal Sucuk. Siz de Tadın!..

İster büyük
İster küçük

İster sıcak
İster soğuk

Tavaya at
Şişlere tak

Ekmeğe koy
Yemene bak

"sağlık, güven, lezzet"

Pınar Et, bir Yaşar Holding iştirâkidir.